Incursiune într-un nou mod de viață

OSHO

Inteligența

Reacționează creativ la prezent

Pro Editură și Tipografie

CUVÂNT ÎNAINTE

Inteligența nu e ce crezi

În primul rând, trebuie să știi că intelectualitatea nu e inteligență. A fi intelectual înseamnă a fi fals; intelectualitatea este inteligență simulată. Ea nu este reală din cauză că nu e a ta, e împrumutată. Inteligența este dezvoltarea conștiinței interne. Ea nu are nici o legătură cu cunoștințele, are legătură cu meditația. Un om inteligent nu acționează pe baza experienței trecute; el acționează în prezent, în funcție de condițiile prezente. El nu reacționează, ci răspunde. De aceea, este întotdeauna imprevizibil; niciodată nu poți fi sigur ce urmează să facă.

Un catolic, un protestant și un evreu vorbeau cu un prieten căruia tocmai i se spusese că mai avea șase luni de trăit.

– Tu ce ai face dacă doctorul ți-ar da doar șase luni de trăit? îl întrebă omul pe catolic.

– Ah! spuse catolicul. Mi-aș dărui toate bunurile bisericii, m-aș împărtăși în fiecare duminică și mi-aș spune în mod regulat rugăciunile.

– Dar tu? îl întrebă omul pe protestant.

– Eu aș vinde tot și aș pleca într-o călătorie în jurul lumii și m-aș distra pe cinste.

– Și tu? îl întrebă omul pe evreu.

– Eu? Eu aș consulta alt doctor.

Asta e inteligență!

CAPITOLUL 1

Inteligența – un dar al naturii

Inteligența face parte intrinsecă din viață. Inteligența este o calitate naturală a vieții. Așa cum focul e fierbinte și aerul e invizibil și apa curge la vale, tot așa e și viața inteligentă.

Inteligența nu se dobândește prin eforturi. Ea este ceva înnăscut. Copacii sunt inteligenți în felul lor, ei au destulă inteligență pentru viața lor. Păsările sunt inteligente, la fel și animalele. De fapt, ceea ce vor să spună religiile prin Dumnezeu e următorul lucru: că universul este inteligent, că pretutindeni există inteligență ascunsă. Iar dacă ai ochi să vezi, poți s-o vezi peste tot. Viața este inteligentă.

Numai omul a devenit lipsit de inteligență. Omul a alterat fluxul normal al vieții. Singur omul e lipsit de inteligență. Ai văzut vreodată o pasăre pe care poți s-o numești proastă? Ai văzut vreun animal pe care l-ai putea numi cretin? Nu, astfel de lucruri se întâmplă numai la om. Ceva a luat-o prost. Inteligența omului a fost alterată, coruptă, făcută infimă.

Iar meditația nu e decît repararea acelei stricăciuni. Dacă omul ar fi lăsat în pace, n-ar fi deloc nevoie de meditație. Dacă preoții și politicienii nu s-ar băga peste inteligența omului, meditația n-ar avea nici un rost, n-ar fi nevoie de ea. Meditația este terapeutică – mai întâi apare boala, apoi e nevoie de meditație. Dacă boala nu există, nu e nevoie de meditație. Așadar, meditația e medicinală. Nu întâmplător cuvintele *meditație* și *medicină* au aceeași rădăcină.

Fiecare copil se naște inteligent, iar în clipa în care se naște copilul noi tăbărâm asupra lui și începem să-i distrugem inteligența, pentru că inteligența e periculoasă pentru structura politică, pentru structura socială, pentru structura religioasă. E periculoasă pentru papă, este periculoasă pentru preot, este periculoasă pentru liderul politic. Este periculoasă pentru legea de drept. Inteligența e în mod natural rebelă. Inteligența nu poate fi supusă nici unei

constrângeri. Inteligența este foarte hotărâtă în a se afirma, ea nu poate fi silită să fie o imitație mecanică.

Oamenii trebuie transformați în niște copii la indigo; originalitatea lor trebuie distrusă, altfel toate prostiile care există pe pământ ar fi imposibile. Ai nevoie de un lider pentru că ți s-a luat inteligența – altfel n-ar fi nevoie de nici un lider. De ce te-ai lua după altcineva? Te-ai lua după inteligența ta.

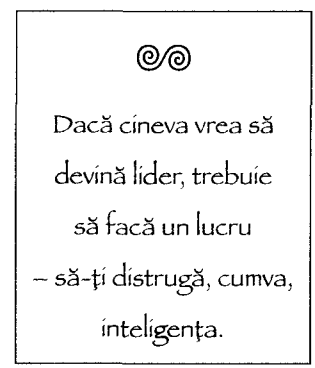

Numai că nu o mai ai. Dacă cineva vrea să devină lider, trebuie să facă un lucru – să-ți distrugă, cumva, inteligența. Să te clatine din rădăcini, să te facă să-ți fie frică. Trebuie să te facă să nu mai ai încredere în tine – asta e o condiție indispensabilă.

Dacă ești inteligent, îți rezolvi singur problemele. E destul să fii inteligent ca să-ți rezolvi toate problemele. De fapt, orice probleme apar în viață, tu ai mai multă inteligență decât probleme. Inteligența e o *provizie, un dar al naturii. Dar există oameni ambițioși care vor să guverneze*, să domine; există nebuni ambițioși – ei creează frica din tine. Frica e ca rugina, distruge toată inteligența. Dacă vrei să distrugi inteligența cuiva, mai întâi trebuie să creezi frica; creează iadul și fă-i pe oameni să se teamă. Când oamenii se tem de iad, se duc și se prosternează în fața preotului. Îl ascultă pe preot. Dacă nu-l ascultă pe preot, îi așteaptă focul iadului – e firesc să le fie frică. Ei trebuie să se apere de focul iadului, și pentru asta e nevoie de preot. Preotul devine indispensabil.

Doi oameni erau parteneri într-o afacere. Era o afacere foarte ciudată în felul ei, și îi obliga să călătorească prin țară. În ce consta afacerea? Unul dintre parteneri mergea într-un oraș, iar noaptea se ducea și arunca smoală pe geamurile oamenilor, după care dispărea. După două sau trei zile venea celălalt. El se oferea să curețe smoala de pe geamuri. Și oamenii plăteau, firește – trebuiau să plătească. În asta consta parteneriatul lor. Unul făcea stricăciunea, celălalt o repara.

Trebuie creată teama, și trebuie creată lăcomia. Inteligența nu e lacomă. Te va mira să afli că un om inteligent nu e niciodată lacom. Lăcomia este caracteristică lipsei de inteligență, mărginirii. Aduni provizii pentru ziua de mâine pentru că nu ai încredere că mâine ai să fii în stare să ataci viața, altfel

de ce ai stoca? Devii avar, devii lacom pentru că nu știi dacă mâine inteligența ta o să facă față vieții sau nu. Cine știe? N-ai încredere în inteligența ta, așa că aduni în prostie, devii lacom. Un om inteligent nu se teme, el nu e lacom.

Lăcomia și teama merg mână-n mână – de asta raiul și iadul merg mână-n mână. Iadul e teama, raiul e lăcomia. Creează teama în oameni, și creează lăcomie în oameni – fă-i cât mai lacomi cu putință. Fă-i atât de lacomi încât viața să nu-i mai poată satisface, și atunci se vor duce la preot și la lider. Atunci vor începe să fantazeze despre o viață viitoare în care dorințele lor prosteşti și fanteziile tâmpite vor fi îndeplinite. Ca să ceri imposibilul, înseamnă să fii lipsit de inteligență.

Persoana inteligentă este pe deplin satisfăcută de ceea ce e posibil. Ea muncește pentru ceea ce este probabil, niciodată pentru ceea ce este improbabil sau imposibil, nu. Ea privește viața așa cum e, cu limitele ei. Nu e perfecționistă. Perfecționistul e nevropat. Dacă ești perfecționist, ai să ajungi nevropat.

De exemplu, dacă iubești o femeie și îi ceri fidelitate absolută, ai să înnebunești, și *o să înnebunească și ea. Lucrul ăsta nu e* posibil. Fidelitatea absolută înseamnă ca ea nici măcar să nu se gândească, nici măcar să nu viseze la alt bărbat, or asta nu e cu putință. Cine ești tu? De ce s-a îndrăgostit ea de tine? Pentru că ești bărbat. Dacă poate să se îndrăgostească de tine, de ce nu poate să se gândească la alții? Posibilitatea asta rămâne deschisă. Și cum o să se descurce dacă vede un bărbat frumos trecând pe lângă ea și în ea se aprinde dorința? Chiar și numai dacă spune „Bărbatul ăsta e frumos", tot dorință înseamnă. Spui că ceva e frumos numai atunci când îl consideri demn de a fi posedat, demn de a te bucura de el. Nu ești indiferent.

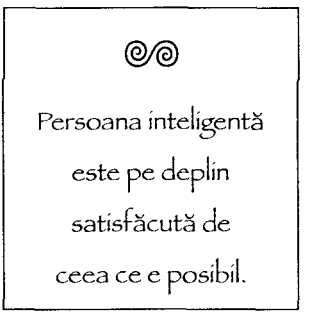

Dacă ceri fidelitate absolută, atunci o să existe conflict, și vei rămâne bănuitor. Vei rămâne bănuitor pentru că te cunoști pe tine – tu te gândești la alte femei, deci cum poți să ai încredere că femeia ta nu se gândește la alți bărbați? Tu știi la ce te gândești tu, așa că știi că și ea se gândește la aceleași lucruri. Apare neîncrederea, conflictul, chinul. Acea iubire care era posibilă a devenit imposibilă din cauza unei dorințe imposibile.

Oamenii cer ceea ce nu se poate. Vor siguranță pentru viitor, ceea ce nu e posibil. Omul inteligent știe că asta nu e în firea lucrurilor, a vieții.

Oamenii cer ceea ce nu se poate. Vor siguranță pentru viitor, ceea ce nu e posibil. Vor siguranța zilei de mâine – ea nu poate fi garantată. Omul inteligent știe că asta nu e în firea lucrurilor, a vieții. Viitorul rămâne deschis – banca poate da faliment, soția poate fugi cu alt bărbat, soțul poate să moară, copiii se pot dovedi nedemni de aspirațiile părinților. Cine știe ce se va întâmpla mâine? Poți să te îmbolnăvești, poți să ajungi infirm. Cine știe ce va fi mâine?

Să ceri siguranța zilei de mâine înseamnă să trăiești constant cu frica în suflet. Siguranța nu e cu putință, așa că atunci când ți-e frică de nesiguranță, frica ta nu poate fi distrusă. Frica e prezentă, tremuri, și între timp clipa prezentă este ratată. Dorind siguranța viitorului îți distrugi prezentul, care este singura viață disponibilă. Și vei ajunge să fii din ce în ce mai fricos, mai lacom. Se naște un copil; copilul este un fenomen foarte, foarte deschis, extraordinar de inteligent. Dar noi sărim pe el și începem să-i distrugem inteligența. Începem să creem în el frică. La naștere el nu se teme de nimic; noi îl facem să se teamă.

Școlile, colegiile, universitățile – toate îl fac din ce în ce mai mărginit, mai lipsit de inteligență. Ele pretind lucruri prosteşti. Ele cer să fie memorate lucruri prosteşti, lucruri în care copilul și inteligența lui naturală nu văd nici un rost. De ce să-i îngrămădim copilului în cap lucruri care pentru el sunt lipsite de sens? Dar școala, colegiul, universitatea, familia spun: „Bagă la cap! Nu știi acum, dar mai târziu ai să știi de ce e nevoie de asta".

Bagă la cap istorie, toate prostiile pe care oamenii le-au făcut altor oameni, toate nebuniile – studiază-le! Iar copilul nu vede rostul. Ce contează când a domnit în Anglia un anumit rege, de la ce dată până la ce dată? Însă el trebuie să memoreze prostiile astea. În mod firesc, inteligența lui se împovărează tot mai mult, devine infirmă. Pe inteligența lui se depune tot mai mult praf. Când se întoarce de la universitate, este lipsit de inteligență – universitatea și-a făcut treaba. Foarte rar se întâmplă ca cineva să absolve facultatea și totuși să rămână inteligent. Foarte puțini au reușit să treacă prin facultate și totuși să-și salveze inteligența – fenomenul e foarte rar.

În clipa în care ai devenit educat, ai devenit mărginit.

Omul educat se comportă total neinteligent. Du-te la popoare primitive care n-au fost niciodată educate și vei găsi inteligență pură.

Am auzit o anecdotă. O femeie încerca să deschidă o conservă, și nu își dădea seama cum s-o facă. Așa că se duse să se uite în cartea de bucate. Până să se uite ea în carte, bucătăreasa a și deschis conserva. Femeia s-a mirat. „Cum ai făcut?", a întrebat-o ea pe bucătăreasă. Aceasta a răspuns: „Coniță, când nu știi să citești, trebuie să-ți folosești inteligența".

Da, avea dreptate. Când nu știi să citești, ce altceva poți să faci decât să-ți folosești inteligența? Când știi să citești, nu e nevoie să fii inteligent, cărțile se ocupă de tot.

Ai observat următorul lucru? Când o persoană începe să dactilografieze, își pierde caligrafia; scrisul de mână nu mai e frumos. Nu mai e nevoie de el – treaba o face mașina de scris. Dacă ai în buzunar un calculator, uiți matematica, nu mai ai nevoie de ea. Mai devreme sau mai târziu toată lumea va purta la ea computere mici, care vor conține toate informațiile necesare, și atunci nu va mai fi nevoie deloc ca oamenii să fie inteligenți. Computerele vor prelua funcția inteligenței.

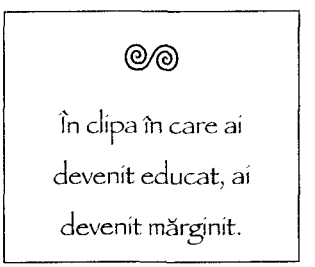

Du-te la oamenii primitivi, la oamenii needucați, la țărani, și vei găsi o inteligență subtilă. Da, e adevărat, ei nu sunt informați, asta e drept, dar sunt fantastic de inteligenți. Inteligența lor e ca o flacără care nu scoate fum.

Din anumite motive, societatea i-a făcut rău ființei umane. Ea vrea ca omul să fie sclav, vrea ca omului să-i fie mereu frică. Ea vrea ca omul să fie lacom, să fie ambițios, să fie veșnic în competiție. Ea nu vrea ca omul să fie iubitor – vrea ca el să fie plin de mânie și de ură. Ei îi trebuie oameni slabi, oameni care imită, copii la indigo. De asta omului i-a fost distrusă inteligența.

Meditația e necesară doar pentru a drege ce a stricat societatea. Meditația e negativă; ea neagă stricăciunea, distruge boala. Și o dată boala dispărută, starea de bine a omului se manifestă de la sine.

În ultimul secol s-a mers prea departe; educația universală a fost o calamitate. Și nu uita că eu nu sunt împotriva educației, eu sunt împotriva *acestei* educații. Există posibilitatea unui alt gen de educație, o educație care să te ajute să-ți asculți inteligența, nu s-o distrugi; care să nu te împovăreze

cu lucruri inutile, care să nu te împovăreze cu cunoștințe inutile, care să nu te împovăreze deloc, ci mai degrabă să te ajute să fii mai radios, mai proaspăt, mai tânăr.

Educația prezentă te face doar capabil de a memora. Acea educație te va face capabil de mai multă claritate. Educația prezentă îți distruge inventivitatea. Acea educație te va ajuta să devii mai inventiv.

De exemplu, educația care mi-ar plăcea să existe în lume nu-i va cere unui copil să răspundă în felul vechi, stereotip. Ea nu va încuraja repetarea papagalicească. Ea va încuraja inventivitatea. Chiar dacă răspunsul inventat nu e la fel de corect ca cel copiat, copilul care a dat un răspuns nou la o problemă veche va fi apreciat. Se înțelege că răspunsul copilului nu poate fi la fel de corect ca răspunsul lui Socrate – firește, un copil mic nu e Socrate. Răspunsul nu poate fi atât de exact ca al lui Albert Einstein, e normal. Dar e o prostie să ceri ca răspunsul copilului să fie la fel de corect ca al lui Albert Einstein. Dacă copilul este inventiv, el se îndreaptă în direcția cea bună; într-o bună zi el va deveni un Albert Einstein. Dacă el încearcă să creeze ceva nou, în mod natural are limitele lui, dar tocmai încercarea lui de a crea ceva nou trebuie apreciată, trebuie premiată.

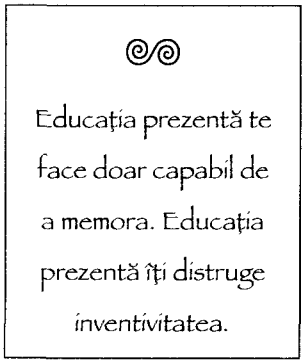

Educația nu trebuie să fie competitivă. Omul nu trebuie să fie judecat în comparație cu alți oameni. Competitivitatea este foarte violentă și foarte distructivă. Cineva nu e bun la matematică, și este numit mediocru. Și s-ar putea ca el să fie bun la tâmplărie, dar nimeni nu se uită la asta. Cineva nu e bun la literatură, și e numit prost, însă s-ar putea să fie bun la muzică, la dans.

O educație adevărată îi va ajuta pe oameni să-și găsească acea viață în care să fie pe deplin vii. Dacă un copil se naște pentru a fi tâmplar, atunci asta este ceea ce trebuie să facă. Nimeni nu trebuie să-l forțeze să facă altceva. Lumea asta poate deveni o lume grozavă, inteligentă dacă un copil e lăsat să fie el însuși, dacă e susținut în toate privințele, și dacă nu se bagă nimeni peste el. De fapt, dacă nimeni nu manipulează copilul. Dacă el vrea să fie dansator, e bine, e nevoie de dansatori. În lume e nevoie de mult dans. Dacă el vrea

să fie poet, bine; e nevoie de multă poezie, poezia nu e niciodată destulă. Dacă el vrea să se facă tâmplar sau pescar, foarte bine. Nu e nevoie să ajungă președinte sau prim-ministru.

În momentul de față totul e cu susul în jos. Cel care voia să se facă tâmplar a ajuns doctor; cel care voia să devină doctor s-a făcut tâmplar. Toată lumea e în locul altcuiva – de aici atâta lipsă de inteligență: fiecare face treaba altcuiva. O dată ce începi să vezi asta, vei înțelege de ce oamenii se comportă neinteligent.

În India, după sute de ani de meditație profundă, s-a găsit un cuvânt: Swadharma, natura proprie. El conține mari implicații pentru o lume viitoare. Krishna a spus: *Swadharme madhanam shreyah*: „E bine să mori în propria ta natură, urmându-ți natura proprie". *Per dharmo bavaha baha*: „Natura altuia este foarte periculoasă". Nu deveni imitator. Fii tu însuți.

Omul și-a pierdut complet viziunea propriei realități. Adepții zen spun: Caută-ți fața originală. Află care e autenticitatea ta. Cine ești? Dacă nu știi cine ești, viața ta va fi un lung șir de accidente, și orice ți se întâmplă, nu vei fi niciodată mulțumit. Singurul gust al vieții tale va fi nemulțumirea.

De ce omul nu are același cântec ca păsările? Ce s-a întâmplat cu făpturile umane?

Poți să vezi acest lucru privind în jurul tău. De ce atât de mulți oameni arată indiferenți, plictisiți, așteptând să treacă ziua cumva? Pierd un timp extrem de valoros, pe care nu-l vor putea recupera, și trec prin viață cu atâta indiferență, de parcă ar aștepta moartea. Ce s-a întâmplat cu foarte mulți oameni? De ce nu au aceeași prospețime ca a copacilor? De ce omul nu are același cântec ca păsările? Ce s-a întâmplat cu făpturile umane? S-a întâmplat un lucru: Omul a tot imitat. Omul a încercat să devină altcineva. Nimeni nu e el însuși. Fiecare bate la ușa altcuiva; de aici nemulțumirea, indiferența, plictiseala, neliniștea.

Un om inteligent va încerca să fie el însuși, indiferent de preț. Un om inteligent nu va imita niciodată, nu va copia. Nu va repeta papagalicește. Un om inteligent își va asculta chemarea și va acționa în conformitate cu ea, indiferent de risc.

Riscul există! Atunci când copiezi pe alții, riscul e mai mic. Când nu copiezi pe nimeni ești singur, și ăsta e un risc. Dar viața li se întâmplă

numai celor care trăiesc periculos. Viața li se întâmplă numai celor care sunt aventurieri, curajoși, îndrăzneți – numai lor li se întâmplă viața. Celor „călâi" nu li se întâmplă viața.

Inteligența înseamnă încredere în propria ființă. Inteligența înseamnă aventură, emoție, bucurie. Inteligența înseamnă să trăiești clipa și să nu-ți bați capul cu privire la viitor – trecutul nu mai este, viitorul încă nu a venit. Inteligența înseamnă să profiți din plin de clipa prezentă. Din ea va ieși viitorul. Dacă clipa prezentă e trăită cu încântare și bucurie, clipa următoare, care se naște din ea, va aduce în mod firesc și mai multă bucurie, dar nu e nevoie să-ți bați capul cu asta. Dacă ziua de astăzi este senină, ziua de mâine va fi și mai senină.

Inteligența înseamnă încredere în propria ființă. Inteligența înseamnă aventură, emoție, bucurie. Inteligența înseamnă să trăiești clipa și să nu-ți bați capul cu privire la viitor.

Dacă viața asta este o binecuvântare, viața următoare va fi o binecuvântare de ordin superior. Căci viața următoare se dezvoltă din cea prezentă, din experiența *trăită*. Așa că pe un om inteligent nu-l preocupă și iadul, nu-l preocupă viața de dincolo, nu-l preocupă nici măcar Dumnezeu, nu-l preocupă nici măcar sufletul. Omul inteligent trăiește pur și simplu inteligent, iar Dumnezeu și sufletul și iadul și nirvana vin ca o consecință firească.

Tu trăiești în credință; credința e lipsită de inteligență. Trăiește în cunoaștere; cunoașterea înseamnă inteligență. Iar inteligența înseamnă meditație.

Și oamenii lipsiți de inteligență meditează dar, cu siguranță, ei meditează într-un mod lipsit de inteligență. Ei cred că trebuie să mergi în fiecare duminică la biserică o oră – acea oră trebuie acordată religiei. Ăsta e un mod neinteligent de a te raporta la religie. Ce legătură are biserica cu asta? Viața ta adevărată este în cele șase zile. Duminica nu este ziua ta adevărată. Trăiești nereligios șase zile, iar apoi te duci la biserică doar o oră sau două? Pe cine încerci să păcălești? Încerci să-l păcălești pe Dumnezeu că ești bisericos...

Sau, dacă te străduiești puțin mai mult, atunci în fiecare dimineață, timp de douăzeci de minute, faci Meditație Transcedentală. Stai cu ochii închiși și repeți prostește o mantra, „Om, Om, Om", care plictisește și mai mult

mintea. Repetarea mecanică a unei mantre îți răpește inteligența. Ea nu îți dă inteligență, e ca un cântec de leagăn, monoton.

De-a lungul secolelor, toate mamele au știut următorul lucru: Ori de câte ori un copil e neliniștit și nu vrea să doarmă, mama vine și îi cântă un cântec de leagăn. Copilul se plictisește, dar n-are cale de scăpare. Unde să se ducă? Mama îl ține în pat. Singura cale de scăpare este somnul. Așa că el adoarme; capitulează, pur și simplu.

Există povești pe care mamele și binicile le spun copiilor când aceștia nu vor să doarmă. Dacă cercetezi aceste povești, vei găsi un anumit șablon de repetare constantă. Chiar zilele trecute am citit o poveste spusă de o bunică unui copilaș care nu voia să doarmă pentru că nu avea el chef să doarmă atunci. Inteligența lui îi spunea că e perfect treaz, dar bunica lui îl obliga să doarmă. Bunica avea alte treburi – copilul nu era important.

Copiii sunt foarte nedumeriți, lucrurile par absolut absurde. Când ei vor să doarmă dimineață, toată lumea vrea ca ei să se trezească. Când ei nu vor să doarmă, toată lumea ii obligă să doarmă. Lucrul ăsta îi nedumerește foarte tare. Ce au oamenii ăștia? Când vine somnul, bine – asta este inteligență. Când nu vine, e foarte bine să stai treaz. Așa că această bunică spune o poveste. La început, copilul e interesat, dar încetul cu încetul... Orice copil inteligent se va plictisi, numai un copil prost nu se va plictisi.

Povestea este următoarea: Un om adoarme și visează că stă în fața unui palat măreț. Iar în palat sunt o mie și una de camere. Așa că el trece dintr-o cameră în alta, până ajunge la ultima. Iar acolo se află un pat frumos, așa că el se întinde pe pat, adoarme și visează... că se află la ușa unui mare palat care are o mie și una de camere. Așa că el intră în o mie de camere, după care ajunge la cea de o mie și una cameră. Și aici e un pat frumos, așa că el se culcă... și visează că stă în fața unui palat... Și așa mai departe!

Ei bine, cât poate să rămână copilul treaz? Doar din pură plictiseală, adoarme. Gata, a scăpat de poveste.

Mantra face același lucru. Repeți „Ram, Ram... Om, Om... Alah, Alah" – sau orice. Și repeți, și tot repeți. Acum faci două treburi: a bunicii și a copilului. Inteligența ta e precum copilul, iar învățarea mantrei e precum bunica. Copilul încearcă să te oprească, devine interesat de alte lucruri, se gândește la lucruri frumoase, dar tu îl prinzi cu cioara vopsită și îl readuci la „Om, Om, Om". Încetul cu încetul, copilul din tine simte că e inutil să se lupte, și atunci adoarme.

Da, mantra îți poate da un anumit somn, un somn autohipnotic. Nu e un lucru rău, dacă ai probleme cu somnul, dacă suferi de insomnie. Dar rostirea unei mantre nu are nici o legătură cu spiritualitatea; e un mod de a medita total lipsit de inteligență.

Atunci, care e modul inteligent de a medita? Modul inteligent este să pui inteligență în tot de faci. Când mergi, mergi inteligent, conștientizând. Când mănânci, mănâncă inteligent, conștientizând. Ții minte să fi mâncat vreodată inteligent? Te-ai gândit vreodată la ce mănânci? E hrănitor? Are vreo valoare nutritivă, sau doar te îndopi pur și simplu cu orice?

Ai fost vreodată atent la ce faci? Să zicem să ești fumător. În cazul ăsta e nevoie de inteligență ca să-ți dai seama ce faci. Și ce faci de fapt? Inhalezi fumul și îl dai afară, atât, iar între timp îți distrugi plămânii. Irosești bani, îți irosești sănătatea. Pune inteligență în tot ce faci, nu acționa ca un robot. Când faci dragoste cu o femeie, gândește-te la ce faci. O iubești pe acea femeie, sau faci dragoste din obișnuință? Să faci dragoste din obișnuință e urât, e imoral. Dragostea trebuie să fie foarte conștientă, numai atunci ea devine rugăciune.

În timp ce faci dragoste cu femeia ta, ce faci de fapt? Te folosești de corpul femeii ca să scapi de o parte din energia care a devenit prea multă pentru tine? Sau ești iubitor cu femeia, ai un anumit respect pentru ea?

Eu nu văd asta. Soții nu-și respectă soțiile, le folosesc. La rândul lor, soțiile își folosesc soții, nu îi respectă. Dacă din dragoste nu răsare respectul, atunci înseamnă că inteligența s-a pierdut pe undeva. Altfel v-ați fi fantastic de recunoscători unul altuia, iar împreunarea voastră cu iubire ar deveni o meditație grozavă. Indiferent ce faci, fă-o cu inteligență – asta înseamnă meditație.

Inteligența trebuie să se întindă pe tot parcursul vieții tale. Nu e o treabă de duminică, pe care s-o faci o oră sau două și apoi să uiți de ea. Inteligența trebuie să fie ca respirația. Tot ce faci se poate face cu inteligență sau fără inteligență. Și să știi că atunci când faci ceva fără inteligență, nu există bucurie – îndeplinești o obligație.

Întâmplarea următoare a avut loc la o oră de religie de la clasa a noua, dintr-o școală de fete. Clasa studia iubirea creștinească și ce ar putea însemna

ca pentru eleve și viețile lor. În cele din urmă, elevele au hotărât că iubirea creștinească înseamnă „să faci ceva drăguț pentru cineva care nu-ți place". Copiii sunt foarte inteligenți. Concluzia lor este absolut corectă.

Profesorul le-a propus ca timp de o săptămână să își testeze „teoria". Când s-au întors după o săptămână, profesorul le-a cerut să spună ce au făcut. O fată a ridicat mâna și a spus:

– Eu am făcut ceva!

– Minunat! a răspuns profesorul. Ce ai făcut?

– Cunosc o fată, dintr-o clasă paralelă, care e șleampătă, împiedicată și tâmpită. Nu are prieteni, toți colegii ei râd de ea și o ocolesc.

– Și tu ce ai făcut?

– Fata asta riscă să rămână corijentă la matematică. Eu sunt foarte bună la matematică, așa că m-am oferit s-o ajut pentru teză.

– Minunat! Și ce s-a întâmplat?

– Ei bine, am ajutat-o, a luat notă mare la teză și nu mai știa cum să-mi mulțumească, dar acum nu mai pot să scap de ea!

Dacă faci ceva doar ca pe o obligație, mai devreme sau mai târziu vei fi prins în acel lucru și îți va fi greu să mai scapi de el. Zilnic faci foarte multe lucruri care nu-ți fac nici o plăcere, care nu te ajută să te dezvolți. În realitate, vrei să scapi de ele. Dacă în viață faci prea multe lucruri de care chiar vrei să scapi, înseamnă că trăiești neinteligent.

Tu ești centrul lumii tale, al existenței tale. Așa că fii inteligent.

Un om inteligent își face viața în așa fel încât ea să fie plină de spontaneitate, de iubire, de bucurie. E viața ta, și dacă tu nu ești destul de bun cu tine, cine o să fie bun cu tine? Dacă tu îți iroseși viața, ești singurul răspunzător de asta, nimeni altcineva nu e de vină.

Eu te învăț să fii responsabil față de tine însuți – asta e prima ta responsabilitate. Tot restul vine după aceea.

Tu ești centrul lumii tale, al existenței tale. Așa că fii inteligent. Pune inteligență în tot ce faci. Fiecare clipă poate fi luminoasă datorită inteligenței. Acolo unde există inteligență nu e nevoie de nici o religie, nu e nevoie de meditație, nu e nevoie de mers la biserică, nu e nevoie de nimic în plus. Viața în sine este inteligentă. Nu trebuie decât s-o trăiești total, în mod armonios, conștientizând tot ce faci. Luminozitatea inteligenței face din viață o sărbătoare.

Poezia inimii

Inteligența capului nu e deloc inteligentă; ea este calitatea de a fi bine informat. Adevărata inteligență este inteligența inimii, singura inteligență care există. Capul este doar un acumulator. El e veșnic vechi, niciodată nou, niciodată original. Este bun la anumite scopuri; ca fișier, e foarte bun. Și în viață e nevoie de asta – multe lucruri trebuie ținute minte. Capul, mintea, e un biocomputer. Acumulează întruna cunoștințe în el și ori de câte ori ai nevoie de ele le scoți. Capul e bun pentru matematică, pentru socoteli, pentru viața de zi cu zi. Dar dacă tu crezi că asta e toată viața ta, ai să rămâi prost. N-ai să cunoști niciodată frumusețea simțirii, n-ai să cunoști niciodată binecuvântările inimii. Nu vei cunoaște niciodată harul care coboară numai în inimă, dumnezeirea care intră numai în inimă. Nu vei cunoaște niciodată rugăciunea, nu vei cunoaște niciodată poezia, nu vei cunoaște niciodată iubirea.

Capul e bun pentru matematică, pentru socoteli, pentru viața de zi cu zi. Dar dacă tu crezi că asta e toată viața ta, ai să *rămâi prost.*

Inteligența inimii aduce poezie în viața ta, *îți învață pașii să danseze*, îți face viața o bucurie, o sărbătoare, un râs continuu. Îți dă simțul umorului. Te face capabil de iubire. Asta e adevărata viață. Viața care e trăită cu capul e o viață mecanică. Devii un robot – poate foarte eficient. Roboții sunt foarte eficienți, mașinăriile sunt mai eficiente decât omul. Cu capul poți câștiga multe, dar nu vei *trăi* multe. Poți avea un standard de viață mai bun, dar nu vei mai avea viață.

Viața este a inimii. Viața poate crește numai în inimă. Viața, dragostea, spiritul cresc numai în solul inimii. Tot ce este frumos, tot ce este cu adevărat valoros, tot ce este plin de înțeles, important vine din inimă. Inima este centrul, capul e doar periferia. A trăi cu capul înseamnă a trăi la periferie, fără să ajungi să cunoști vreodată frumusețile și culorile centrului. A trăi la periferie înseamnă prostie.

A trăi cu capul înseamnă prostie. A trăi cu inima și a te folosi de cap ori de câte ori este nevoie înseamnă inteligență. Dar centrul, stăpânul, se află în miezul ființei tale.

Stăpânul e inima, iar capul e doar servitor – asta înseamnă inteligență. Când capul devine stăpân și inima e uitată de tot, asta e prostie.

E la latitudinea ta să alegi. Ține minte, capul ca sclav e un sclav frumos, foarte util. Dar ca stăpân e un stăpân periculos și îți va distruge toată viața, îți va otrăvi toată viața. Privește în jurul tău. Viața oamenilor e total otrăvită, otrăvită de cap. Ei nu mai simt, nu mai sunt sensibili, nimic nu-i mai emoționează. Soarele răsare dar în ei nu tresaltă nimic; se uită la soare cu ochi pustii. Cerul se umple de stele, dar inima lor rămâne insensibilă la frumusețea nemărginită presărată de stele, nici un cântec nu se înalță din inima lor. Omul a uitat să cânte. Norii vin pe cer și păunii dansează, dar omul nu știe să danseze. A ajuns un infirm. Pomii dau în floare – dar omul gândește, niciodată nu simte, și fără simțire înflorirea e cu neputință.

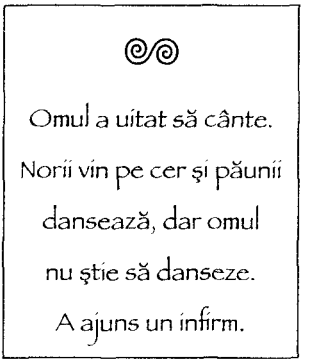

Ieși din starea asta! Lasă viața să aibă romantism, puțină aventură. Explorează! Milioane de frumuseți și splendori te așteaptă. Continui să te miști în cerc, fără să intri în templul vieții. Ușa templului este inima.

Urmărește, cercetează, observă, uită-te bine la viață. Nimeni altcineva n-o să te ajute. Ai depins prea mult de alții, de asta ai ajuns un prost. Ai grijă, e responsabilitatea ta. Ești dator față de tine însuți să te uiți bine la ce faci cu viața ta. Există poezie în inima ta? Dacă nu, nu mai pierde timpul. Ajută-ți inima să toarcă și să țeasă poezie. Există romantism în viața ta? Dacă nu există, ești deja în mormânt.

Învață să trăiești. Adevărata inteligență este cea a inimii. Ea nu e intelectuală, este emoțională. Nu seamănă cu gândirea, seamănă cu simțirea. Ea nu e logică, este iubire.

Iubirea e disponibilă doar pentru cei care își ascut continuu inteligența. Iubirea nu e pentru cei mediocri... iubirea nu e pentru cei lipsiți de inteligență. Omul lipsit de inteligență s-ar putea să fie un intelectual de frunte; de fapt, cei lipsiți de inteligență încearcă să devină intelectuali; ăsta e modul lor de a-și ascunde lipsa de inteligență. Iubirea nu e pentru intelectuali. Iubirea necesită un cu totul altfel de talent – o inimă talentată, nu un cap talentat.

Iubirea are inteligența ei, felul ei de a vedea, de a percepe, felul ei de a înțelege viața, felul ei de a pătrunde misterul existenței. Poetul e mult mai aproape de asta decât filosoful. Iar misticul este chiar în templu. Poetul este pe trepte, iar filosoful este departe. El cel mult se poate apropia de alee, dar niciodată de trepte. El continuă să dea târcoale templului, studiind pereții exteriori, și ajunge să fie atât de vrăjit încât uită de tot că pereții exteriori nu sunt adevăratul templu și că zeitatea e înăuntru.

Poetul ajunge la ușă, dar ușa e atât de frumoasă încât îl hipnotizează. El crede că a ajuns – ce poate exista mai mult de atât? Filosoful se pierde tot încercând să ghicească ce se află înăuntru. El nu se duce acolo, el doar gândește, filozofează. Poetul încearcă să pătrundă misterul, dar se împotmolește la ușă. Misticul intră în chiar sanctuarul templului.

Calea este iubirea, și calea este inteligența iubitoare.

Calea este iubirea, și calea este inteligența iubitoare. Când iubirea și inteligența se întâlnesc, se creează un spațiu în care tot ce este cu putință omului poate deveni realitate. E nevoie de o inteligență iubitoare. Inteligența singură devine intelectuală, iubirea singură devine sentimentalism, dar inteligența iubitoare nu devine niciodată intelectuală sau sentimentalism. Ea îți conferă un nou gen de integritate, o nouă cristalizare.

O franchețe a ființei

Inteligența este o franchețe a ființei – capacitatea de a vedea fără prejudecăți, capacitatea de a asculta fără bruiaj, capacitatea de a fi cu lucrurile fără idei preconcepute despre ele.

De asta inteligența se deosebește atât de radical de intelectualitate. Intelectualitatea este exact opusul inteligenței. Intelectualul are în mod constant prejudecăți, informații, credințe *a priori*, cunoștințe. El nu știe să asculte; înainte ca tu să fi apucat să termini ce ai de spus, el a tras deja concluzia. Tot ce spui tu trebuie să treacă prin atâtea gânduri în mintea lui încât, când a ajuns la el, e cu totul altceva. În el se petrece o mare distorsionare, și e foarte închis, aproape orb și surd. Toți specialiștii, toți oamenii cunoscători sunt orbi.

Știi povestea celor cinci orbi care întâlnesc un elefant? O învățătoare le-a spus elevilor ei această poveste, apoi l-a întrebat pe un băiețel: „Poți să-mi spui cine erau oamenii care au întâlnit un elefant și au început să se certe?". Ea voia să știe dacă elevul fusese atent când ea spusese povestea.

Iar băiețelul s-a ridicat și a spus: „Da, știu. Erau specialiști". El a avut mare dreptate; da, erau specialiști. Toți specialiștii sunt orbi. A fi specialist înseamnă să devii orb la tot restul. Știi tot mai mult despre tot mai puțin, și într-o zi atingi țelul final de a cunoaște totul despre nimic. Atunci ești complet închis, și nici măcar o fereastră nu e deschisă.

Asta e lipsa de inteligență. Inteligența înseamnă să fii deschis la ploaie, la vânt, la soare, să fii deschis la toate. Inteligența înseamnă să nu cari cu tine trecutul, să rămâi clipă de clipă proaspăt și inocent.

Am auzit o anecdotă.

Donald era la volanul mașinii sale sport când, dintr-o dată, a văzut în spate girofarul aprins al unei mașini de poliție. Donald a tras repede pe dreapta.

– Domnule ofițer, s-a repezit el să spună, nu aveam decât optzeci de kilometri la oră într-o zonă în care viteza admisă e o sută de kilometri la oră.

– Domnule, eu doar...

– Mai mult, îl întrerupse cu indignare Donald pe polițist, ca cetățean, protestez împotriva modului în care am fost speriat.

– Vă rog să vă calmați, să vă relaxați...

– Să mă relaxez! strigă suprasurescitat Donald. Ai să-mi dai o amendă, și vrei să mă relaxez!

– Domnule, lăsați-mă să vorbesc. Nu vă dau nici o amendă.

– Nu? spuse Donald, uluit.

– Voiam doar să vă informez că aveți cauciucul din dreapta spate pe jantă.

Așa e și în viață. Nimeni nu e gata să asculte ce are celălalt de spus. Ai ascultat vreodată ce spune celălalt? Înainte de a rosti un cuvânt, tu ai tras deja concluzia. Concluziile tale au devenit fixe; tu nu mai ești lichid.

Să rămâi lichid înseamnă să rămâi inteligent. Inteligența curge întotdeauna ca un râu. Lipsa de inteligență e ca un

Să rămâi lichid înseamnă să rămâi inteligent. Inteligența curge întotdeauna ca un râu.

cub de gheață. Lipsa de inteligență este întotdeauna consistentă, pentru că e înghețată. Ea este definită, este certă. Inteligența este inconsistentă, este curgătoare. Ea nu are limite clare, ea se mișcă în funcție de situații. Este responsabilă, dar nu e *consecventă*.

Inteligența este inconsistentă, este curgătoare. Ea nu are limite clare, ea se mișcă în funcție de situații. Este responsabilă, dar nu e consecventă.

Numai oamenii proști sunt consecvenți. Cu cât ești mai inteligent, cu atât ești mai inconsecvent – pentru că cine știe ce îți aduce ziua de mâine? Ziua de mâine va veni cu experiențele ei. Cum poți să fii consecvent zilei de ieri? Numai dacă mori ești consecvent. Dacă trăiești trebuie să fii inconsecvent – ai crescut, lumea s-a schimbat, râul curge într-un teritoriu nou.

Ieri râul trecea printr-un deșert, astăzi trece printr-o pădure. Experiența de ieri nu trebuie să rămână pe vecie caracterizarea ta; altfel ai murit ieri. Trebuie să rămâi un proces, să nu devii niciodată un lucru. Asta înseamnă inteligență.

CAPITOLUL 2

Ce îi face pe oameni proşti

Misticii au comparat omul cu o scară. Scara poate fi folosită la două lucruri: o poţi folosi ca să urci, şi o poţi folosi ca să cobori. Foloseşti aceeaşi scară în ambele scopuri, doar direcţia se schimbă. Scara e aceeaşi, dar rezultatul va fi total diferit.

Omul este o scară între rai şi iad. De asta numai fiinţele umane sunt cele care reprimă, care manipulează, care ucid, care încearcă să cucerească natura. Numai fiinţele umane sunt proaste – şi asta pentru că ele pot fi adevăraţi buddha. Pentru că făpturile omeneşti au inteligenţă, de asta pot fi proaste. Prostia nu înseamnă absenţa inteligenţei, ea înseamnă că n-a fost folosită. Dacă la om n-ar exista inteligenţă, omul n-ar putea fi numit prost. Nu poţi numi proastă o piatră – piatra e piatră, nu se pune problema prostiei. Însă omul poate fi numit prost, pentru că prin om există speranţă, există o rază de lumină. Prin om, se deschide o uşă către lumea de dincolo. Omul se poate transcede pe sine şi n-o face – asta e prostia lui. El se poate dezvolta şi nu se dezvoltă, se agaţă de tot felul de lucruri copilăreşti – asta e prostia lui. Sau începe să-şi facă planuri de viitor, care încă nu e – asta e prostia lui.

Trebuie să trăieşti în prezent cu pasiune, cu iubire, cu intensitate, şi asta va deveni inteligenţa ta. E aceeaşi energie; când e cu susul în jos e prostie; rearanjeaz-o, pune-o cum trebuie şi devine inteligenţă.

Inteligenţa şi prostia nu sunt două energii distincte. Energia care funcţionează în armonie este inteligenţă; aceeaşi energie care funcţionează *în contradicţii este prostie. Omul poate fi prost, dar să nu crezi că asta e o* nenorocire. La suprafaţă pare că e o nenorocire, dar în spatele ei se ascunde o mare strălucire, o mare splendoare care poate fi descoperită.

Dar societatea – aşa-zisele religii, statul, mulţimea – vrea ca tu să fii prost. Nimeni nu vrea ca tu să fii inteligent. Toţi te condiţionează să rămâi prost toată viaţa pentru simplul motiv că proştii sunt ascultători. Oamenii inteligenţi

gândesc după capul lor, își trăiesc propria viață, au stilul lor de viață, au modul lor de a vedea, de a fi, de a se dezvolta. Ei nu mai fac parte din mulțime. Ei trebuie să lase în urmă mulțimea, numai atunci se pot dezvolta. Iar mulțimea se simte ofensată; ea nu vrea ca cineva să fie mai mult decât „persoană medie".

Nu poți obliga un Buddha să-i urmeze pe proști, iar proștii sunt mulți – majoritatea, 99,9%. Ei au o mare putere de partea lor, puterea violenței, și o arată ori de câte ori e nevoie.

Supraviețuirea celor mai capabili

Omul se află într-o dilemă din simplul motiv că el nu numai că e inteligent, dar e și conștient de inteligența lui. Asta e ceva unic la om, e un privilegiu, dar se poate transforma foarte ușor în chinul lui. Omul e conștient că e inteligent. Această conștiență aduce propriile ei probleme. Prima problemă este aceea că creează egoul.

Eul – personalitatea – nu există decât la om, și el începe să se dezvolte pe măsură ce copilul crește. Părinții, școala, facultatea ajută la întărirea eului din simplul motiv că timp de secole omul a trebuit să se zbată pentru a supraviețui, și ideea de supraviețuire a devenit o fixație, o condiționare inconștientă și profundă că numai personalitățile puternice pot supraviețui în lupta vieții. Viața a devenit doar o luptă de supraviețuire. Iar savanții au întărit această convingere, venind cu teoria „supraviețuirii celor mai capabili". Așa că fiecare copil e ajutat să devină tot mai puternic în eul său, și așa apar problemele.

Omul se află într-o dilemă din simplul motiv că el nu numai că e inteligent, dar e și conștient de inteligența lui.

Pe măsură ce eul se întărește, el începe să înconjoare inteligența ca un strat gros de întuneric. Inteligența e lumină, eul e întuneric. Inteligența e foarte delicată, eul e foarte dur. Inteligența e ca un trandafir, eul e ca o piatră. Și așa-zisele autorități în materie spun că, dacă vrei să supraviețuiești, trebuie să fii ca o piatră, trebuie să fii tare, invulnerabil. Trebuie să devii o citadelă, o citadelă închisă, astfel încât să nu poți fi atacat din afară. Trebuie să devii impenetrabil.

Şi uite aşa ajungi să fii închis. Atunci începi să mori în ceea ce priveşte inteligenţa, pentru că inteligenţa are nevoie de cerul liber, de aer, de soare, de vânt pentru a creşte, pentru a expanda, pentru a înflori. Pentru a rămâne viu e nevoie de o curgere constantă; dacă acea curgere stagnează, ea devine încetul cu încetul un fenomen mort.

Noi nu-i lăsăm pe copii să rămână inteligenţi. Primul motiv pe care îl invocăm e că dacă ei sunt inteligenţi, vor fi vulnerabili, vor fi plăpânzi, vor fi deschişi. Dacă ei sunt inteligenţi, vor fi în stare să vadă multele falsităţi din societate – din stat, din biserică, din sistemul educaţional. Vor ajunge să se răzgândească, să fie rebeli; nu vor putea fi aduşi uşor la ascultare. Vor putea fi zdrobiţi, dar nu înrobiţi. Vor putea fi distruşi, dar nu vor putea fi constrânşi să accepte compromisuri.

Într-un sens, inteligenţa este foarte gingaşă, ca un trandafir, în alt sens, ea are propria tărie. Însă acea tărie este subtilă, nu grosieră. Acea tărie este tăria răzvrătirii, a atitudinii de non-compromis.

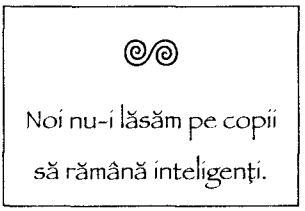

Iar societatea are nevoie de sclavi; ea are nevoie de oameni care să acţioneze ca nişte roboţi, ca nişte maşinării. Ea nu vrea oameni, vrea roboţi. De aceea, toată această condiţionare menită să întărească eul. Condiţionarea are dublu sens. Primul, să dea omului sentimentul să acum poate să se lupte cu viaţa. Iar al doilea, să servească intereselor tuturor celor de la conducere.

Aşa se explică faptul că întregul sistem educaţional se învârte în jurul ideii de ambiţie; el creează ambiţia. Ambiţia nu e altceva decât eu. „Fii primul, fii cel mai cunoscut. Străduieşte-te să ajungi prim-ministru sau preşedinte. Lasă-ţi amprenta în istorie". Acest sistem nu te învaţă să trăieşti total; nu te învaţă să iubeşti total. Nu te învaţă să trăieşti frumos, el te învaţă să-i exploatezi pe alţii în propriul tău interes. Iar noi considerăm că oamenii deştepţi sunt cei care reuşesc. Ei sunt vicleni, dar noi îi numim deştepţi. Ei nu sunt oameni inteligenţi.

Un om inteligent nu foloseşte niciodată pe altul ca pe un mijloc de a-şi atinge scopul; el îl respectă pe celălalt. Un om inteligent este capabil să vadă egalitatea tuturor. Da, el vede şi diferenţele, dar diferenţele nu schimbă nimic în ceea ce priveşte egalitatea. Omul inteligent are un respect fantastic faţă de libertatea altora – el nu-i poate exploata, nu-i poate reduce la nişte

lucruri, nu se folosește de ei ca de niște trepte pentru a-și îndeplini dorința absurdă de a fi primul.

Așadar, societatea condiționează copiii. Dar înainte ca această condiționare să se producă, copiii sunt extrem de inteligenți. Iisus spune: „Atâta timp cât nu sunteți precum copilașii, nu veți putea intra în împărăția lui Dumnezeu". Și mai spune un lucru, extrem de frumos: „Cei din urmă vor fi cei dintâi". El învață lipsa de ambiție – să fii ultimul. El spune: „Fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor va fi împărăția cerului" – cei săraci cu duhul, adică cei umili, cei care sunt ultimii la coadă. Este foarte firesc că societatea în care s-a născut Iisus a fost împotriva lui, pentru că el distrugea însești rădăcinile ambiției. Iar evreii erau un popor foarte ambițios, într-atât de ambițios încât, timp de secole, împotriva tuturor riscurilor, au păstrat în mintea lor ideea că sunt poporul ales al lui Dumnezeu. Din cauza acestei idei stupide au avut loc o mie și una de calamități; dacă ei ar renunța la această idee, ar fi mai acceptați în lume. Dar ei nu pot să renunțe – în această idee este implicat întregul lor eu. Și acest eu este vechi, are cel puțin trei mii de ani. Încă de la Moise, ei susțin că sunt poporul ales al lui Dumnezeu. Și iată că vine acest om care spune: „Fii cel din urmă". Noi suntem meniți să fim primii, iar el spune „Fiți cei din urmă! Fiți umili și supuși!". Și noi suntem poporul ales! Dacă noi suntem umili și supuși, atunci cei nealeși vor fi primii! Iar evreii sunt un popor pământesc; ei nu-și prea bat capul cu lumea cealaltă. Cine știe dacă există lumea cealaltă? Iisus spune: „Fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor va fi împărăția cerului". Dar unde e acea împărăție? S-ar putea să fie doar o ficțiune, doar un vis.

Iisus apare ca un visător, un poet, poate. Dar el le distruge însăși temelia. Ei nu-l pot ierta; și nici nu l-au iertat încă. Ei tot mai susțin că „noi suntem poporul ales". Au suferit mult pentru asta; cu cât au suferit mai mult, cu atât mai puternică a devenit ideea – pentru că dacă vrei să reziști suferinței, trebuie să fii din ce în ce mai egoist, mai asemănător pietrei astfel încât să poți lupta, astfel încât nimeni să nu te poată distruge. Dar ei au devenit și foarte închiși.

Iisus le oferea o deschidere; ei l-au refuzat. Iisus le spunea să fie obișnuiți, să renunțe la prostia de a fi deosebiți. Dacă l-ar fi ascultat pe Iisus, întreaga lor istorie ar fi fost alta, dar ei n-au vrut să-l asculte.

Hindușii nu l-au ascultat pe Buddha din același motiv – și hindușii nutresc ideea că ei sunt cel mai sfânt popor din lume și că țara lor e cea mai

sfântă. Până şi zeii tânjesc să se nască în India! Nici o ţară nu e atât de sfântă. Iar Buddha spune: „Astea sunt numai prostii!". El l-au respins. Budismul a fost expulzat din India. Nici o societate nu tolerează astfel de oameni care îi spun adevărul, pentru că ei par să saboteze însăşi structura lucrurilor.

Dar acum a sosit timpul să punem capăt suferinţei. În toată lumea, în feluri diferite, oamenii au avut mult de suferit, şi e timpul să ne uităm la istorie şi la prostia şi caraghioslâcul ei, şi să ne debarasăm de ideea acestor şabloane egoiste.

Urmăreşte-i pe copiii mici şi ai să vezi inteligenţa. E drept, ei nu sunt cunoscători. Dacă îi raportezi la cunoştinţe, nu îi consideri inteligenţi. Dacă le pui întrebări care depind de informaţii, ei par lipsiţi de inteligenţă. Dar pune-le întrebări *adevărate*, întrebări care n-au nici o legătură cu informaţia, întrebări care necesită un răspuns imediat, şi vei vedea că sunt mult mai inteligenţi decât tine. Bine-nţeles că eul tău nu te va lăsa să accepţi asta, dar dacă poţi s-o accepţi, lucrul ăsta te va ajuta fantastic. Dacă vezi inteligenţa copiilor, poţi să înveţi multe de la ei.

Urmăreşte-i pe copiii mici şi ai să vezi inteligenţa. E drept, ei nu sunt cunoscători.

Începe să fii atent la copii, la răspunsurile *lor – nu la întrebările lor, la răspunsurile lor.* Nu le pune întrebări prosteşti; întreabă-i ceva care să nu depindă de informaţii, şi vezi-le răspunsul.

Pentru a ilustra inteligenţa copiilor, am să spun câteva anecdote.

Mama îl pregătea pe micul Pedro ca să meargă la o petrecere. După ce l-a pieptănat şi i-a îndreptat gulerul de la cămaşă, i-a spus:

– Acum du-te, fiule. Distrează-te... şi fii cuminte.

– Ei, haide, mamă! a spus Pedro. Înainte să plec, te rog să te hotărăşti care din două trebuie să fie.

Ai înţeles poanta? Răspunsul copilului este formidabil. El spune: „Te rog să te hotărăşti. Dacă mă laşi să mă distrez, nu pot să fiu cuminte; dacă vrei să fiu cuminte, nu pot să mă distrez". Copilul vede clar contradicţia; mama nu.

Un trecător îl întreabă pe un băiat:

– Fiule, poţi să-mi spui ce oră e?

– Da, bineînţeles, răspunde băiatul. Dar de ce vă trebuie? Ea se schimbă mereu.

În fața unei școli a fost pus un indicator de circulație. Pe el scria: „Conduceți încet. Nu omorâți un elev!". A doua zi, sub indicator era un altul pe care o mână de copil scrisese: „Așteptați profesorul!".

Micul Pierino se întoarce de la școală cu un zâmbet larg pe față.

– Arăți foarte fericit, dragul meu. Așadar îți place școala, nu-i așa?

– Lasă prostiile, mamă, răspunde băiatul. Nu trebuie să confundăm dusul cu întorsul!

Tatăl le povestea fiilor săi, după cină, istoria familiei.

– Străbunicul meu a luptat în războiul împotriva Rozelor, unchiul meu a luptat în războiul împotriva Kaiserului, bunicul meu a luptat în războiul din Spania împotriva republicanilor, iar tatăl meu a luptat în Al Doilea Război Mondial împotriva nemților.

La care cel mai mic dintre fii a replicat:

– Ce are familia asta? Nu se poate înțelege cu nimeni!

Lupta pentru eficiență

Te va mira să afli că școlile, colegiile și universitățile nu există, de fapt, pentru a te ajuta să fii inteligent – nu, deloc. Am avut mulți ani legături cu universitățile ca student, și apoi ca profesor. Cunosc foarte bine structura internă a sistemului educațional. Acesta nu e preocupat în a crea inteligență la oameni. Bine-nțeles că el urmărește să creeze eficiență, dar eficiența nu e inteligență, ea e mecanică. Un computer poate fi foarte eficient, dar un computer nu e inteligent.

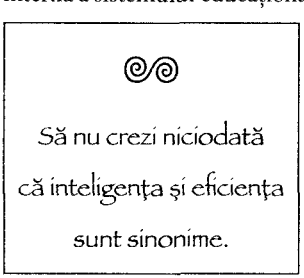

Să nu crezi niciodată că inteligența și eficiența sunt sinonime. Inteligența e un fenomen total diferit. Eficiența nu e inteligență, este specializare mecanică. Universitățile se preocupă de crearea eficienței astfel încât studenții să ajungă funcționari mai buni, birocrați și manageri mai buni. Pe ele nu le interesează să creeze inteligență, de fapt, sunt total împotriva inteligenței. Întreaga

structură a sistemului educaţional de peste tot în lume urmăreşte să-i facă în stare pe oameni să memoreze tot mai multe lucruri.

Memoria este un biocomputer. Inteligenţa e un fenomen total diferit. Inteligenţa se naşte din meditaţie, inteligenţa se naşte din răzvrătire. Inteligenţa nu se naşte din memorie. Dar examenele din facultate se perocupă doar de memorie. Cel care are o memorie mai bună este considerat mai inteligent. Dar se întâmplă de multe ori ca oamenii proşti să aibă memorie bună, iar cei inteligenţi să nu stea foarte bine la capitolul memorie.

Thomas Edison nu se putea lăuda cu o memorie bună. El a inventat sute de dispozitive ştiinţifice, mai multe decât oricine dinainte de el. Numărul invenţiilor lui este enorm, incredibil. Invenţiile lui se folosesc zilnic. Printre ele se numără: placa de gramofon, radioul, becul electric, ventilatorul, difuzorul. Toate acestea sunt creaţia unei singure persoane – Edison. Însă el stătea prost cu memoria, atât de prost încât, o dată, a uitat chiar şi cum îl cheamă – ceea ce este într-adevăr foarte greu! E aproape imposibil să uiţi cum te cheamă. Dacă poţi să uiţi cum te cheamă, poţi să uiţi tot. El a reuşit să facă lucrul cel mai puţin probabil.

În Primul Război Mondial, raţionalizarea a apărut pentru prima dată în America, şi el stătea la coadă ca să-şi ia cartela de raţii. Încetul cu încetul, a ajuns la ghişeu. Funcţionarul a strigat: „Thomas Alva Edison!". Iar el s-a uitat în jur, de parcă altcineva era strigat.

Un om l-a recunoscut şi a spus:

– Din câte ştiu eu, *dumneavoastră* sunteţi Thomas Alva Edison. De ce vă uitaţi după altcineva?

Edison a spus:

– Ai dreptate! Uitasem de tot! Îţi mulţumesc mult că mi-ai adus aminte. Da, eu sunt Thomas Alva Edison.

Soţia lui trebuia să păstreze ordinea, pentru că în camera lui era în permanenţă un haos, şi ori de câte ori voia să găsească ceva îi lua zile întregi ca să-şi dea seama unde era. Uita tot. Se putea să fi inventat ceva şi să înceapă să-l inventaze din nou. Soţia lui îi amintea: „Ai făcut asta! E deja pe piaţă!".

Scria pe hârtie tot ce-i venea în minte, iar apoi pierdea hârtiile, le rătăcea ici şi colo. Soţia lui i-a spus: „Ar fi mai bine dacă ai avea un carnet de notiţe".

„Bună idee!", a spus el. „Oare mie de ce nu mi-a trecut niciodată prin cap?". Însă pe urmă a pierdut carnetul cu totul! A spus: „Uite ce se întâmplă

când mă iau după tine. Când rătăceam hârtiile, măcar mai găseam câteva, dar acum mi-am pierdut toate însemnările!".

Nici Albert Einstein nu avea o memorie bună. În școală a picat la multe examene pentru că nu putea să memoreze nimic. Cel mai mare matematician din toate timpurile nu era în stare să numere sume mici de bani. Trebuia s-o ia mereu de la capăt. O dată mergea cu autobuzul. I-a dat conductorului niște bani, și acesta i-a dat restul. El a numărat o dată, de două ori, de trei ori, și de fiecare dată ajungea la alt rezultat, așa că a început să numere a patra oară. Conductorul, care se uita la el, i-a spus: „Ce-i cu dumneata? Nu știi să numeri?".

Einstein a răspuns: „Da, sunt cam slab la matematică". Omul ăsta care a elaborat matematicile superioare nu era în stare să numere sume mici de bani. Intra în baie și nu ieșea ore întregi pentru că uita unde era și să trebuia să iasă. Un prieten de-al meu, Dr. Ram Manohar Lohia, s-a dus în vizită la el. Prietenul meu mi-a povestit: „A trebuit să aștept șase ore, pentru că era în baie! Soția lui se tot scuza: «E în baie, e încă în baie». «Dar ce face în baie?» am întrebat. «Nimeni nu știe... dar dacă e deranjat, se supără foarte tare și începe să arunce cu lucruri! Dar mereu uită; ori de câte ori intră acolo, uită să mai iasă. Acum trebuie să așteptăm. Când i s-o face foame sau sete, o să-și aducă aminte». «Dar ce face acolo?» am mai întrebat o dată. Soția lui a spus: «Și eu am fost curioasă să știu. La început mă uitam pe gaura cheii ca să văd ce face. Stătea în cadă și se juca cu baloanele de săpun! Când l-am întrebat ce face, mi-a spus: Să nu mă deranjezi, niciodată să nu mă deranjezi, pentru că datorită jocului cu baloanele de săpun am descoperit Teoria relativității. Jucându-mă cu baloanele de săpun am înțeles că universul se dilată, exact ca un balon de săpun. Se tot dilată și, într-o zi, va pocni – exact ca un balon de săpun!»".

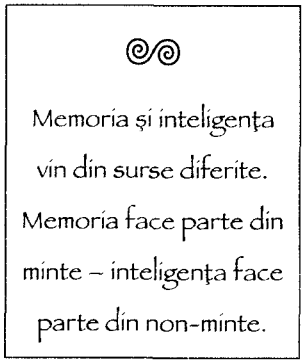

De-a lungul secolelor, au existat mii de genii cu memorie foarte proastă, și mii de oameni care aveau o memorie fantastică și inteligență deloc – pentru că memoria și inteligența vin din surse diferite. Memoria face parte din minte – inteligența face parte din non-minte. Inteligența face parte din conștiință, iar memoria face parte din creier. Creierul poate fi antrenat, nu inteligența. Universitățile creează impresia greșită că memoria este inteligență. Nu este.

Acest întreg sistem educaţional e menit să distrugă inteligenţa, sau să-i abată pe elevi de la inteligenţă către memorie. Memoria este utilă. Inteligenţa este periculoasă; ea nu are nici o utilitate pentru cei investiţi cu drepturi, pentru autorităţi. Dintotdeauna oamenii inteligenţi s-au dovedit a fi oameni dificili din cauza inteligenţei lor. Ei nu se înclină în faţa prostiilor. Iar societatea noastră e plină de superstiţii, de prostii. Se răspândesc tot felul de prostii în numele religiei, în numele politicii, în numele literaturii, al artei.

Reprimarea şi manipularea

Fiecare copil este distras, abătut de la inteligenţă. De asta există atâta prostie. Foarte puţini oameni au scăpat din închisoarea asta – un Buddha, un Zarathustra, un Loa Tzu, un Iisus, un Pitagora... foarte puţini. Este aproape imposibil să scapi din această închisoare pentru că închisoarea e peste tot, de jur împrejur. Încă din copilărie omul e condiţionat să fie prizonier. Creştinismul, hinduismul, mahomedanismul, toate astea sunt închisori. Iar când oamenii *sunt prizonieri ai bisericii, ai naţiunilor, ai raselor, e firesc să existe violenţă.*

Nici un animal nu e atât de violent ca omul. Animalele omoară, însă ele omoară numai când le e foame, altfel nu. Omul este singurul animal care omoară din plăcere, fără nici un motiv, de parcă omorul în sine este o activitate minunată.

Am să spun o anecdotă.

Se zice că într-o zi, un leu şi un iepure au intrat într-un restaurant. Patronul a fost şocat; nu-i venea să-şi creadă ochilor. În restaurant se lăsă tăcerea. Oamenii de la mese au încremenit. Patronul le-a ieşit repede în întâmpinare noilor clienţi şi, cumva, a reuşit să-l întrebe bâlbâit pe iepure:

– Cu ce să vă servesc, domnule?

Iepurele a cerut o cafea.

Patronul a întrebat:

– Şi prietenul dumneavoastră ce ar dori să servească?

Iepurele a râs şi a spus:

– Crezi că dacă i-ar fi fost foame aş mai fi aici? Nu-i e foame. Noi putem fi împreună numai când e sătul.

Leul nu ucide dacă nu îi e foame. Numai omul ucide fără nici un motiv, în numele unor idei tâmpite. Foamea poate fi înţeleasă. Dar Hiroshima şi

Nagasaki nu pot fi înțelese – n-ai cum să înțelegi distrugerea a o sută de mii de oameni în doar trei minute, doar de dragul distrugerii.

Lucrul ăsta se întâmplă din cauză că inteligența omului nu e lăsată să înflorească. Și ori de câte ori se întâmplă ca în vreo societate inteligenței să i se dea puțină libertate, acea societate devine mai slabă decât celelalte societăți. Asta s-a întâmplat în India. India a rîmas sclavă timp de două mii de ani din multe motive. Unul dintre motive a fost marea revoluție adusă de Krishna, Patanjali, Saraha, Mahavira, Buddha. Acești oameni au provocat în conștiința Indiei o revoluție atât de mare încât mulți oameni au fost eliberați din lanțurile prostiei; o mare inteligență a fost slobozită. Rezultatul a fost că oamenii inteligenți au încetat să mai omoare, au devenit nonviolenți, au refuzat să fie recrutați în armată. Budiștii, jainiștii, brahmanii au refuzat să fie recrutați în armată. Ei erau crema, iar crema a refuzat să se mai lupte. Atunci țări foarte proaste și popoare foarte proaste – hunii, turcii, mongolii, care erau înapoiați în toate modurile cu putință – au invadat țara. Și pentru că majoritatea oamenilor inteligenți din generația mai tânără n-a mai vrtu omor și violență, n-a existat rezistență, luptă. Aceste popoare au cucerit țara – o țară mare a fost cucerită de țări foarte mici. Din acest motiv simplu, India a rămas în sclavie două mii de anî.

Părerea mea este că, dacă nu se creează o guvernare mondială, inteligența nu poate fi permisă. A sosit timpul unei guvernări mondiale.

Același lucru s-a întâmplat în Atena. Socrate, Platon, Aristotel, Pitagora, Heraclit – aceștia au fost oamenii care au degajat mare inteligență, creând un climat de libertate, de gândire liberă. A fost unul dintre cele mai frumoase fenomene care s-au întâmplat pe pământ, și a fost distrus de proștii care erau în jurul civilizației. Toată civilizația greacă a dispărut.

Părerea mea este că, dacă nu se creează o guvernare mondială, inteligența nu poate fi permisă. A sosit timpul unei guvernărî mondiale. Nu mai e nevoie de guverne naționale; ele aparțin trecutului. Nu mai e nevoie de națiuni, ci doar de un guvern mondial. Un guvern mondial va avea o cu totul altă calitate.

Armatele vor trebui să fie reduse, pentru că atunci nu se va mai pune problema luptei cu cineva. În prezent, șaptezeci la sută din banii, bogăția și

resursele lumii merg la armată şi la arme. Pentru toate celelalte scopuri rămân doar treizeci la sută! Asta înseamnă că şaptezeci la sută din energia noastră e destinată uciderii, violenţei, distrugerii.

Pentru a salva omenirea este absolută nevoie de un guvern mondial. Iar calitatea guvernării mondiale va fi total diferită pentru că ea nu va mai avea nevoie de armate mari; vor fi de ajuns forţe poliţieneşti mici. Ele vor avea grijă de toate lucrurile precum poşta, transportul feroviar, transportul aerian, dar nu vor fi distructive, vor servi poporul. Şi o dată ce armatele vor dispărea din lume, va fi slobozită o mare inteligenţă – pentru că armata distruge inteligenţa. Ea recrutează cei mai sănătoşi oameni şi le distruge mintea, pentru că un soldat adevărat este numai cel care acţionează absolut mecanic.

Omul omoară fără motiv. El încearcă să reprime în loc să înţeleagă, să manipuleze în loc să stabilească raporturi de legătură cu ceilalţi, pentru că a fi în legătură cu cineva presupune multă înţelegere.

Manipularea nu are nevoie de înţelegere. Să reprimi este uşor, foarte uşor – orice prost poate s-o facă. De asta dacă te duci în mănăstiri găseşti tot felul de reprimări şi tot felul de proşti adunaţi acolo. Eu n-am dat nicodată de călugăriţe sau călugări inteligenţi. Dacă ar fi inteligenţi, n-ar mai fi călugări şi călugăriţe. Dar reprimarea nu are nevoie de înţelepciune. Ea are nevoie de un eu puternic, astfel încât totul să poată fi înăbuşit în subconştient. Dar orice reprimi, va trebui reprimat iar şi iar, şi tot nu va fi eliminat. Va deveni mai puternic pe măsură ce îmbătrâneşti, pentru că tu vei fi mai slab. Cel ce reprimă va fi mai slab, iar lucrul reprimat va rămâne proaspăt şi tânăr, pentru că n-a fost folosit niciodată.

Adevărata problemă apare la bătrâneţe, când reprimarea începe să explodeze dând naştere la tot felul de urâţenii. Toate nevrozele, toate perversiunile noastre au fost create de cinci mii de ani de reprimare. Reprimă sexul şi oamenii vor deveni mai sexuali; toată viaţa lor va fi colorată de sex. Vor gândi mereu în termenii sexualităţii şi nimic altceva. Reprimă sexul şi va apare urâta instituţie a prostituţiei, n-are cum să nu apară. Cu cât reprimă mai mult societatea sexul, cu atât vor fi mai multe prostituate; proporţia e întotdeauna aceeaşi. Dacă numeri călugării şi călugăriţele, vei şti exact câte prostituate există în ţară. Numărul va fi exact acelaşi, pentru că natura păstrează un echilibru. Sau, aceeaşi energie sexuală, va produce nevroze sau ipocrizie. Ambele sunt stări de boală. Cei săraci vor deveni nevropaţi, iar cei bogaţi vor deveni ipocriţi.

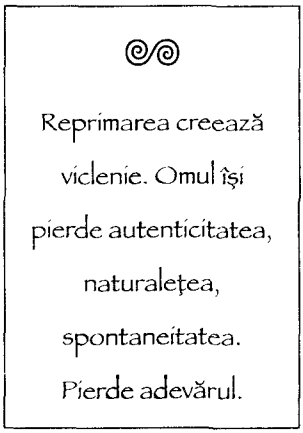

Se spune că atunci când Moise, în furia lui, a spart tăblițele cu Cele Zece Porunci, toată lumea s-a repezit să pună mâna pe o fărâmă. Bine-nțeles că cei bogați și politicienii au fost primii. Ei și-au însușit toate bucățile pe care era înscris „Preacurviți", „mințiți", „furați". Cei săraci și restul au luat doar bucățile pe care scria: „Să nu", „Să nu".

Reprimarea creează viclenie. Omul își pierde autenticitatea, naturalețea, spontaneitatea. Pierde adevărul. Începe să-i mintă pe ceilalți, începe să se mintă pe sine. Începe să găsească moduri de a minți și continuă să mintă. Iar o singură minciună va avea nevoie de alte o mie de minciuni care s-o apere, s-o susțină.

Păcatul nesupunerii

Se spune că atunci când Henry Thoreau a terminat universitatea, Emerson a dat o mare petrecere pentru a sărbători evenimentul. El le-a spus participanților: „Dau această petrecere nu pentru că Thoreau a dobândit multe cunoștințe în universitate, ci pentru că a reușit să se întoarcă de la universitate tot inteligent. Universitatea s-a putut să-i distrugă inteligența. Îl respect pe acest tânăr pentru că a reușit să învingă strategia vicleană a sistemului nostru de învățământ".

Inteligența înseamnă abilitatea de a răspunde, pentru că viața este un flux. Trebuie să fii conștient și să vezi ce se cere de la tine, care e provocarea situației respective. Omul inteligent se comportă în funcție de situație, iar prostul se comportă conform răspunsurilor gata făcute. Dacă acele răspunsuri vin de la Buddha, de la Hristos sau de la Krishna, nu contează; el poartă întotdeauna cu sine „scripturile". Îi e frică să se bazeze pe sine. Omul inteligent se bazează pe intuiția sa. El are încredere în ființa sa. Se iubește și se respectă pe sine. Omul lipsit de inteligență îi respectă pe alții.

De ce autoritățile sunt interesate în a crea prostia? Pentru că ăsta este singurul mod în care pot căpăta respect. Nici un părinte nu vrea cu adevărat

ca odrasla lui să fie inteligentă, pentru că dacă copilul este inteligent, el este şi răzvrătit; el este şi neascultător. Supunerea i-a fost impusă omului ca o mare valoare. Nu este. Este una din cauzele de bază care distrug inteligenţa.

Eu nu spun să fii nesupus. Eu spun doar că atunci când vrei să fii supus, ascultător, fii supus; când vrei să fii nesupus, urmează-ţi instinctul, fii credincios naturii tale. Nu trebuie să dai socoteală nimănui, eşti răspunzător numai faţă de tine însuţi.

Omul inteligent îşi asumă riscuri. El e gata să moară decât să facă compromisuri. Bine-nţeles, el nu se luptă pentru lucruri inutile, pentru lucruri neesenţiale, dar în ceea ce priveşte lucrurile esenţiale, el nu e supus.

Însă chiar şi în privinţa lucrurilor esenţiale tu te-ai supus. Care e credinţa ta în Dumnezeu? Tu ai ascultat de alţii. Ce ştii tu despre Dumnezeu? Tu ai ascultat pur şi simplu de alţii; i-ai ascultat pe părinţii tăi, iar ei i-au ascultat pe părinţii lor. Părinţii se bucură de copiii lipsiţi de inteligenţă pentru că sunt ascultători.

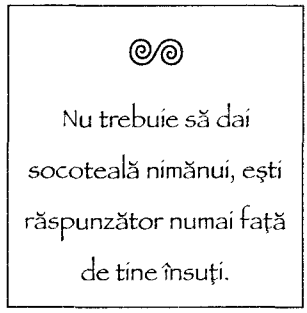

De mii de ani, indiferent de societate, copiilor li se spune: „Respectaţi-vă părinţii", pentru că există teama că ei ar putea să nu-şi respecte părinţii. Eu nu spun să nu-ţi respecţi părinţii. Eu spun doar că în primul rând trebuie să te respecţi pe tine însuţi. Respectându-te pe tine, îţi respecţi părinţii, profesorii, respecţi pe toată lumea. Dacă nu te respecţi pe tine, respectul faţă de alţii e fals; în adâncul sufletului tău e ură. Fiecare copil îşi urăşte părinţii. În sufletul lui spune: „Părinţii sunt duşmanii mei". El înţelege că inteligenţa îi este schilodită.

Într-o seară, după ce şi-a culcat cei doi copii, o mamă s-a schimbat într-o bluză zdrenţuită şi o pereche de pantaloni vechi şi s-a dus să se spele pe cap. În timp ce se spăla, îi auzea pe copii devenind tot mai neastâmpăraţi şi mai gălăgioşi. Terminând în grabă, şi-a înfăşurat capul într-un prosop mare, a intrat ca o furtună în camera lor şi i-a băgat la loc în pat avertizându-i sever să rămână acolo. În timp ce ieşea din cameră, l-a auzit pe fiul ei de doi ani spunându-i surorii lui cu o voce tremurătoare: „Cine era *aia*?".

Asta e inteligenţă!

Dar societatea nu e interesată de oameni inteligenţi. Pe ea nu o interesează cei care caută adevărul, pe ea o interesează soldaţii. Ea vrea să creeze soldaţi.

Iar dacă nu ești prost, nu poți să fii bun soldat. În ceea ce privește soldatul, cu cât ești mai prost cu atât e mai bine. Ca în această anecdotă:

În timp ce se pregătea să sară din avion, un soldat a intrat în panică și, agățându-se de sergent, l-a întrebat: „Ce se întâmplă dacă nu se deschide nici a doua parașută?". Zâmbind, sergentul a răspuns: „Fii liniștit. Te întorci și îți dau alta".

Viața e o călătorie frumoasă dacă e un proces de învățare constantă, de explorare perpetuă. Atunci fiecare moment este palpitant, pentru că în fiecare moment deschizi o ușă nouă, în fiecare moment vii în contact cu un nou mister.

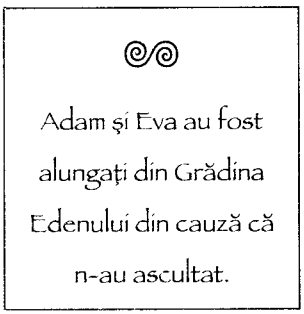

Cuvântul *discipol* înseamnă cel care învață; iar *disciplină* înseamnă procesul de învățare. Dar cuvântul a fost deformat, viciat. Acum „disciplină" înseamnă obediență. Toată lumea a fost transformată într-o tabără de copii cercetași. Deasupra sus e cineva care cunoaște – tu nu trebuie să înveți, trebuie doar să te supui. Înțelesul cuvântului „disciplină" a fost transformat în exact opusul lui.

Învățarea automată se bazează pe îndoială, pe punerea sub semnul întrebării, pe scepticism, pe curiozitate – nicidecum pe credință, pentru că cel care crede nu învață niciodată. Dar de mii de ani cuvântul e folosit în acest fel. Și nu este singurul cuvânt care a fost corupt, s-au corupt multe cuvinte. Cuvinte frumoase au devenit atât de urâte în mâinile persoanelor investite cu autoritate, încât nici nu-ți mai poți imagina înțelesul lor inițial.

Autoritățile vor ca toți oamenii să fie disciplinați așa cum sunt soldații în armată. Ți se ordonă și trebuie să execuți ordinul fără să întrebi de ce. Nu așa e învățătura! Și chiar de la început, minților oamenilor le-au fost impuse diverse povești – de exemplu, că primul păcat comis a fost neascultarea. Adam și Eva au fost alungați din Grădina Edenului din cauză că n-au ascultat.

Am cercetat treaba asta în mii de feluri, dar nu mi se pare deloc că Adam și Eva ar fi comis vreun păcat sau vreun delict. Ei n-au făcut decât să exploreze. Se plimbau prin grădină și cercetau florile și fructele, căutând să vadă ce era bun de mâncat și ce nu. Iar cel răspunzător de așa-zisul păcat al lor este Dumnezeu, pentru că el le-a interzis să se atingă de doi pomi – pomul înțelepciunii și pomul vieții veșnice. Ia gândește-te – nu însuși Dumnezeu i-a tentat să se

dică la aceşti doi pomi? Dacă ar fi fost cu adevărat un tată, le-ar fi arătat pomii spunându-le: „Pomul ăsta e otrăvitor, să nu mâncaţi din el". Sau „Ăsta e pomul morţii; dacă mâncaţi din el, veţi muri". Aşa ar fi făcut un tată iubitor. Dar pomul înţelepciunii şi al vieţii veşnice? E de la sine înţeles că din ei poţi să mănânci cât mai mult, pentru că să fii înţelept şi să ai viaţă veşnică este absolut în regulă.

Diavolul trebuie socotit primul revoluţionar din lume, primul care a gândit în termenii evoluţiei, ai înţelepciunii şi vieţii veşnice.

Orice tată ar vrea ca odraslele lui să aibă înţelepciune şi viaţă veşnică. Acest tată pare total neiubitor. Nu numai neiubitor, ci, aşa cum i-a spus diavolul Evei: „V-a interzis să mâncaţi din aceşti doi pomi. Ştii de ce? Motivul este că dacă voi mâncaţi din aceşti pomi veţi fi egali cu el, şi el este gelos. Nu vrea să fiţi divini. Nu vrea să fiţi dumnezei, plini de înţelepciune şi veşnic trăitori".

Eu nu cred ca argumentul diavolului să aibă vreun cusur. El are perfectă dreptate. De fapt, el este primul binefăcător al omenirii. Fără el, probabil că omenirea n-ar fi existat – n-ar fi existat Gautam Buddha, nici Kabir, nici Hristos, nici Zarathustra, nici Lao Tzu... doar boi şi măgari, mâncând cu toţii iarbă, rumegând mulţumiţi iarbă. Iar Dumnezeu ar fi fost foarte fericit, că copiii lui sunt foarte ascultători!

Dar această ascultare e otravă, otravă pură. Diavolul trebuie socotit primul revoluţionar din lume, primul care a gândit în termenii evoluţiei, ai înţelepciunii şi vieţii veşnice.

Urmarea strictă a ordinelor

Pe tot cuprinsul lumii, în toate armatele, milioane de oameni sunt transformaţi în maşinării – bine-înţeles, în aşa fel încât ei nu înţeleg ce se petrece. Metodologia este indirectă.

Ce rost are să pui mii de oameni să mărşăluiască în fiecare dimineaţă, executând ordinele „La stânga, la dreapta, înainte, înapoi" – de ce tot circul ăsta?

Toate astea sunt menite să distrugă inteligenţa. Ani de zile, în armată, oamenii sunt puşi să execute tot felul de lucruri prosteşti, fără rost, în fiecare

dimineață, în fiecare seară, și nu trebuie să întrebe de ce. Trebuie doar să execute, să execute cât mai bine; nu e deloc nevoie să înțeleagă de ce. Când un om trece ani de zile printr-o astfel de instrucție, efectul natural este că el încetează să mai întrebe de ce.

Atitudinea întrebătoare este însăși baza inteligenței. În clipa în care încetezi să mai întrebi de ce, încetezi să te mai dezvolți în ceea ce privește inteligența.

Atitudinea întrebătoare este însăși baza inteligenței. În clipa în care încetezi să mai întrebi de ce, încetezi să te mai dezvolți în ceea ce privește inteligența. Devii un robot.

Devii un robot. Lucrul ăsta e foarte bine ilustrat de următoarea întâmplare, petrecută în Al Doilea Război Mondial. Eroul ei este un rezervist care luptase în Primul Război Mondial, luptase cu cinste și fusese decorat. Acum, după douăzeci și cinci de ani, avea o fermă mică și trăia liniștit. Într-o zi, în timp ce se ducea de la fermă acasă cu o găleată plină de ouă, câțiva oameni dintr-o cârciumă s-au gândit să se distreze pe seama bietului om. Unul dintre ei a strigat „Drepți!", iar omul a scăpat găleata și a luat poziția de „Drepți".

Trecuseră douăzeci și cinci de ani de când făcuse el instrucție, însă instrucția îi intrase în sânge, în oase, în măduvă; îi intrase în subconștient. S-a supus automat ordinului, fără să-și dea seama ce face. A fost ceva mecanic.

Omul s-a supărat foarte tare, dar „glumeții" au spus: „Supărarea ta e neintemeiată. Noi avem voie să strigăm ce vrem. Cine ți-a spus să execuți?". Bătrânul a răspuns: „Pentru mine e prea târziu să hotărăsc dacă să execut sau nu ordinul. Mintea mea funcționează ca o mașină. A auzit „Drepți!" și s-a conformat, așa cum a fost ea obișnuită. Iar acum am rămas fără ouă...".

Acest lucru se petrece în toată lumea, și nu numai în ziua de azi; de când se știe, soldații au fost instruiți să nu-și folosească inteligența, ci să execute ordinele.

Trebuie să înțelegi un lucru: Executarea unui ordin și înțelegerea unui lucru sunt două treburi diametral opuse. Atunci când faci ceva după ce ai înțeles, nu urmezi un ordin din afară, îți urmezi propria inteligență.

Mi-am adus aminte de un alt incident din Primul Război Mondial. S-a întâmplat la Berlin. Un profesor de logică a fost recrutat în armată. Era lipsă

de soldaţi, şi toţi cei valizi fizic au fost recrutaţi fie cu forţa, fie li s-a cerut să intre voluntar. Toate societăţile, toate naţiunile, toate culturile au pornit de la premiza că indivizii există pentru ele, nu invers.

După mine, situaţia stă exact pe dos: societatea există pentru individ, naţiunea există pentru individ, cultura există pentru individ. Tot restul poate fi sacrificat, dar individul nu poate fi sacrificat pentru nimic. Nimic nu e mai presus de individ, el e însăşi floarea existenţei. Dar nici o cultură, nici o societate, nici o civilizaţie nu e gata să accepte acest adevăr simplu.

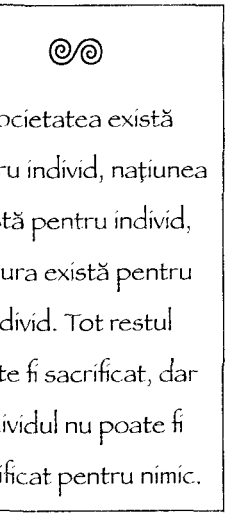
Societatea există pentru individ, naţiunea există pentru individ, cultura există pentru individ. Tot restul poate fi sacrificat, dar individul nu poate fi sacrificat pentru nimic.

Profesorul a fost luat cu forţa în armată. El a spus: „Eu nu sunt un om care ştie să lupte. Eu sunt logician, armele mele sunt argumentele. Dacă aveţi nevoie de cineva care să lupte cu inamicul cu argumente, sunt gata s-o fac, dar lupta cu arme nu e treaba mea".

Însă nimeni nu l-a băgat în seamă, şi în cele din urmă a fost adus pe câmpul de instrucţie. Acolo, comandantul a dat ordinul: „La stânga!". Toţi s-au întors la stânga, dar profesorul a rămas cum stătea.

Comandantul s-a neliniştit puţin. „Ce-o fi cu omul ăsta? O fi surd?". Aşa că a strigat mai tare: „Şi acum, iar la stânga!". Toţi s-au întors iar la stânga, în afară de profesor. El nu a executat nici unul din ordinele care s-au dat.

Profesorul era un om foarte cunoscut; chiar şi comandantul auzise de el. Nu-l putea instri ca pe orice alt soldat, avea un anumit respect faţă de el. În cele din urmă, când instrucţia s-a încheiat şi toţi soldaţii s-au aliniat ca la început, comandantul s-a dus la profesor şi l-a întrebat: „Aveţi vreo problemă cu urechile? Nu auziţi?".

El a răspuns: „Ba aud".

„Dar atunci de ce n-aţi executat ordinele?", l-a întrebat comandantul.

„Ce rost are? Când după toate mişcările astea de înainte şi înapoi, la stânga şi la dreapta, toţi au trebuit să revină la poziţia iniţială, ce au câştigat?".

Comandantul a spus: „Nu e o problemă de câştig, e o problemă de instrucţie!".

„Eu n-am nevoie de instrucție. Nu văd ce rost are să mă întorc în același loc după ce am făcut tot felul de lucruri prosteşti. Puteți să-mi explicați de ce ar trebui să mă întorc la stânga și nu la dreapta?".

Comandantul a spus: „Ciudat! Nici un soldat nu pune astfel de întrebări".

„Eu nu sunt soldat, sunt profesor. Am fost forțat să fiu aici, dar nu mă puteți forța să fac lucruri care contravin inteligenței mele".

Comandantul s-a dus la superiorii săi și a spus: „Ce e de făcut cu omul ăsta? S-ar putea să îi strice și pe alții, pentru că toți râd de mine, și toți îi spun «Ai fost grozav, profesore!». Nu mă înțeleg cu omul ăsta. Pune întruna întrebări și trebuie să i se explice fiecare lucru. El spune: «Nu execut decât dacă înțeleg, dacât dacăinteligența mea susține ordinul»".

Comandantul șef a spus: „Îl cunosc pe acest om. E un mare logician. Toată viața lui n-a făcut decât să argumenteze totul. Fii liniștit, am să mă ocup eu de el".

L-a chemat pe rpofesor în biroul său și i-a spus: „Ne pare rău, dar nu avem ce să facem, ați fost recrutat. Țara are nevoie de soldați. Dar vă voi da niște sarcini astfel încât să fie bine pentru toată lumea. Veniți cu mine la popotă".

L-a dus pe profesor la bucătărie și i-a arătat o grămadă mare de mazăre, spunându-i: „Așezați-vă și alegeți. Alegeți boabele mari într-o parte, și pe cele mici în cealaltă parte. După o oră am să vin să văd cum merg lucrurile".

După o oră s-a întors. Și profesorul, și mazărea stăteau cum îi lăsase. „Ce se întâmplă? Nici măcar n-ați început?".

Prodesorul a spus: „Vreau să înțelegeți că dacă nu îmi explicați... De ce trebuie să aleg mazărea? Inteligența mea se simte insultată. Aleg mazărea că sunt tâmpit? De ce e nevoie? Mai mult, stând aici, m-am gândit că poate o fi nevoie, dar trebuie lămurite niște lucruri: sunt boabe mari și boabe mici, dar mai sunt și boabe de diverse alte mărimi. Pe ele unde le pun – la cele mari sau la cele mici? Nu mi-ați dat nici un criteriu".

Ordinele, disciplina, instrucțiunile sunt folosite de cei care vor să domine, de cei care vor să dicteze, de cei care vor să le impună altora ideile lor. Eu îi numesc criminali pe astfel de oameni. Să impui cuiva idelile tale înseamnă violență, pură violență. Impunând, ești distructiv.

CAPITOLUL 3

Mintea – o cutie a Pandorei

Mintea e o cutie a Pandorei. Ea conține întreaga evoluție de la creaturile inferioare până la cele mai mari genii. Ele toate trăiesc simultan în mintea omului, sunt contemporane. Nimic nu e prezent, nimic nu e trecut, nimic nu e viitor; în ceea ce privește mintea, totul e contemporan, există simultan.

Lucrul acesta trebuie înțeles foarte clar, pentru că dacă nu-l înțelegi, problema sistemului de credințe în dezacord rămâne nerezolvată. În tine se află atât cretinul, cât și geniul. Bineînțeles că cretinul este mult mai puternic, pentru că el are o istorie mai lungă, pe când geniul e încă o voce micuță. Tu te întinzi de la Khomeini la Einstein, iar necazul e că Khomeini e majoritar în tine, pe când Einstein reprezintă o minoritate mică.

Gândește-te la mintea omului ca la o piramidă. Baza e alcătuită din milioane de Khomeini, iar pe măsură ce urci sunt din ce în ce mai puțini oameni. Spre vârf sunt doar câteva zeci, iar chiar în vârf există, probabil, un singur individ.

Dar diferența dintre Khomeini și Einstein nu constă în calitate, ci doar în cantitate, pentru că o parte din Khomeini e Albert Einstein, iar partea majoritară din Albert Einstein e Khomeini.

De curând au fost publicate rezultatele unui studiu de trei ani efectuat asupra creierului lui Albert Einstein. A fost nevoie de trei ani doar pentru a număra celulele din creierul lui. În fiecare creier există milioane de celule specializate într-o anumită muncă; e o lume miraculoasă.

Nu se cunoaște încă de ce o anumită celulă funcționează într-un anumit fel. O anumită celulă gândește, o alta visează, alta pictează, și așa mai departe. În ce constă diferența dintre aceste grupuri de celule? Toate sunt la fel, în ceea ce privește chimia și fiziologia; pare să nu existe nici o diferență. Și totuși, celulele sunt specializate pe diferite domenii. E o întreagă lume.

Rezultatul numărării celulelor din creierul lui Albert Einstein este foarte grăitor. În creierul său s-a găsît un anumit tip de celule – cu douăzeci şi şapte la sută mai multe decât într-un creier mediu. Singura funcție a acestui gen de celule este să alimenteze, să hrănească celulele care gândesc. Ele nu au o funcție directă, şi sunt cu douăzeci şi şapte la sută mai multe decât într-un creier obişnuit.

Diferența e de cantitate, nu de calitate; acele celule suplimentare pot fi dezvoltate în tine. Dar de ce numai douăzeci şi şapte la sută? Pot fi dezvoltate cu două sute şaptezeci la sută mai multe, pentru că felul în care cresc aceste celule este un fapt bine cunoscut.

Natura îți furnizează tot ce ai nevoie. Tot ce ai nu ți-a fost dat de vreun zeu, de soartă; el a fost creat de nevoia ta.

S-au făcut diverse experiențe cu şoareci albi, cobai. Dacă şoarecelui alb i se dau mai multe lucruri să se joace, el începe să dezvolte acele celule nutritive, pentru că el trebuie să gândească. Dacă îl pui într-un labirint şi el trebuie să găsească o cale de ieşire, dacă îl pui într-o cutie în care ai ascuns undeva mâncare iar el trebuie să străbată o mulțime de labirinturi ca să ajungă la ea, şi trebuie să țină minte drumurile pe care le-a urmat, firește că a fost inițiat un anumit tip de gândire. Şi cu cât gândeşte mai mult, cu atât nevoia de celule nutritive e mai mare.

Natura îți furnizează tot ce ai nevoie. Tot ce ai nu ți-a fost dat de vreun zeu, de soartă; el a fost creat de nevoia ta. Însă din tot acest studiu un lucru se evidențiază în mod şocant, şi anume că diferența dintre Einstein şi Khomeini este doar de cantitate. Şi nici acea cantitate nu e ceva special, ea poate fi creată – nu trebuie decât ca bătrânul Khomeini să înceapă să joace şah, cărți... bineînțeles că el n-o să vrea, dar dacă va începe să joace şah, cărți şi alte lucruri, va trebui să gândească.

Religiile omoară aceste celule nutritive, pentru că religiile spun oamenilor să creadă. Credința înseamnă: Nu gândi, nu te juca cu ideile. Nu încerca să descoperi singur. A descoperit deja Iisus, a spus-o deja Buddha – de ce să-ți baţi capul inutil? Atunci firește că acea parte care face dintr-un om un Einstein nu se mai dezvoltă; rămâi mediocru. Iar mediocritatea formează baza omenirii.

De asta eu spun că mintea omului este o cutie a Pandorei. Şi mai există un motiv – acela că tot ce s-a întâmplat în decursul evoluției a lăsat urme în

tine. Încă ți-e frică de întuneric – această frică e veche de milioane de ani; ea nu are nimic de a face cu lumea modernă. De fapt, într-un loc ca New York-ul e greu că găsești un colț întunecos, totul e luminat din plin. N-or fi oamenii luminați, dar locurile sunt!

De ce această frică de întuneric? Pentru că în viața modernă întunericul nu are nimic de speriat. Dacă dai, totuși, de întuneric, el e liniștitor, relaxant, te întinerește. În loc să te temi de el, ar trebui să ai o anumită dragoste față de el. Dar însăși ideea de a iubi întunericul pare absurdă. Undeva în adâncul inimii tale încă mai există omul cavernelor, care se teme de întuneric. Frica de întuneric se trage din acele vremuri când încă nu se decoperise focul, și întunericul a devenit aproape sinonim cu răul, cu diavolul. Pretutindeni diavolul este zugrăvit ca fiind negru. Întunericul a devenit sinonim cu moartea. Pretutindeni moartea e *zugrăvită neagră*.

Nu trebuie uitat că omul este cel mai slab și mai neajutorat animal din lume, și datorită acestei slăbiciuni și acestei neajutorări s-a dezvoltat toată civilizația și toată cultura noastră.

Motivul e foarte limpede: înainte ca omul să învețe să facă foc, noaptea era perioada cea mai primejdioasă. Noaptea animalele de pradă stăteau la pândă, gata să atace pe întuneric, iar omul era neajutorat.

Așa că întunericul e devenit ceva rău, sinonim cu moartea. Iar frica a pătruns atât de adânc în inima omului că nici chiar azi, când întunericul a suferit o transformare completă, omul nu poate scăpa de ea. Azi, animalele sălbatice nu te mai atacă pe întuneric, întunericul nu-ți mai aduce moarte. El îți aduce numai somn liniștitor, îți înlătură toată oboseala de peste zi; te face iarăși tânăr, vioi, plin de energie, gata să întâmpini soarele dimineții. Dar atitudinea noastră a rămas aceeași. Lucrul ăsta este valabil în toate situațiile.

În trecut, de-a lungul evoluției, omul a ajuns să facă parte dintr-un grup, dintr-o organizație, dintr-un trib, dintr-o societate, pentru simplul motiv că singur era foarte neajutorat. Singur, îi era greu să facă față amenințărilor. Într-o colectivitate, s-a simțit mai apărat, mai sigur.

Nu trebuie uitat că omul este cel mai slab și mai neajutorat animal din lume, și datorită acestei slăbiciuni și acestei neajutorări s-a dezvoltat toată

civilizația și toată cultura noastră. Lucrul ăsta nu trebuie să fie considerat un blestem; el s-a dovedit a fi o mare, cea mai mare, binecuvântare. Leii nu pot crea o societate, leii nu pot crea o cultură, pentru că leul nu are nevoie de grup. Puterea lui îi ajunge. Oile umblă în turme; leii nu umblă în turme. Fiecare leu este stăpân pe teritoriul său. Leii au o tehnică aparte de declarare a teritoriului. Toate animalele o au – ele urinează pe o anumită zonă, și mirosul urinii le avertizează pe celelalte că aceasta este linia de graniță, gardul. În afara lui, totul e în regulă; un singur pas în interiorul teritoriului și s-a declanșat primejdia.

Oile umblă în turme;
leii nu umblă în turme.
Fiecare leu este stăpân
pe teritoriul său.

Leilor le place să fie singuri pentru simplul motiv că pot răpune singuri orice dușman. Dacă ne gândim la om, corpul lui nu e atât de puternic precum cel al unui animal. Unghiile lui nu sunt atât de puternice încât să poată omorî doar cu unghiile orice animal. Dinții săi nu sunt atât de puternici încât să poată să mănânce carnea crudă a unui animal ucis cu mâinile lui. Toate membrele lui sunt mai slabe ca cele ale altor animale. El nu se poate lua la întrecere cu un cal sau cu un câine, sau cu o căprioară – el e un nimeni! El nu se poate întrece nici măcar cu o maimuță, pentru că el nu poate să sară dintr-un copac în altul, kilometri întregi, fără să atingă pământul.

A trebuit să se accepte că omul este cel mai slab animal de pe pământ. Iar acest lucru stă la baza întregului său comportament, explică apartenența sa la un grup sau altul. El trebuie să facă parte din ceva mai mare decât el; numai atunci se simte în siguranță.

Omul a fost nevoit să inventeze tot soiul de arme. Nici un animal nu și-a bătut capul să inventeze arme; n-a avut nevoie. I-au fost de ajuns labele, dinții și ghearele. Încă din primele zile ale existenței sale, omul a fost nevoit să inventeze arme – mai întâi făcute din piatră, apoi, treptat, dim metal. Apoi a fost nevoit să recunoască faptul că nici chiar cu o armă în mână nu putea să facă față, de aproape, unui animal puternic. A trebuit să inventeze arcul și săgețile, pentru a putea răpune de la distanță.

Așa am ajuns la armele nucleare. Acum omul nu mai trebuie deloc să participe la luptă; doar apasă pe un buton și lansează o rachetă. Ea va ajunge la Kremlin sau la Casa Albă, în funcție de programul pe care îl conține în ea.

Nu contează cine apasă pe buton; omul respectiv poate fi la distanță de sute de kilometri. Rachetele pot fi undeva în Texas, iar butoanele, întrerupătoarele, undeva la Casa Albă.

Omul a creat distanță între el și dușman, și în cele din urmă a trebuit să creeze distanță și între sine și armă, pentru că și arma poate fi primejdioasă. S-o ții aproape înseamnă să-ți asumi un risc inutil.

Dar totul s-a dezvoltat într-un fel foarte logic. Omul a ajuns stăpân peste toate animalele. Slăbiciunea omului a devenit tăria lui. Numai în acest sens se poate spune: „Fericiți cei slabi, căci a lor va fi împărăția pământului". Omul a moștenit-o numai în acest sens, nu și în sens spiritual.

Omul a fost nevoit să gândească, să născocească tot felul de lucruri. Existau foarte multe probleme și nici un mod natural de a găsi soluții, așa că a trebuit să gândească. Gândirea apare atunci când te confrunți cu o problemă iar natura nu-ți dă nici un indiciu pentru rezolvarea ei. Animalele toate sunt înzestrate cu indicii; ele știu întotdeauna exact ce să facă într-o anumită situație; de aceea gândirea lor nu se dezvoltă. Omul a fost lăsat fără soluții, cu probleme uriașe în jurul lui, așa că *a trebuit* să gândească.

Omul a fost nevoit să gândească, să născocească tot felul de lucruri.

Pe parcursul a milioane de ani, celulele lui gânditoare au devenit tot mai eficiente. Dar, pe drum, el a adunat tot felul de temeri. A fost un lucru care nu putea fi evitat; necazul e însă că timpul a trecut, omul a evoluat, dar temerile au rămas tot agățate de el.

Acum omul poate să fie singur. Nu mai are nevoie să adere cu fanatism la vreo grupare religioasă, la vreo ideologie politică – creștinism, hinduism, mahomedanism, comunism, fascism. Dar majoritatea e alcătuită din idioți. Ei continuă să-și retrăiască trecutul. Se spune că istoria se repetă – lucrul ăsta e valabil în ceea ce privește nouăzeci și nouă la sută din omenire; nu poate fi altfel. Istoria trebuie să se repete, pentru că acești oameni continuă să se agațe de trecut, continuă să facă aceleași lucruri, iar și iar.

Se adună în grupuri – iar asta trebuie să fie un angajament, pentru că altfel de ce și-ar asuma grupul povara de a te include? Trebuie să plătești ceva în schimb. De ce și-ar bate capul grupul cu siguranța ta? Trebuie să faci ceva

pentru grup – ăsta e angajamentul tău. Spui: „Dacă sunteți gata să muriți pentru mine, și eu sunt gata să mor pentru voi". E un simplu târg.

Și de ce se angajează cu fanatism? Trebuie să fie fanatici, pentru că dacă ar începe să fie conștienți, și-ar da seama că ceea ce fac e un lucru tâmpit.

N-a fost deloc nevoie de partidul nazist al lui Adolf Hitler. Dar o țară precum Germania – una dintre cele mai educate, mai cultivate și mai sofisticate țări, o țară care a dat lumii cea mai lungă listă de gânditori și filozofi – a căzut victimă unui idiot absolut. Iar un om precum Martin Heidegger, unul dintre cei mai importanți filozofi ai epocii lui, poate cel mai important, a fost adept al lui Hitler. E de necrezut. Este ultimul lucru la care te-ai fi așteptat de la un om ca Martin Heidegger, care n-are comparație în lume, pe lângă care toți contemporanii săi par pigmei.

Gândirea lui Heidegger era atât de complexă încât el n-a putut să termine nici una din cărțile sale. Începea, scria prima parte, iar apoi toată lumea aștepta să apară a doua parte, dar ea nu mai apărea pentru simplul motiv că până la sfârșitul primei părți el își crease atâtea probleme încât nu mai știa ce să facă, cum să le rezolve, așa că păstra tăcerea și începea altă carte!

Și asta a făcut toată viața. Nici una dintre cărțile lui nu e terminată. Dar și așa incomplete, cărțile lui sunt niște miracole ale minții.

Dar nici chiar acest om nu a văzut că Adolf Hitler era nebun. Și el a fost un adept fanatic al lui Hitler.

De unde vine această nevoie de a te angaja în mod fanatic? Ea vine din îndoiala ta. Nu te poți convinge că ceea ce faci e bine, așa că trebuie să exagerezi. Trebuie să strigi tare, ca să auzi; trebuie să convingi pe alții, ca să fii tu convins; trebuie să convertești pe alții, pentru ca văzând că ai convertit mii de persoane să fii tu în largul tău. Te gândești că trebuie să fie un adevăr în ce spui, altfel de ce s-ar fi lăsat convinși atâți oameni? Tu poți să fii un prost, dar atâția oameni nu pot să fie proști.

Să ne gândim la Adolf Hitler. El putea să creadă despre sine că e un prost, dar cum rămâne cu Martin Heidegger? El l-a convins pe Martin Heidegger; nu mai era nevoie de nici o dovadă. Martin Heidegger, marele filozof, era

dovada că avea dreptate în ceea ce spunea. Acesta e un proces reciproc, un cerc vicios. Devii tot mai convins adunând tot mai mulți adepți fanatici în jurul tău, și pentru că ești tot mai convins aduni tot mai multă lume în jurul tău.

În autobiografia sa, Adolf Hitler spune că nu contează ce spui – dacă e corect sau greșit, adevărat sau fals – totul e să repeți mereu acel lucru cu convingere. Nimeni nu-și bate capul să se întrebe dacă e rațional și logic. Câți oameni în lume știu ce e logica, ce e rațiunea? Nu trebuie decât să te repeți cu forță, cu emfază. Oamenii caută convingerea, nu adevărul. Ei caută pe cineva care cunoaște. Și cum să creadă ei că tu cunoști dacă spui „dacă", „parcă", „poate"...?

De asta misticul jainist Mahavira nu a putut să adune mulți adepți în India – pentru că el începea fiecare frază cu „poate". El avea dreptate, ce spunea el era absolut corect, dar nu așa se găsesc adepții. Chiar și cei care îl urmau au dispărut încetul cu încetul. Ei voiau certitudini, voiau garanții, iar omul ăsta le vorbea cu „poate". Mahavira era prea înțelept pentru toți proștii ăia. El se purta cu oamenii de parcă ei aveau același *nivel de înțelegere ca al lui.*

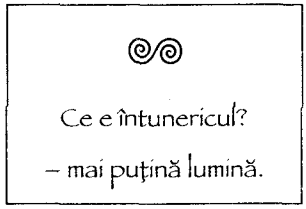

Ce spunea el ar fi fost înțeles de Albert Einstein, pentru că și Einstein vorbea cu „poate". Ăsta e întregul înțeles al teoriei relaticității: nimic nu se poate spune cu certitudine, pentru că totul e relativ, nimic nu e sigur. Poți să spui că asta e lumină? E un lucru relativ. În comparație cu o lumină mai puternică, ar putea părea foarte slabă. În comparație cu o lumină de o mie de ori mai puternică, ar putea părea doar o gaură neagră, doar întuneric. Ce e întunericul? – mai puțină lumină. Noaptea, pisicile umblă prin casă foarte bine. Tu te împiedici de ceva dacă umbli pe întuneric, dar pisica nu, ochii ei prind și cea mai slabă rază de lumină.

Bufnița vede numai noaptea; pentru ea, lumina zilei e prea puternică. Când pentru tine e dimineață, pentru bufniță e seară. Pe măsură ce se face mai întuneric, bufnița vede mai bine. Pentru bufniță, miezul nopții e miezul zilei.

Lucrurile sunt relative; de aceea, a spune ceva cu certitudine înseamnă a-ți arăta prostia. De asta Mahavira a folosit o abordare ciudată pentru prima dată în istoria omului, cu douăzeci și cinci de secole înaintea lui Albert Einstein. Cuvântul lui pentru „poate" e *syat.* Filozofia sa a ajuns să fie cunoscută ca *syatvad,* „filozofia lui poate". Puteai să-i pui orice întrebare,

el nu răspundea niciodată cu certitudine. Ei bine, cine ar vrea să urmeze un astfel de om?

Un Adolf Hitler o să fie urmat, pentru că el te scapă de incertitudine, care e ca o rană. Tremuri pe dinăuntru; nu știi ce e viața. Dar *cineva* știe, așa că îl urmezi pe acel cineva. El te ușurează de o mare povară, cea a incertitudinii. Tot ce se cere din partea ta e o credință fanatică.

Credința fanatică servește ambelor părți. Liderul are nevoie de ea pentru că el însuși este exact ca tine, tremură în adâncul inimii lui; nu știe nimic. Tot ce știe este că poate striga mai tare decât tine, că e mai bun orator decât tine, că el măcar poate poza că știe, că e un actor bun, un ipocrit foarte rafinat. Dar în adâncul inimii lui știe că tremură. Are nevoie de un adept înflăcărat, al cărei ascultare să-l ajute să scape de frică, să-l convingă că știe.

Am auzit o anecdotă. Un jurnalist a murit și a ajuns la porțile paradisului. Jurnaliștii n-au ce căuta acolo; cum de s-a întâmplat asta, nu știu. Străjerul porții s-a uitat la el și a întrebat: „Ești jurnalist?" El a răspuns: „Bine-nțeles, și ca reporter de presă am voie să intru peste tot. Dă-mi drumul înăuntru". Străjerul a spus: „Există o problemă. În primul rând, aici în paradis nu avem ziare, pentru că aici nu avem evenimente – nu avem crime, nu avem beții, nu avem violuri. Aici sunt numai sfinți, așa că de unde noutăți, evenimente? Totuși, avem o cotă de zece jurnaliști, dar asta s-a completat de la început. Va trebui să te duci la poarta de peste drum".

Jurnalistul a spus: „Poți să-mi faci un mic serviciu? Voi pleca după douăzeci și patru de ore, dar dă-mi o șansă, lasă-mă să dau măcar o tură. Dacă nu poți să-mi dai carte verde de rezidență permanentă, lasă-mă măcar douăzeci și patru de ore, să văd și eu cum e înăuntru. Ai milă de mine, am bătut atâta drum până aici. Și promite-mi că dacă îl conving pe unul dintre acei zece jurnaliști să se ducă în iad în locul meu ai să mă lași să rămân aici. Bine?".

Străjerul a spus: „Nici o problemă. Dacă poți să convingi pe cineva să se ducă în cealaltă parte, poți să rămâi în locul lui. Pentru noi nu contează cine stă; cota e de zece jurnaliști".

Omul a intrat și a început să vorbească cu toți cei pe care îi întâlnea. „Ați auzit că în iad vor să lanseze un cotidian nou, cel mai mare de până acum? Au nevoie de redactor șef, de personal de redacție, de tot felul de jurnaliști... n-ați auzit?".

Ceilalți au spus: „N-am auzit nimic, dar e grozav. În nenorocitul ăsta de loc a apărut, la începuturi, doar o ediție a unui ziar, dar de atunci nu s-a

întâmplat nimic, așa că n-a mai apărut altă ediție. O citim întruna, iar și iar ce altceva să facem? Ziarul ăsta nou sună grozav!". Toți cei zece jurnaliști au început să se agite. A doua zi, după douăzeci și patru de ore, jurnalistul nostru s-a întors la poartă. Când l-a văzut, străjerul a închis imediat poarta și a spus: „Rămâi înăuntru!". „De ce?" a întrebat jurnalistul.

Străjerul a spus: „Ești un tip șmecher. Toți cei zece jurnaliști au fugit în partea cealaltă, așa că acum nu pot să te las să pleci. Măcar un jurnalist să rămână aici".

„Dar nu pot să rămân aici! Trebuie să mă lași să plec!"

Străjerul a spus: „Ești nebun? Ai răspândit zvonul ăsta, care este absolut fals. Ei au înghițit momeala cu slujbele grozave din iad, dar tu de ce vrei să te duci?"

Jurnalistul a răspuns: „Cine știe, s-ar putea să fie ceva în asta. Nu pot să rămân aici și să ratez. Dacă zece jurnaliști au crezut zvonul, trebuie să fie ceva adevărat în el".

Liderul are permanentă nevoie să fie convins că ce spune el e corect. Pentru asta, el are nevoie de tot mai mulți oameni angajați, de tot mai mulți adepți fanatici. Și cu cât sunt mai fanatic angajați, cu atât sunt mai convingători pentru el. Dacă ei sunt gata să moară sau să ucidă, să pornească o cruciadă, să pornească un *jihad*, un război sfânt – lucrul ăsta îi dă certitudine, îl face să fie sigur.

Liderul are permanentă nevoie să fie convins că ce spune el e corect.

Și, ca într-un cerc vicios, certitudinea lui îi convinge pe adepți, pentru că el devine mai strident, mai încăpățânat; convingerea lui devine absolută. Din limbajul lui dispar „dacă" și „parcă", tot ce spune el este *adevărul*. Și acest cerc vicios continuă tot mereu. El îl face pe lider fanatic și îi face și pe adepți fanatici. Este necesitatea psihologică a ambelor părți; ambele părți sunt în aceeași barcă.

Oamenii au o nevoie psihologică de a fi siguri, au nevoie de certitudine. Faptul de a avea permanent sub picioare nisipuri mișcătoare le face viața grea. E foarte greu să fii înconjurat cu atâtea probleme fără răspuns. Viața, așa cum e ea, le dă o ocazie acelor câțiva oameni vicleni care pretind că pot să rezolve exact problemele pe care le ai. Singura calitate de care are nevoie un lider este să fie întotdeauna cu un pas înaintea mulțimii, să fie în frunte. El trebuie

să urmărească în mod constant încotro se îndreaptă mulțimea, și să fie în fruntea ei. Lucrul ăsta îi dă mulțimii sentimentul că liderul conduce.

Liderul trebuie doar să fie atât de deștept încât să urmărească permanent starea de spirit a mulțimii, direcția în care se îndreaptă ea. Indiferent încotro bate vântul, adevăratul lider nu pierde niciodată ocazia, el e întotdeauna în fruntea mulțimii.

De gânditori nu e nevoie, pentru că gânditorul va începe să se întrebe dacă direcția în care se îndreaptă mulțimea este cursul corect, sau dacă drumul pe care merge el este drumul cel bun. Dacă el începe să gândească în felul ăsta, nu va mai fi lider, se va trezi singur. Mulțimea va fi plecat cu cine știe ce tâmpit care nu își bate capul cu întrebări despre corectitudinea direcției, care merge încotro merge mulțimea, dar cu un pas înaintea ei. Singura calitate de care are nevoie un lider este facultatea de a judeca starea de spirit a mulțimii. Lucrul ăsta nu e foarte greu, pentru că mulțimea strigă tot timpul tare ce vrea, încotro vrea să meargă, care sunt nevoile ei. Liderul nu trebuie decât să fie puțin vigilent și să unească toate acele glasuri; după aceea nu va mai fi nici o problemă, el va fi în fruntea mulțimii.

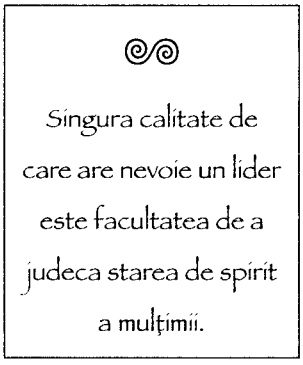

Și va continua să promită tot ce cere mulțimea – nimeni nu se va aștepta ca promisiunile să fie îndeplinite, toți cer doar să li se promită. Liderul nu trebuie să-și facă griji că într-o zi mulțimea va pune mâna pe el și îl va trage la răspundere, îl va întreba ce a făcut cu promisiunile. Mulțimea nu o va face niciodată pentru că, ori de câte ori începe să ridice glasul, liderul le face promisiuni și mai mari.

Iar memoria oamenilor este foarte scurtă. Cine mai ține minte ce i s-a promis acum cinci ani? În cinci ani a curs multă apă pe Gange, cine își mai bate capul? În cinci ani s-au schimbat multe. Liderul nu-și face griji, el continuă să facă promisiuni tot mai mari.

Iar oamenii cred în acele promisiuni, vor să creadă. În afară de speranțe, ei n-au nimic altceva. Așa că liderii continuă să le dea opiu, speranță, și oamenii devin dependenți.

Angajarea fanatică la grupări și organizații politice, religioase sau de alt fel este un tip de dependență – exact ca orice alt drog. Un creștin se simte

acasă înconjurat de creştini. Asta este o dependenţă, un drog psihologic. Atunci când văd o persoană din afara mulţimii lor, în psihicul oamenilor începe imediat să tremure ceva, se ridică un semn de întrebare. „Iată un om care nu crede în Hristos. E cu putinţă să nu crezi în Hristos? Cum poţi să trăieşti fără să crezi în Hristos?". Suspiciuni, îndoieli...

De ce se înfurie ei? Nu se înfurie, le este cu adevărat teamă. Şi pentru a-şi ascunde teama, trebuie să proiecteze mânia. Mânia este întotdeauna un mod de a ascunde teama.

Oamenii folosesc tot felul de strategii. Există oameni care râd doar pentru că aşa îşi pot opri lacrimile. Râzând uită, şi lacrimile rămân ascunse. La supărare, teama rămâne ascunsă.

Oamenii se apără cu fanatism... Ei ştiu că credinţa lor nu este experienţa lor, şi se tem că cineva din afară ar putea săpa mai adânc, ar putea să le aducă în faţa ochilor rana. Ei au reuşit cumva s-o acopere – sunt creştini şi Hristos e mântuitorul, unicul salvator, singurul salvator adevărat, iar ei au de partea lor Biblia şi pe Dumnezeu, aşa că de cine sau de ce să se teamă? Şi-au creat un cămin psihologic confortabil, şi dintr-o dată, ca un taur într-un magazin de porţelanuri, intră un străin care nu crede în ce cred ei!

Există oameni care râd doar pentru că aşa îşi pot opri lacrimile.

În liceu am avut un profesor care ţinea foarte mult la mine, singurul profesor cu care eram foarte intim. Când am plecat la universitate, de fiecare dată când veneam acasă în vacanţă mă duceam la el. Într-o zi mi-a spus: „Te aşteptam. Este foarte ciudat că te aşteptam, ştiind că e vacanţă şi ai să vii. Iar venirea ta este ca o adiere proaspătă. La vârsta mea înaintată, tu îmi aminteşti de tinereţe şi de visele mele din tinereţe. Însă când vii, mi se face frică şi încep să mă rog la Dumnezeu: «Dă, Doamne, să plece cât mai repede!». Pentru că tu creezi îndoială în mine; tu eşti cea mai mare îndoială a mea. E suficient să te văd ca toate îndoielile mele să înceapă să apară. Cumva, reuşesc să le înăbuş, dar cu tine e greu".

El a spus: „E ciudat să simpla ta venire în casa mea este suficientă ca toate eforturile mele de reprimare că eşueze, şi toate îndoielile mele să iasă la suprafaţă. Ştiu bine că nu-l cunosc pe Dumnezeu, şi că rugăciunile mele sunt zedernice, că nu are cine să le audă. Totuşi, continuu să mă rog de trei

ori pe zi – dimineața, la prânz și seara. Însă când ești tu aici, nu pot să-mi fac rugăciunile la fel de liniștit ca în celelalte zile".

I-am spus: „Dar eu nu îți tulbur niciodată rugăciunile!".

„Nu e vorba că le tulburi", a spus el. „Dar e suficient să fii aici ca să nu mai pot să mă rog. Dintr-o dată îmi dau seama că ceea ce fac e o prostie, și știu ce gândești tu. Tu trebuie că gândești că prostul ăsta bătrân continuă să facă același lucru... Știu că, în ochii tăi, ceea ce fac eu e lipsit de inteligență. Și necazul e că în adâncul sufletului meu sunt de acord cu tine. Dar acum *sunt prea bătrân ca să mă schimb. Apare teama. Nu mă pot opri.* De multe ori mi-am spus: «De ce nu încetezi să te rogi?», însă mă rog de șaptezeci și cinci de ani...".

La vremea aceea el trebuie să fi avut nouăzeci și doi de ani. „Mă rog de atâta timp. Iar acum, când moartea bate la ușă, să mă opresc? Și, cine știe?... dacă băiatul ăsta are dreptate și Dumnezeu chiar există, am să mă aflu într-o situație neplăcută: n-am să pot să ridic ochii in fața lui Dumnezeu dacă renunț la rugăciuni în ultima clipă. Așa că îmi zic: «Acum că ai făcut-o toată viața, fă-o mai departe, indiferent dacă e bine sau rău». Dacă e rău, n-am nimic de pierdut. Și-așa sunt liber toată ziua, acum că nu mai predau la liceu. Iar dacă Dumnezeu există, atunci e foarte bine, rugăciunile mele nu sunt zadarnice".

Ia-m spus: „Asta n-o să te ajte. Chiar dacă Dumnezeu există, genul ăsta de rugăciune e zadarnic. Crezi că poți să-l păcălești pe Dumnezeu? Tu te rogi cu ideea că dacă el nu există, bine, iar dacă există, poți să spui că cel puțin te-ai rugat la el. Crezi că poți să-l păcălești pe Dumnezeu?".

El a spus: „Ăsta e necazul. De aceea te rog să nu mai vii. Nu pot să renunț la a mă ruga, nu pot s-o fac cu sinceritate. Iar acum tu creezi o a treia problemă: Chiar dacă mă rog, e inutil! Pentru că ai dreptate: dacă Dumnezeu există, el știe că moșneagul ăsta încearcă să-l păcălească".

Eu am spus: „Asta e mult mai rău decât să nu te rogi. Cel puțin fii cinstit. Și nu te gândi că a fi cinstit e împotriva religiei. Fii cinstit: dacă nu crezi, renunță!".

„Cu tine încep din nou să mă simt tânăr, puternic. Dar după ce pleci, sunt iarăși bătrân, cu un picior în groapă, și ăsta *nu e un moment în care să* schimbi barca. Ai putea să cazi în apă. E mai bine să rămâi la ceea ce faci, fie ce-o fi. Mergi mai departe. Și nu sunt singur, cu mine sunt două sute de milioane de hinduși. Asta e poanta – două sute de milioane de hinduși sunt cu mine".

„Da, asta e adevărat", am spus. „Cu tine sunt două sute de milioane de hinduşi, iar eu sunt singur. Dar o singură persoană îţi poate distruge susţinerea a două sute de milioane de hinduşi, dacă ea se bazează pe o minciună. Ai făcut un pas greşit – nu trebuia să mă asculţi!".

Asta înseamnă fanatism – să nu asculţi nimic care contravine părerilor tale. Înainte ca cineva să apuce să spună ceva, tu strigi atât de tare încât îţi auzi doar propria voce. Citeşti numai propria carte, asculţi numai de biserica ta, de templul tău, de sinagoga ta.

Fanatismul nu e decât o strategie menită să te apere de îndoieli. Dar deşi îndoielile pot fi date la o parte, ele nu pot fi distruse. Şi acum nici nu mai e nevoie. Omul a trecut prin toate acele stadii în care avea nevoie de mulţime. Acum el poate fi pe cont propriu. Asta nu înseamnă că nu există cluburi, organizaţii, dar nu mai e nevoie de angajare fanatică.

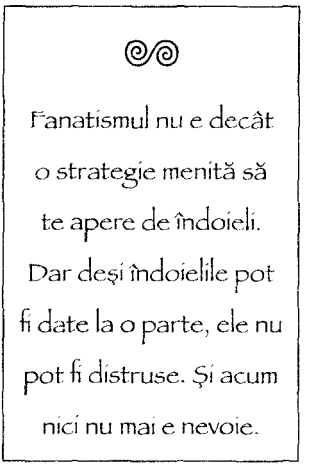
Fanatismul nu e decât o strategie menită să te apere de îndoieli. Dar deşi îndoielile pot fi date la o parte, ele nu pot fi distruse. Şi acum nici nu mai e nevoie.

Poţi să fii rotarian – asta nu înseamnă că te angajezi în mod fanatic să mori pentru Rotary Club. Asta ar fi cu adevărat un mare martiriu – cineva să moară pentru Rotary Club! Nu trebuie să mori pentru Rotary Club, pentru Lion's Club... nu e nevoie să mori pentru creştinism, mahomedanism, hinduism, comunism, socialism. Poţi avea întâlniri cu oamenii, poţi să comunici cu cei care gândesc la fel ca tine, dar nu e nevoie să faci mare caz pe tema asta. Fără cruciade, fără război sfânt...

Da, o naţiune poate să rămână o naţiune, dar nu e nevoie să facă prea mare caz de graniţele trasate pe hartă. Ele sunt doar pe hartă, nu trebuie văzute şi pe pământ.

E foarte bine că există multe naţiuni, dar nu e nevoie de atâta nebunie. E foarte bine ca oamenii să se închine în felul lor, să se roage în felul lor, să aibă cartea lor, să-şi iubească proprii mântuitori – nu-i nici o problemă în asta. Dar să nu facă din asta o problemă pentru celelalte fiinţe umane. Este o chestiune personală. Îţi place ceva, preferi un anumit parfum – foarte bine; dacă altcuiva nu-i place, asta nu îl face duşmanul tău. Gusturile diferă. Iar diferenţa nu înseamnă antagonism; e vorba doar de un alt mod de a vedea lucrurile, de a le simţi.

Nu e nevoie de fanatism, nu e nevoie de vreun angajament. Dacă am putea avea în lume organizații fără angajament fanatic, lumea ar fi mult mai frumoasă. Organizațiile în sine nu sunt rele. Organizațiile fără angoase, fără atitudini fanatice nu fac decât să aducă ordine în lume. Iar de ordine e cu siguranță nevoie. Acolo unde există atâtea milioane de oameni, nu se poate trăi fără ordine.

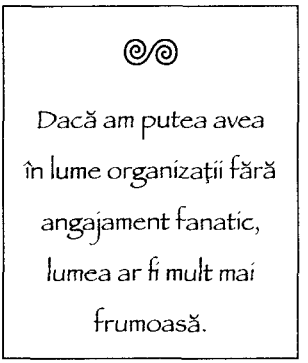

Eu am numit acea ordine „comună". Am numit-o „comună" pentru a o deosebi de organizație, partid polit, cult religios. Am numit-o simplu „comună", locul în care oamenii cu vederi similare trăiesc în armonie, cu toate diferențele dintre ei.

Ca să facă parte din comună, ei nu trebuie să își șteargă diferențele – asta ar deveni angajament. Diferențele lor sunt acceptate, acelea sunt calitățile acelor indivizi.

Iar o comună în care sunt uniți atâția oameni cu tot atâtea calități, talente, creativități și sensibilități diferite, fără să se schilodească unul pe celălalt, fără să se distrugă unul pe celălalt, e o comună bogată. Într-o astfel de comună oamenii nu se distrug între ei, dimpotrivă, se ajută unul pe celălalt să devină individul perfect, individul unic...

Ieșirea din piramidă

Mi s-a pus următoarea întrebare:

Am fost șocat să te aud spunând că piramida omenirii constă din ayatollahul Khomeini și Albert Einstein, și că între cei doi nu există nici o diferență calitativă. Nu există și o a treia alternativă?

Și eu am fost șocat, dar nu te poți pune cu realitatea. Adevărul e că între ayatollahul Khomeini și Albert Einstein nu e nici o diferență calitativă. Mi-ar fi plăcut enorm să declar că e, dacă ar fi existat chiar și cea mai mică posibilitate de diferență calitativă. Asta nu înseamnă că amândoi sunt același tip de persoană.

Ayatollahul Khomeini e un nebun. Albert Einstein e un geniu, cea mai ascuțită inteligență pe care a produs-o vreodată omenirea. Așa că eu nu spun că ei sunt același gen de oameni, dar ce pot să fac eu? – ei aparțin aceluiași domeniu. Ayatollahul e în partea cea mai de jos, Albert Einstein e în partea cea mai de sus, dar diferența e doar de grade; e aceeași piramidă.

Ayatollahul Khomeini, Adolf Hitler, Iosif Stalin, Benito Mussolini, Mao Tse-Dung sunt la fel de oameni ca Albert Einstein, Bertrand Russell, Jean-Paul Sartre, Karl Jaspers; ei aparțin aceleiași omeniri, aceleiași minți. Dar ayatollahul Khomeini și compania lui sunt bolnavi. Mintea e aceeași, dar e o minte bolnavă, e cu susul în jos. Albert Einstein și Bertrand Russell sunt sănătoși. E aceeași minte, dar în formă corectă, cum trebuie să fie.

Însă nu pot să spun că ei fac parte din două categorii diferite; asta ar fi o minciună. Ne-ar consola – tu n-ai mai fi șocat, eu n-aș mai fi șocat, toată lumea ar fi fericită. Dar n-ar ajuta pe nimeni să distrugi adevărul pentru o așa consolare prostească.

Dar de ce să nu privești numai dintr-o parte? Există multe aspecte care trebuie luate în considerare. De ce să nu vezi asta ca pe o mare revelație? Tu te-ai gândit doar la un lucru, de asta ai fost șocat. Și eu am fost șocat, dar și emoțional, extaziat.

Tu te-ai gândit doar la un singur lucru, și anume că Albert Einstein e redus la nivelul ayatollahului Khomeini. Dar de ce nu vezi și cealaltă posibilitate – că ayatollahul Khomeini poate fi ridicat la nivelul lui Albert Einstein?

Eu deschid o posibilitate fantastică pentru acești nebuni. Iar acești nebuni au dominat omenirea – trebuie făcut ceva. Omenirea ca atare nu e rea, nu e diabolică, dar un om ca ayatollahul Khomeini poate duce la nebunie, la idiotenie o țară întreagă. Numele, cuvintele, principiile pe care le folosesc acești oameni pentru a-și ascunde nebunia și prostia sunt frumoase.

Ayatollahul Khomeini recită zilnic sfântul Coran. Nu e nevoie să citească, a memorat tot Coranul. El citează continuu din sfântul Coran, iar cei care îl ascultă și îl urmează îl consideră un profet, un mesajer al lui Dumnezeu trimis să ajute islamul să reușească. Asta cred toate religiile: dacă reușesc, numai atunci omenirea are viitor; altfel, nu există viitor, omul e terminat. Și ce face el este atât de barbar, atât de urât, atât de inuman... Oamenii sunt continuu măcelăriți, continuu decapitați. Sunt răstingniți pe cruce în fața a mii de spectatori – și toți acei spectatori jubilează, pentru că asta înseamnă reușita islamului.

Ayatollahul Khomeini spune că tot ce se face în conformitate cu principiile islamice este corect. Nu există nici un alt mod, nici un alt criteriu de a decide ce e bine și ce e rău, ce e corect și ce e greșit. Să decapitezi un om corespunde principiilor islamice. Dacă omul nu vrea să treacă la mahomedanism, atunci mai bine să moară. Să trăiești ca non-mahomedan e mai rău decât să mori, pentru că moartea poate să-i schimbe omului modelul de viață. Poate că în trupul, în mintea lui, el e incapabil de a fi mahomedan, așa că trupul și mintea trebuie distruse. Ele sunt obstacole în calea salvării lui. Iar ca să mori de mâinile soldaților islamici este în sine o glorie. Ar trebui să fii mândru: ai obținut o moarte măreață. N-ai putut să ai o viață măreață, dar ai o moarte măreață. Așadar, cel care e omorât de criminalii islamici e norocos. Iar cei care îl omoară câștigă și ei un mare merit, pentru că singurul motiv din care îl omoară este că încearcă să-l ajute, să-i transforme ființa. Îi curăță calea către Dumnezeu. Ei fac lucrarea lui Dumnezeu: omul se va naște sfânt în paradis. Așa că ambele părți au enorm de câștigat spiritual?

Vezi viclenia acelor oameni? Dar acest ayatollah are aceeași minte ca și tine, doar că a lui s-a țicnit. Dar poate fi reparată.

Lucrul ăsta se întâmplă în toată lumea... Chiar zilele trecute, o femeie a sărit de pe bazilica Sf.Petru din Vatican – cea mai înaltă biserică a creștinătății – și a murit. Nimeni nu știe de ce, și probabil nimeni nu va ști vreodată. Dar la auzul acestui lucru, răspunsul imediat care a ajuns la mine a fost că femeia asta a declarat ceva important. Întreaga omenire o să moară la Vatican, sărind de pe bazilica Sf.Petru. Femeia asta este o pionieră. Ea a spus pur și simplu că asta o să se întâmple cu întreaga omenire. Iar papa, cardinalii, episcopii, preoții fac totul pentru a încuraja acest lucru.

O călugăriță catolică, o binefăcătoare foarte respectată, Maica Judith Vaugham, a fost exclusă din Biserica catolică. Ea conducea în California un adăpost pentru femei sărmane, femei abandonate, femei respinse. A ajutat mii de femei. Dar toată munca ei de o viață n-a valorat nimic; ea a comis o greșeală mică, o greșeală în ochii birocrației creștine. Ea a semnat o reclamă de ziar în favoarea dreptului la avort. Ziarul ceruse ca toți cei care sunt în favoarea avortului să semneze și să trimită înapoi reclama ziarului, pentru ca ziarul să poată spune că nu toți creștinii se opun dreptului la avort. Maica Judith a semnat – și ăsta a fost un mare păcat.

Femeia a muncit toată viața, a slujit mii de oameni, a fost respectată în toată California, și ea înțelege problemele femeilor mai bine decât tâmpiții

ăia care au exclus-o din biserică. Şi nu numai că au exclus-o, ba i-au mai şi interzis să intre în adăpostul creat de ea pentru femeile în suferinţă. I s-a interzis să mai intre în biserică şi în adăpost, şi nu mai e călugăriţă. Nimeni nu îşi pune problema că ea şi-a închinat viaţa operelor de caritate.

Populaţie mai mare înseamnă probleme mai multe, iar problemele care sunt în prezent nu pot fi rezolvate. Fiecare copil aduce cu el mii de probleme. Deja pe pământ sunt mai mulţi oameni decât poate suporta pământul. Chiar şi ţări ca America au probleme care ar fi trebuit să dispară de mult din lume, aşa că să mai spunem de lumea a treia, de lumea săracă? Ce să mai spunem de Africa, de America Latină, de Asia?

În America există milioane şi milioane de adulţi analfabeţi. În cea mai bogată ţară din lume – ţara care se află în frunte din punct de vedere tehnologic, ştiinţific, cultural, şi aşa mai departe – milioane de adulţi sunt încă neştiutori de carte, nu ştiu să citească un ziar. Şi se mai vrea ca populaţia să crească? Nu se pot rezolva nici problemele simple, darămite cele complicate, care sunt din belşug.

Într-o explozie pricinuită de un gaz din Bhopal au murit mii de oameni. Toate femeile care erau însărcinate şi n-au murit au născut copii morţi sau infirmi sau orbi sau retardaţi. Câţiva care s-au născut vii au murit în şase săptămâni. Fizicienii şi oamenii de ştiinţă n-au crezut că gazul avea să afecteze atât de puternic fetuşii. Şi asta a fost doar o explozie mică. Când vor începe să se producă exploziile atomice şi exploziile nucleare, e de neimaginat cum au să afecteze ele oamenii. Şi nu-i vor afecta numai pe cei prezenţi – vor afecta toate generaţiile următoare. Vor afecta întregul viitor al omenirii.

Cine creează aceste probleme? Mintea. Aceeaşi minte poate să le rezolve.

Aşa că atunci când eu spun să ayatollahul Khomeini şi Albert Einstein aparţin aceluiaşi mod de gândire, iar tu crezi că Albert Einstein e ca ayatollahul Khomeini, e firesc să ai un şoc. Dacă însă crezi şi că ayatollahul Khomeini are capacitatea să fie un Albert Einstein, vei fi emoţionat, extaziat ca mine.

Însă eu am vorbit numai despre piramida minţii. N-am vorbit despre oamenii care au renunţat la minte, n-am vorbit despre cei care meditează. Ei diferă calitativ de amândoi.

Un om care meditează este tot atât de departe de ayatollahul Khomeini pe cât este de Albert Einstein, pentru că el e departe de însăşi mintea.

Piramida este numai a oamenilor care trăiesc cu mintea, aşa că nu fi deprimat. Poţi să sari oricând din piramidă; nimeni nu te obligă să fii în ea.

Tu decizi dacă să fii în piramidă, sau nu. Poți să fii un privitor. Poți să stai în afara piramidei și să urmărești jocul prostesc care se desfășoară.

Eu nu fac parte din piramidă. De asta pot să vorbesc despre piramidă, s-o descriu in amănunțime, sub toate aspectele. Eu sunt doar un privitor. Eu mă mișc în jurul piramidei, îi văd toate fețele. Pot să-i văd adâncimea cea mai de jos, pot să-i văd vârful cel mai înalt – pentru că nu sunt în ea.

Tu ești în ea, de asta nu poți s-o vezi în totalitate. Ca s-o vezi în totalitate trebuie să fii în afara ei. Și de-a lungul veacurilor au existat astfel de oameni care au evadat din piramidă – foarte puțini, dar asta nu contează: chiar și un singur om dacă scapă din piramidă este suficient pentru a dovedi că se poate.

E nevoie de puțin efort din partea ta, de puțină atenție, și poți să te strecori afară din minte – pentru că piramida nu e făcută din ceva solid; cărămizile din care e făcută sunt gânduri. Ești înconjurat de un zid de gânduri. E foarte ușor să ieși. Nu trebuie să faci nici măcar o gaură în zid, nu e nevoie nici măcar să deschizi o ușă. Trebuie doar să stai în tăcere și să vezi dacă zidul chiar există sau doar pare că există.

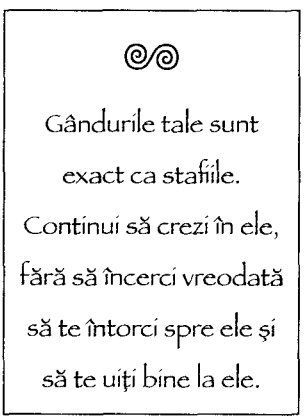
Gândurile tale sunt
exact ca stafiile.
Continuí să crezí în ele,
fără să încercí vreodată
să te întorcí spre ele și
să te uiți bine la ele.

În Orient, i se spune miraj; el doar pare real. Când te apropii și te uiți mai bine, dispare. Gândurile sunt lucrurile cele mai lipsite de substanță din lume, cele mai iluzorii; ele n-au nimic material în ele.

Gândurile tale sunt exact ca stafiile. Continui să crezi în ele, fără să încerci vreodată să te întorci spre ele și să te uiți bine la ele. Vei fi surprins să descoperi că gândul la care te uiți se topește. El nu poate rezista în fața atenției tale.

Așa că există o a treia alternativă. Nu trebuie să fii nici ayatollahul Khomeini, nici Albert Einstein. Albert Einstein e un om bun, dar bun și rău sunt două fețe ale aceleiași monede. Sfântul și păcătosul sunt două fețe ale aceleiași monede; raiul și iadul, Dumnezeu și diavolul – două fețe ale aceleiași monede. Nici una nu poate exista fără cealaltă.

A treia alternativă este să nu fii nici unul, nici celălalt, ci să fii tu însuți.

Să ieși din piramida minții înseamnă să intri în templul ființei tale.

Piramida e pentru cei morți. De fapt, piramidele au fost făcute ca morminte pentru faraonii egipteni. Ele sunt cimitire; iar când am folosit pentru minte cuvântul *piramidă*, l-am folosit cu bună știință. Și mintea e un cimitir de lucruri moarte, amintiri trecute, experiențe, umbre... Însă încetul cu încetul, ele ajung să formeze în jurul tău o perdea neagră, deasă.

Dacă vrei să scapi de umbra ta, ce crezi că trebuie să faci? Să fugi? Umbra te va urma oriunde te-ai duce, va fi cu tine; e umbra ta. Iar o umbră nu e ceva material; ea e o stafie. Singurul mod de a scăpa de ea este să te întorci și să te uiți la ea și să cauți să vezi dacă are substanță. Nu are! Ea se datorează doar faptului că stai în calea razelor soarelui; absența soarelui creează umbra.

La fel stă situația cu gândurile tale. Gândurile sunt substitute ale atenției conștiente. Prezența lor se datorează faptului că nu veghezi, că nu taci, că nu vezi lucrurile cu claritate, fără distorsionări. Atâta timp cât nu devii conștient, gândurile vor continua să existe.

Gândurile sunt substitute ale atenției conștiente. Prezența lor se datorează faptului că nu veghezi, că nu taci, că nu vezi lucrurile cu claritate, fără distorsionări.

Tu nu ești mintea; mintea e altcineva. Tu ești numai un privitor. Sunt de ajuns doar câteva crâmpeie din realitatea piramidei ca să te pregătească să ieși din ea fără luptă, fără antrenament. Te ridici pur și simplu și ieși.

Oamenii continuă să creadă în tot ce este consolator. Stafiile, zeii, iadul și raiul – toate astea sunt doar consolări. Sfinții, înțelepții sunt consolări. Un om adevărat are nevoie de curaj ca să iasă din această harababură mizerabilă. Iar singurul mod de a ieși din ea este să devină martorul propriilor sale procese de gândire – să stea pe margine și să se uite la ele. Și asta este ușor, este cel mai ușor lucru din lume. Trebuie făcut doar o dată, dar omul nici măcar nu încearcă, el continuă să creadă că este cel mai greu lucru din lume.

Și eu credeam cândva că e un lucru foarte greu, pentru că așa mi se spusese de toată lumea, așa citisem în cărți – că e un fenomen foarte dificil, că unui om îi trebuie mai multe vieți la rând să ajungă la starea de non-minte. Iar când toată lumea, fără excepție, îți spune asta, e firesc să crezi că e adevărat.

Dar eu sunt puțin excentric. Logica mea nu urmează cursul obișnuit, ea merge în zig-zag. Toată lumea spune că e greu, cărțile spun că e greu...

Mintea mea funcționează altfel. Prima idee care mi-a venit a fost că e posibil ca nimeni să nu fi încercat; altfel ar fi existat păreri diferite; cineva ar fi spus că e greu; altcineva ar fi spus că nu e chiar atât de greu. E imposibil să existe în toată lumea păreri unanime în ceea ce privește greutatea unui asemenea proces. Singura posibilitate era că nu încercase nimeni, însă nimeni nu era dispus să-și mărturisească ignoranța. Prin urmare, cel mai bine era să se ajungă la consensul colectiv că e greu, că e nevoie de mai multe vieți.

Lucrul cel mai simplu este prezentat ca fiind cel mai greu, iar lucrul cel mai simplu deschide ușa celei de a treia alternative.

Eu am abandonat acea idee. Mi-am spus: „Trebuie să se întâmple în viața asta; altfel, n-am să las să se întâmple în nici o altă viață, am să mă opun din răsputeri. Fie în viața asta, fie niciodată". „Acum ori niciodată" a devenit abordarea mea fixă, și în ziua în care am hotărât „Acum ori nicciodată", s-a întâmplat. De atunci mă tot mir ce ușor pot fi prostiți oamenii!

Lucrul cel mai simplu este prezentat ca fiind cel mai greu, iar lucrul cel mai simplu deschide ușa celei de a treia alternative.

El te scoate din piramidă; nu mai ești în minte. Și numai atunci știi cu adevărat cine ești. Iar a ști asta înseamnă să realizezi tot ce merită realizat.

CAPITOLUL 4

De la minte la non-minte

Când cineva se identifică cu intelectul, se naşte intelectualitatea; când cineva rămâne stăpânul, neidentificat cu intelectul, se naşte inteligenţa. Intelectul e acelaşi. Toată treaba depinde de faptul dacă te identifici cu el, sau rămâi transcedental. Dacă te identifici, e intelectualitate; dacă rămâi neidentificat, e inteligenţă. Inteligenţa are o importanţă fantastică; intelectualitatea este o barieră. Intelectualitatea este o barieră chiar şi în lumea ştiinţei. Intelectualitatea poate, cel mult, să dea eruditi, oameni ai cuvintelor care torc şi ţes continuu sisteme de gândire fără nici o substanţă.

În strădania ştiinţifică, inteligenţa trebuie concentrată asupra lumii obiective; în explorarea spirituală, inteligenţa trebuie deplasată în interior. Este aceeaşi inteligenţă, doar direcţia se schimbă. În ştiinţă, ţelul cercetării este obiectul, obiectul exterior. În domeniul spiritual, aventura este subiectivitatea omului, natura lui lăuntrică. Inteligenţa e aceeaşi.

Dacă devii intelectual, nu vei fi om de ştiinţă. Vei scrie istorii ale ştiinţei, filozofii ale ştiinţei, dar nu vei fi savant, explorator, inventator, descoperitor. Tu doar vei acumula informaţii. Da, şi ele au o anumită utilitate; în ceea ce priveşte lumea exterioară, chiar şi informaţiile au o anumită utilitate. Dar în lumea interioară n-au deloc utilitate. Ele sunt o barieră; au un efect negativ asupra experienţei lăuntrice.

Intelectul nu e nici barieră, nici punte – intelectul este neutru. Când te identifici cu el, devine barieră; când rămâi neidentificat, e o punte. Iar fără meditaţie, nu poţi să-ţi cunoşti natura transcedentală.

În ştiinţă, concentrarea e de ajuns; cel mult, e nevoie de contemplaţie. În lumea interioară, meditaţia este singura cale. Nu e nevoie de concentrare – ea nu e de nici un folos, ba e de-a dreptul un obstacol; ea e un înlocuitor prost al meditaţiei, o compensaţie a lipsei meditaţiei. Meditaţia, şi numai meditaţia, poate aduce revoluţia lăuntrică.

Meditația înseamnă să ieși din minte, să privești mintea din afară. Ăsta este înțelesul exact al cuvântului *extaz*: să stai în afară. Statul în afara minții te face extatic, îți aduce fericire. Și slobozește multă inteligență. Când te identifici cu mintea nu poți fi foarte inteligent, pentru că te identifici cu un instrument, ești restrâns de un instrument și limitele lui. Iar tu ești nelimitat – ești conștiință.

Folosește-te de minte, dar nu te identifica cu ea. Folosește-o așa cum folosești alte mașini. Mintea e o mașinărie frumoasă. Dacă știi s-o folosești, te va servi; dacă nu știi s-o folosești și începe ea să te folosească pe tine, e distrugătoare, e periculoasă. Ea te va băga în belele, în nenorociri, în suferințe și nefericire, pentru că mașina este un lucru orb. Ea nu are ochi, nu are intuiție.

Mintea nu vede; ea nu face decât să repete întruna ceea ce i-a fost inoculat. Seamănă cu un computer – mai întâi trebuie să îl alimentezi. Asta este așa-zisa educație, mintea e alimentată continuu cu tot felul de noțiuni. Apoi devine un depozit mare de amintiri și, ori de câte ori ai nevoie de ceva, ea îți furnizează. Însă trebuie ca tu să rămâi stăpânul; altfel, ea începe să te dirijeze pe tine.

Nu te lăsa călăuzit de mașină; rămâi șofer. Tu trebuie să hotărăști direcția, tu trebuie să hotărăști țelul. Tu trebuie să hotărăști viteza, când să pornești, când să te oprești. Când pierzi controlul și mașina merge de capul ei, ești condamnat.

Eu nu sunt total împotriva informației. Informația e bună dacă e stocată în memorie și poți s-o găsești ușor ori de câte ori ai nevoie. E periculoasă doar atunci când n-ai nevoie de ea și ea ți se bagă în suflet, te sufocă și te obligă să faci ceva. Atunci ești o victimă, atunci e periculoasă. Altfel, e frumoasă. E un mijloc frumos, dar nu e scopul.

Am auzit o anecdotă.

La ora de religie, profesorul i-a spus unui elev, Jenkins, o întrebare:

– Cine a dărâmat zidurile Ierihonului?

Jenkins a răspuns:

– Nu eu, domnule.

Profesorul s-a supărat. S-a dus la director și i-a spus:

– Tocmai l-am întrebat pe Jenkins cine a dărâmat zidurile Ierihonului şi a spus că nu el. Ce ziceţi de asta?

Directorul a spus:

– Cunosc de mulţi ani familia Jenkins. Dacă băiatul a spus că n-a făcut-o el, atunci aşa e – n-a făcut-o el.

Profesorul s-a supărat şi mai tare. I-a dat telefon ministrului învăţământului şi i-a spus:

– Am întrebat un elev cine a dărâmat zidurile Ierihonului şi a spus că nu el. Apoi m-am dus la director să mă plâng de băiat. Directorul a spus că dacă băiatul a zis că nu el, aşa trebuie să fie, pentru că el cunoaşte de mulţi ani familia băiatului. Dumneavoastră ce ziceţi de asta?

Ministrul a rămas tăcut câteva secunde, apoi a spus:

– Uite ce e, m-am săturat de atâtea plângeri venite de la şcoala voastră. Reparaţi zidurile şi, dacă mai aud vreo plângere, închid şcoala!

Omul care meditează este mai inteligent decât oricare altul. El poate să se deplaseze în interior la fel de uşor cum se deplasează în afară. E mai flexibil. E stăpânul.

Informaţiile în sine nu sunt rele – trebuie să ştii cine a dărâmat zidurile Ierihonului! Dar dacă informaţiile devin în mintea ta atât de puternice încât nu le mai poţi stăpâni, dacă nu te lasă să-ţi aduci mintea într-o stare de relaxare, atunci mintea oboseşte, se plictiseşte, se extenuează. În acea stare, cum să fii inteligent? Energiile tale se dîsipează. Inteligenţa are nevoie de energii debordante. Inteligenţa are nevoie de sănătate, de plenitudine.

Omul care meditează este mai inteligent decât oricare altul. Şi omul care meditează ştie să-şi folosească mintea atât obiectiv cât şi subiectiv. El poate să se deplaseze în interior la fel de uşor cum se deplasează în afară. E mai flexibil. E stăpânul. El poate să deplaseze maşina înainte, şi poate s-o deplaseze înapoi.

Când Ford a făcut prima maşină, ea nu avea marşarier. Nu aveai cum să dai înapoi pentru a ajunge de unde ai plecat. Trebuia să ocoleşti; să urmezi ruta cea lungă pentru a ajunge de unde ai plecat. Dacă treceai doar cu câţiva metri de garaj, nu puteai da cu spatele până la garaj, trebuia să faci un ocol, să ajungi iar cu faţa. Marşarierul a fost adăugat mai târziu.

Meditația îți oferă un marșarier. În mod obișnuit nu-l ai. Ocolești întruna lumea, și tot nu găsești unde ți-e casa. Nu poți să dai cu spatele, nu poți să intri; știi doar să ieși. Omul care meditează e mai flexibil, mai fluid. Viața lui e mai bogată.

Eu nu sunt în favoarea acelor oameni care în trecut, în numele religiei, au rămas fixați în introvertirea lor; asta e altă extremă. Unii sunt permanent extrovertiți, alții sunt permanent introvertiți. Și unii și ceilalți ajung oameni morți. Viața aparține celor flexibili, celor care trec de la extrovertire la introvertire și de la introvertire la extrovertire cu aceeași ușurință cu care intri și ieși din casă. Când în casă e prea răcoare, ieși afară la soare; când afară se face prea cald, zăpușeală, intri în casă la adăpost, la răcoarea casei, și nu e nici o problemă. E cât se poate de simplu.

Meditația nu înseamnă să fii împotriva lumii exterioare. Așa a fost în trecut. De asta religia a dat greș; nu avea cum să reușească. Viața aparține celor fluizi, celor care curg. Ori de câte ori devii fix, devii un lucru.

Călugării sunt introvertiți; ei închid ochii la lumea exterioară. De asta în Orient știința nu s-a putut dezvolta, cu toate că primii pași în știință s-au făcut în Orient. Matematica a apărut în India. Primii pași spre tehnologie au fost făcuți în China. Dar lucrurile s-au oprit pentru simplul motiv că cei mai mari oameni din Orient au devenit introvertiți; ei și-au pierdut interesul pentru lumea obiectivă, s-au închis total față de tot ce era obiectiv. Ei și-au folosit numai jumătate din potențialul total. În Occident, s-a făcut exact invers: Occidentul a devenit absolut extrovertit, el nu știe să intre. El nu crede că există „în", nu crede în suflet. El crede în comportamentul omului, nu în existența lăuntrică a omului. El studiază comportamentul și spune că totul e mecanic, nu există nimeni în interior. Omul a devenit un robot. Dacă nu cunoaște sufletul, omul devine robot. E înțeles ca un mecanism frumos dezvoltat de-a lungul a milioane de ani, pe lungul drum al evoluției, dar e numai o mașinărie sofisticată.

Lui Adolf Hitler nu i-a fost greu să omoare atâția oameni pentru simplul motiv că dacă omul e o mașinărie, ce e rău în a omorî oameni? Dacă îți distrugi ceasul, nu te simți vinovat; oricât ar fi de sofisticat, e doar un ceas. Dacă te hotărăști să-l distrugi, n-ai decât – nimeni nu poate obiecta. Nu poți fi târât la tribunal sub acuzația că ești criminal.

Stalin a putut să ucidă cu uşurinţă milioane de oameni fără nici o mustrare de conştiinţă pentru simplul motiv că marxismul nu crede în suflet. Omul nu e decât materie; conştiinţa e doar un produs secundar al materiei. Asta e o extremă.

În Occident s-a dezvoltat ştiinţa, dar spiritualitatea a dispărut. În Orient s-a dezvoltat spiritualitatea, dar a dispărut ştiinţa. În ambele cazuri, omul a rămas sărac şi înjumătăţit. Efortul meu constă în a crea fiinţa umană întreagă, care să fie atât spirituală, cât şi ştiinţifică.

Un câine mare ameninţa o pisică şi pe puii ei. El îi îngrămădise într-un colţ al grajdului când, deodată, pisica s-a ridicat pe labele din spate şi a început să latre şi să mârâie zgomotos. Uluit şi derutat, câinele s-a întors şi a fugit cu coada între picioare.

Întorcându-se spre puii ei, pisica a ridicat o labă şi le-a spus: „Acum înţelegeţi avantajul de a cunoaşte două limbi?"

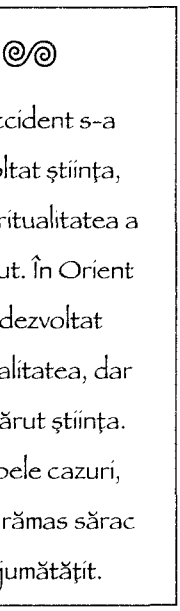

Eu vreau ca oamenii să cunoască două limbi. Să cunoască la fel de bine şi temeinic atât ştiinţa cât şi meditaţia. Să cunoască mintea în aceeaşi măsură în care cunosc meditaţia. Să cunoască limba lumii obiective – asta e ştiinţa – şi să cunoască şi limba lumii subiective – asta e spiritualitatea.

Numai cel care poate cunstrui o punte între obiectiv şi subiectiv, între Occident şi Orient, între spirit şi materie, numai acel om poate fi om întreg. Lumea aşteaptă omul întreg. Fără el, omenirea nu are viitor. Iar omul întreg poate veni numai prin inteligenţă profundă.

Eu nu sunt împotriva intelectului, nu sunt împotriva inteligenţei; sunt împotriva intelectualităţii. Nu te identifica cu mintea. Rămâi veşnic un privitor pe dealuri – un martor faţă de corp, faţă de minte, un martor faţă de lumea interioară şi lumea exterioară, astfel încât să poţi transcede atât exteriorul cât şi interiorul şi să ştii că nu eşti nici una, nici alta – eşti dincolo de ambele.

De la gândire la înțelegere

Gândirea este absența înțelegerii. Gândești pentru că nu înțelegi. Când apare înțelegerea, gândirea dispare. E ca un orb care își caută drumul pe bâjbâite; când ai ochi, nu bâjbâi, vezi drumul. Înțelegerea e ca atunci când ai ochi; vezi, nu bâjbâi. Gândirea e bâjbâială – nu știi ce este ce, te tot gândești, presupui, bănuiești.

Gândirea nu îți poate oferi răspunsul corect din cauză că gândirea poate doar să repete ce se cunoaște. Gândirea nu are ochi pentru necunoscut. Ai încercat vreodată să te gândești la necunoscut? Cum să te gândești la el? Te poți gândi numai la ceea ce este deja cunoscut. Poți să te gândești cât vrei, poți să faci combinații de gânduri vechi, dar nimic nu este cu adevărat nou.

Înțelegerea e nouă, e proaspătă. Ea nu are nici o legătură cu trecutul. Înțelegerea e aici, acum. Ea este o privire în realitate.

În gândire, există o mulțime de întrebări și nici un răspuns. Chiar și atunci când consideri că ai găsit un răspuns, lucrul ăsta e doar pentru că trebuie să decizi într-un fel sau altul. Nu e răspunsul adevărat, însă trebuie să decizi ca să poți acționa, așa că te agăți de un răspuns. Iar dacă cercetezi bine acel răspuns, vei vedea că din el răsar o mie și una de întrebări.

Gândirea este absența înțelegerii. Gândești pentru că nu înțelegi. Când apare înțelegerea, gândirea dispare.

Înțelegerea nu are întrebări ci numai răspunsuri, pentru că ea are ochi.

Gândirea e împrumutată. Toate gândurile tale îți sunt date de alții. Poți să gândești măcar un gând, unul singur, care este al tău, autentic al tău, căruia tu i-ai dat naștere? Toate sunt împrumutate. Sursele pot fi cunoscute sau necunoscute, dar gândurile sunt toate împrumutate. Mintea funcționează ca un computer, trebuie să-l alimentezi. Trebuie să-i furnizezi toate informațiile; după aceea el îți va da răspunsul. Asta face mintea.

Mintea e un biocomputer. Tu tot aduni date, cunoștințe, informații, iar când apare o anumită întrebare, mintea îți furnizează răspunsul din acea colecție adunată de tine. Nu e un răspuns real, deoarece vine din trecutul mort.

Ce este înțelegerea? Înțelegerea este inteligență pură. Acea inteligență pură este a ta, te naști cu ea. Nimeni nu-ți poate da inteligență. Ți se pot da cunoștințe, dar nu inteligență. Inteligența este propria-ți ființă ascuțită. Poți să-ți ascuți ființa prin meditație profundă; prin meditație te lepezi de gândurile împrumutate, îți recâștigi ființa, îți recâștigi originalitatea – îți recâștigi copilăria, inocența, prospețimea. Din acea prospețime, atunci când acționezi, acționezi din înțelegere. Iar atunci răspunsul e total, aici și acum; și răspunsul se datorează provocării, nu trecutului.

De exemplu, cineva îți pune o întrebare. Ce faci? Intri imediat în minte și găsești răspunsul. Cobori imediat în pivnița minții unde ai adunat toate cunoștințele și găsești răspunsul acolo. Asta este gândire.

Cineva îți pune o întrebare și tu rămâi tăcut; cercetezi întrebarea cu ochi pătrunzători; nu cauți în memorie, ci în întrebare. Te confrunți cu întrebarea, te lupți cu ea. Dacă nu știi răspunsul, spui că nu știi. De exemplu, cineva te întreabă dacă există Dumnezeu sau nu. Tu spui imediat: „Da, Dumnezeu există". De unde vine acest răspuns – din memoria ta? Din memoria ta creștină, din memoria hindusă, din memoria musulmană? Atunci răspunsul nu are nici o relevanță, e inutil. Dacă ai o memorie catolică, vei spune: „Da, există Dumnezeu". Dacă ai o memorie budistă vei spune: „Nu există Dumnezeu". La fel și dacă ai o memorie comunistă. Toate aceste răspunsuri vin din memorie. Dar dacă nu te bazezi pe memorie, ci pe înțelegere, vei asculta pur și simplu întrebarea, vei intra adânc în întrebare. Te vei uita cu atenție, atât. Dacă nu știi, vei spune „Nu știu". Dacă știi, numai atunci vei spune că știi. Iar când spun „dacă știi", vreau să spun dacă *ți-ai dat seama.*

Ce este înțelegerea?
Înțelegerea este
inteligență pură.

Omul înțelegerii este autentic. Chiar dacă el spune „Nu știu", ignoranța lui este mult mai valoroasă decât cunoașterea care vine din minte, pentru că cel puțin ignoranța lui, faptul că își acceptă ignoranța, e mai aproape de adevăr. El măcar nu încearcă să se prefacă, el nu e ipocrit.

Fii atent și vei vedea că toate răspunsurile tale vin din memorie. Apoi încearcă să găsești locul unde nu funcționează memoria și funcționează conștiința pură. Asta este înțelegerea.

Am auzit o anecdotă.

Un doctor intră în camera unei paciente. După cinci minute ieşe şi cere un tirbuşon, apoi se întoarce la pacientă. După alte cinci minute iese iar şi cere o daltă şi un ciocan.

Nefericitul soț nu mai poate suporta.

– Pentru Dumnezeu, domnule doctor, ce are soția mea?

– Nu ştiu încă, răspunde doctorul. Nu pot să-mi deschid geanta.

Uneori, chiar atunci când spui „Nu ştiu", nu înseamnă neapărat că ai ieşit din înțelegere. Poate că nu poți să-ți deschizi geanta. Poate că nu poți să-ți deschizi amintirile, sau nu găseşti ceva în memorie; ai nevoie de timp. Spui: „Nu ştiu. Dă-mi timp, lasă-mă să mă gândesc". Ce-ai să faci dacă te gândeşti? Dacă ştii, ştii; dacă nu ştii, nu ştii. La ce să te gândeşti? Dar spui: „Dă-mi timp să mă gândesc". De fapt, ce spui? Spui: „Trebuie să cobor în pivnița minții și să caut. De-a lungul anilor s-au adunat acolo atâtea fleacuri încât e greu de găsit, dar am să-mi dau toată silința".

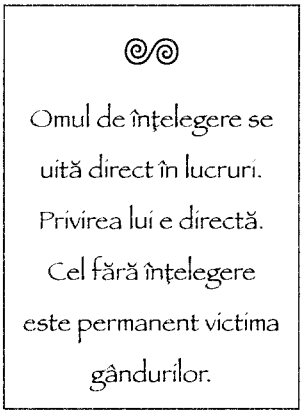
Omul de înțelegere se uită direct în lucruri. Privirea lui e directă. Cel fără înțelegere este permanent victima gândurilor.

Meditează, şi eliberează-te de această pivniță. Nu că pivnița n-ar fi utilă; ea poate fi folosită. Dar ea nu trebuie să devină un înlocuitor al înțelegerii.

Omul de înțelegere se uită direct în lucruri. Privirea lui e directă. Datorită puterii lui de pătrundere, totul devine clar. Cel fără înțelegere este permanent victima gândurilor. El are o mulțime de gânduri, care n-au nici o legătură unul cu altul, ba chiar sunt diametral opuse, şi această mulțime de gânduri îi bâzâie permanent în minte. Aşa că dacă mergi prea departe cu gândirea, într-o zi ai să înnebuneşti. Prea multă gândire poate să ducă la nebunie.

În societățile primitive, nebunia e rară. Cu cât e societatea mai civilizată, cu atât înnebunesc mai mulți oameni. Chiar şi în societățile civilizate, innebunesc mai mult cei care lucrează cu intelectul. E un lucru nefericit, dar e adevărat: există mai mulți psihanalişti nebuni decât în oricare altă profesie. De ce? Prea multă gândire. E foarte greu să administrezi atâtea gânduri contradictorii leolaltă. În încercarea de a le administra, întreaga ta ființă devine un haos.

Înțelegerea e singură, înțelegerea e centrală; gândurile sunt foarte complexe.

Un soț ținut sub papuc s-a dus la un psihiatru și i-a spus că, de un timp, avea un coșmar care se tot repeta.

– În fiecare noapte visez că naufragiez cu douăsprezece femei frumoase, a spus el.

– Și ce e așa de îngrozitor în asta? a întrebat psihiatrul.

– Ați încercat vreodată să uguiți pentru douăsprezece femei?

Asta era problema lui – cum să uguiască pentru douăsprezece femei. E greu să ugui chiar și pentru o singură femeie.

Gândirea e ca și uguitul pentru mii și mii de femei care te înconjoară. Normal că înnebunești. Înțelegerea e foarte simplă: ești înzestrat cu o singură putere de pătrundere, dar acea putere de pătrundere lucrează ca o lumină, ca o torță, dezvăluid misterele, alungând întunericul.

De la reacție la răspuns

Reacția vine de la gânduri, iar răspunsul e înțelegere. Reacția vine din trecut; răspunsul e întotdeauna în prezent. Însă, în mod obișnuit, noi reacționăm – avem deja totul de-a gata în interior. Cineva face ceva și noi reacționăm de parcă s-ar fi apăsat un buton. Cineva te insultă, și te superi – asta s-a întâmplat și înainte, se întâmplă la fel tot timpul. Este aproape la fel ca un buton: cineva apasă pe el, tu te superi. Nu aștepți nici o clipă, nu analizezi nici o clipă situația – pentru că situația ar putea fi diferită. Persoana care te insultă s-ar putea să aibă dreptate. Ea n-a făcut decât să-ți dezvăluie un adevăr, și de asta te simți insultat. Sau s-ar putea să n-aibă deloc dreptate, s-ar putea să fie o persoană răutăcioasă. Însă tu trebuie să analizezi persoana – dacă are dreptate, trebuie să-i mulțumești, pentru că ți-a arătat ceva. A dovedit compasiune față de tine, a demonstrat că îți este prieten spunându-ți un adevăr. S-ar putea ca adevărul să doară, dar asta nu e vina lui.

Sau, s-ar putea să fie doar prost, ignorant. Fără să știe nimic despre tine, i-a scăpat ceva. În cazul ăsta n-ai de ce să te superi, omul n-are dreptate. Atâta timp cât ce spune el nu e adevărat, n-ai de ce să te enervezi. Poți să râzi de absurditatea celor spuse de el, de ridicolul afirmației lui.

Sau, persoana e doar răutăcioasă, așa e felul ei. Insultă pe toată lumea. Nu are ceva cu tine în mod special, este pur și simplu ea însăși, atâta tot. Așa că nu trebuie făcut nimic. Așa e persoana respectivă, și cu asta basta!

Cineva l-a insultat pe Buddha. Ananda, discipolul lui, i-a spus: „Eu m-am supărat foarte tare, iar tu n-ai scos o vorbă. Cel puțin trebuia să mă lași pe mine să spun ceva. L-aș fi pus la punct". Buddha a răspuns: „Mă uimești. Mai întâi m-a uimit el, iar acum mă uimești tu. Ce a spus el este total lipsit de relevanță. N-are nici o legătură cu noi, așa că de ce să ne preocupe? Dar tu mă uimești și mai mult. Te-ai supărat foarte tare, ești mânios. Asta e o prostie. Să te pedepsești pentru greșeala altcuiva e o prostie. Tu te pedepsești. Liniștește-te: Nu trebuie să fii supărat – supărarea e un foc care mistuie. De ce îți arzi sufletul? Dacă el a comis o greșeală, de ce te pedepsești tu?". Însă noi reacționăm.

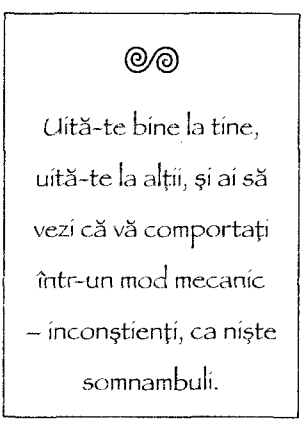

Am auzit o anecdotă.

Un bărbat îi spunea unui prieten:

– Ca să-i fac pe plac soției mele, m-am lăsat de fumat, de băut și de jucat cărți.

– Asta trebuie s-o facă foarte fericită, a spus prietenul.

– Ba nu e. Acum, de fiecare dată când începe să vorbească, nu găsește nimic de spus.

Oamenii trăiesc mecanic, trăiesc precum roboții. Dacă soția te cicălește întruna să nu mai fumezi, și tu crezi că ea va fi mulțumită dacă te lași de fumat, te înșeli. Dacă fumezi, e nefericită, dacă te lași de fumat, tot nefericită va fi, pentru că atunci n-o să mai aibă pretext să te cicălească.

O femeie mi-a spus că nu vrea ca soțul ei să fie perfect. „De ce?" am întrebat-o. „Pentru că îmi place la nebunie să-l cicălesc". Dacă soțul ar fi perfect, ce s-ar face ea? Ar fi în încurcătură.

Uită-te bine la tine, uită-te la alții, și ai să vezi că vă comportați într-un mod mecanic – inconștienți, ca niște somnambuli.

Reacția este a minții; răspunsul este al non-minții.

De la credință la convingere

Credința este a minții, a gândirii; convingerea este a non-minții, a conștientizării, a înțelegerii.

Într-un sat de munte, un vânător i-a spus călăuzei: „Stânca asta pare foarte periculoasă. E de mirare că nu s-a pus aici un indicator de avertizare". Călăuza a răspuns: „A fost unul, dar după doi ani a fost luat, căci *n*-a căzut nimeni de pe stâncă".

Credința e oarbă – crezi pentru că ai fost învățat să crezi, dar credința nu pătrunde niciodată foarte adânc, pentru că nu există o înțelegere a situației. Ea este o etichetă, ceva care ți-a fost atașat. Ea nu s-a dezvoltat din tine, din înțelegerea ta. E doar împrumutată, de aceea nu pătrunde adânc în ființa ta. O porți cu tine câteva zile, dar pe urmă, văzând că e inutilă și că nu se întâmplă nimic, o pui deoparte. Există creștini care nu sunt creștini; există hinduși care nu sunt hinduși. Ei sunt hinduși doar din cauza acelor credințe pe care nu le-au folosit niciodată, a acelor credințe pe care nu le-au respectat niciodată. Oamenii cred că sunt creștini, hinduși, mahomedani, dar cum să fii creștin, hindus, mahomedan dacă nu ți-ai trăit niciodată credința?

Oamenii cred că sunt creștini, hinduși, mahomedani, dar cum să fii creștin, hindus, mahomedan dacă nu ți-ai trăit niciodată credința?

Dar adevărul este acea credință care *nu poate* fi trăită. Dacă începi să fii mai atent, dacă privești cu atenție viața, dacă răspunzi în loc să reacționezi, încetul cu încetul răsare convingerea. Convingerea e a ta; credința e a altcuiva. Renunță la credințe, pentru ca să poată să răsară convingerea. Nu te mulțumi cu credințe, altfel convingerea nu va apărea niciodată.

De la simpatie la compasiune

Simpatia este a minții: consideri că cineva e în necaz, că cineva suferă; crezi că cineva e nefericit și trebuie să-l ajuți. Ai fost învățat să ajuți, să fii de folos, să servești, să fii un om bun, să fii bun cetățean, să fii așa și pe dincolo. Ai fost învățat, așa că simți simpatie.

Compasiunea nu are nimic de a face cu învățăturile. Compasiunea apare ca empatie, nu ca simpatie. Compasiunea apare atunci când poți să vezi cealaltă persoană așa cum e ea, și când poți s-o înțelegi atât de total încât începi s-o simți. Începi să te simți în aceeași situație.

Se spune că Ramakrishna trecea de pe un mal al Gangelui pe celălalt, în apropiere de Dakshineshwar. Pe celălalt mal, câțiva oameni înconjuraseră un pescar și îl băteau. Ramakrishna era în mijlocul fluviului. A început să plângă și să strige: „Încetați, nu mă mai bateți!". Cei care erau cu el în barcă, discipolii lui, au rămas înmărmuriți, nu le venea să creadă ce se întâmpla. „Cine te bate?" au întrebat ei. „Ce tot spui acolo, ai înnebunit?". El a spus: „Uitați-vă! Mă bat acolo, pe partea cealaltă". Atunci ei s-au uitat și au văzut că niște oameni băteau un pescar. Iar Ramakrishna a spus: „Uitați-vă la spatele meu". Și-a descoperit spatele – pe spatele lui erau semne, sângera. Discipolilor nu le venea să creadă. Au dat fuga pe malul celălalt, l-au scăpat pe pescarul care era bătut și s-au uitat la spatele lui – avea exact aceleași semne.

Asta înseamnă empatie – să te pui în locul altcuiva atât de total încât ce i se întâmplă lui, ți se întâmplă și ție. Atunci apare compasiunea. Însă aceste stări sunt ale non-minții.

De la comunicare la comuniune

Comunicarea este a minții – verbală, intelectuală, conceptuală. Comuniunea este a non-minții, a tăcerii adânci; un transfer de energie, nonverbal; un salt de la o inimă la alta, imediat, fără intermediere.

Lucrul de bază, cel mai esențial, care trebuie ținut minte – pentru că el îți împarte viața, împarte lumea întreagă în două lumi – este că dacă privești printr-un ecran de gânduri, atunci trăiești într-o lume. Lumea gândurilor este lumea credinței, a gândirii, a simpatiei. Dacă privești cu ochi limpezi, ochi fără nori, percepția ta are claritate. E pură, vede lucrurile așa cum sunt, nu proiectează nimic asupra lor. Atunci ai înțelegere, atunci ai meditație. Atunci

lumea întreagă se schimbă. Problema e că mintea te poate înşela. Ea creează simpatie. Simpatia este o monedă falsă. În loc de comuniune, ea are numai comunicare, în loc de convingere, ea are credinţă.

Ţine minte acest lucru – mintea încearcă să substituie. Îţi lipseşte ceva? – mintea încearcă să înlocuiască acel ceva. Fii foarte atent, pentru că orice face mintea o să fie fals. Mintea e marele falsificator, e cel mai mare escroc care există. Ea te ajută, încearcă să te consoleze, îţi să *ceva fals, astfel încât să nu mai tânjeşti după* lucrul real.

Mintea încearcă să substituie. Îţi lipseşte ceva? – mintea încearcă să înlocuiască acel ceva. Fii foarte atent, pentru că orice face mintea o să fie fals.

De exemplu, dacă într-o zi ai postit, noaptea vei visa mâncare, vei visa că iei masa într-un restaurant mare, sau că eşti invitat la palatul regal şi servit cu mâncare grozavă. De ce? Toată ziua ţi-a fost foame, iar acum nu poţi să dormi din cauza foamei; mintea creează un înlocuitor, un vis. N-ai observat? Noaptea vezica ta e plină, ai vrea să te duci la baie, dar dacă o faci somnul tău va fi tulburat; mintea ta creează imediat un vis în care eşti în baie. Atunci poţi să continui să dormi. Visul îţi dă un înlocuitor. Înlocuitorul e o consolare. Nu e real, dar deocamdată te ajută.

Aşa că fereşte-te de concolările minţii. Caută realitatea, pentru că numai realitatea poate satisface. Consolările nu satisfac niciodată. Poţi să mănânci cât vrei în vis, poţi să savurezi gustul, aroma, culoarea mâncării, dar ea n-o să te hrănească. Credinţa îţi poate da toată aroma convingerii, gustul, culoarea, dar nu te va hrăni. Numai convingerea hrăneşte.

Să nu uiţi niciodată: ceea ce te hrăneşte este real, ceea ce îţi dă doar o consolare este foarte periculos. Din cauza acestei consolări nu vei mai căuta hrana adevărată. Dacă începi să trăieşti în vis şi nu mănânci mâncare adevărată, încetul cu încetul te vei usca şi vei muri.

Aşa că treci imediat la acţiune: ori de câte ori mintea încearcă să-ţi dea un înlocuitor, n-o asculta. Ea e un vânzător grozav, un mare seducător. Te convinge, îţi spune: „Lucrurile astea sunt ieftine. Convingerea e foarte greu de găsit, pentru că trebuie să-ţi rişti viaţa; credinţa e foarte ieftină, e uşor de procurat. O poţi lua pe nimic". Credinţa nu e numai ieftină, ea poate să-ţi

aducă și alte lucruri în plus. Dacă accepți credința altora, dacă accepți să devii creștin, sau hindus, sau mahomedan, vei fi întâmpinat cu brațele deschise, vei primi respect, respectabilitate. Totul e să accepți credința altora.

Convingerea e periculoasă, ea nu e niciodată ieftină. Înțelegerea e periculoasă. Adevărul e periculos; trebuie să-ți pui în joc viața. Trebuie să ai curaj.

Stăpânul și servitorul

Am auzit o poveste de demult.

Un rege era foarte mulțumit de un servitor al său. Acesta îi era foarte devotat, absolut devotat regelui; era întotdeauna gata să-și dea viața pentru rege, iar regele, cum era și firesc, era foarte mulțumit de el. L-a făcut paznicul său personal.

Într-o zi, regele i-a spus: „Dacă dorești ceva, dacă ai vreo dorință, spune-mi și ți-o voi îndeplini. Ai făcut atâtea pentru mine încât meriți să-ți îndeplinesc dorința, indiferent care e ea".

Servitorul a răspuns: „Mărite rege, deja mi-ai dat prea mult. Sunt foarte fericit că pot fi mereu cu tine, nu-mi mai trebuie nimic".

Dar regele a insistat. Cu cât susținea mai mult servitorul că nu are nevoie de nimic, cu atât insista regele mai mult. În cele din urmă, servitorul a spus: „Bine. Fă-mă rege pentru douăzeci și patru de ore și fii tu paznicul".

Regele s-a neliniștit puțin, i s-a făcut frică, dar era om de cuvânt și trebuia să îndeplinească dorința. Așa că, pentru douăzeci și patru de ore, a devenit el paznicul, iar paznicul a devenit rege. Și știi ce a făcut paznicul? Primul lucru pe care l-a făcut a fost să-l condamne pe rege la moarte!

Regele a spus: „Ce faci?".

„Gura!" a replicat servitorul devenit rege. „Ești doar un paznic, nimic mai mult. Acum eu sunt regele, și dorința mea este să fii omorât!".

Regele a fost omorât, iar servitorul a rămas pentru totdeauna rege.

Servitorii au modul lor prefăcut de a ajunge stăpâni.

Mintea este unul dintre cele mai frumoase, cele mai complexe, cele mai evoluate mecanisme. Ea te-a servit bine, continuă să te servească bine. Din cauza serviciilor ei ai repetat toată viața aceeași poveste – toată lumea

a repetat aceeaşi poveste. Ai făcut mintea stăpân, iar acum stăpânul te tratează ca pe un servitor.

Asta e problema, nu că mintea ar trebui azvârlită. Dacă azvârli mintea, înnebuneşti. Fără minte nu poţi practica decât o profesie, iar aceea este politica!

Am auzit că un om – asta trebuie să fie o poveste din viitor – s-a dus la spital pentru că creierul i-a fost vătămat într-un accident de maşină şi voia unul nou. Aşa că l-a rugat pe chirurg să-i arate toate tipurile de creier disponibile. Chirurgul i-a arătat. Primul creier aparţinuse unui profesor, unui matematician. Omul a întrebat preţul – cincizeci de dolari. Omul s-a mirat: un matematician renumit, un laureat al Premiului Nobel, doar cincizeci de dolari! Apoi i s-a arătat creierul unui fost om de afaceri, iar acesta era numai douăzeci de dolari. Şi aşa mai departe. În cele din urmă au ajuns la creierul unui politician – acesta era cinci mii de dolari! Omul era nedumerit, şi a întrebat: „De ce costă atât de mult?". Chirurgul a răspuns: „Pentru că n-a fost folosit niciodată".

Ai nevoie de toată mintea pe care o ai, dar fii tu stăpânul ei. Foloseşte-o, nu te lăsa folosit de ea.

Ai nevoie de toată mintea pe care o ai, dar fii tu stăpânul ei. Foloseşte-o, nu te lăsa folosit de ea.

În asta constă meditaţia. Meditaţia este arta de a te îndepărta de minte, de a fi deasupra minţii, de a o transcede, de a şti că „Eu nu sunt mintea". Asta nu înseamnă că trebuie să azvârli mintea. Faptul de a şti că nu eşti mintea te face iarăşi stăpân. Atunci poţi să foloseşti mintea. În prezent, mintea nu e în mâinile tale.

Cunoscut, necunoscut, incognoscibil

Inteligenţa este percepţia clară a lucrurilor despre care n-ai nici o informaţie. Memoria poate funcţiona numai legat de acele lucruri care îţi sunt cunoscute – dar viaţa constă din cunoscut, necunoscut şi incognoscibil. În ceea ce priveşte cunoscutul, memoria e de ajuns.

Toate universităţile şi sistemele de învăţământ nu fac decât să alimenteze memoria cu tot mai multe informaţii; datorită lucrurilor cunoscute sistemului

tău de memorare, poți să răspunzi imediat. Însă acel răspuns nu dovedește că ești inteligent.

Inteligența se cunoaște numai atunci când te confrunți cu necunoscutul, cu lucruri despre care n-ai amintiri, n-ai cunoștințe, n-ai informații anticipate. Confruntarea cu necunoscutul e decisivă în ceea ce privește inteligența. Cum răspunzi?

Inteligența înseamnă capacitatea de a răspunde la situații noi. Ea vine din ființa ta – mintea este doar un vehicul – un fel de conștientizare a ceea ce este mintea, fără să-i aparțină. Inteligența este calitatea martorului; ea urmărește mintea și îi dă direcție.

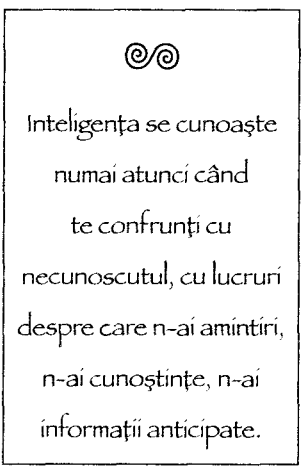

Am auzit o poveste.

Învățăcelul Doko a venit la maestru și l-a întrebat:

– În ce stare a minții trebuie să caut adevărul?

Maestrul a răspuns:

– Nu există minte, așa că nu poți s-o aduci în vreo stare, și nu există adevăr, așa că nu poți să-l cauți.

Doko a spus:

– Dacă nu există minte și nu există adevăr, de ce se adună în fiecare zi toți învățăceii ăștia înaintea ta ca să învețe?

Maestrul s-a uitat in jur și a spus:

– Nu văd pe nimeni.

– Atunci cui predai? a întrebat Doko.

– Eu n-am limbă, deci cum să predau?

Atunci Doko a spus cu tristețe:

– Nu pot să te urmez, pentru că nu înțeleg.

Maestrul a spus:

– Eu însumi nu înțeleg.

Viața e un mare mister, nimeni n-o poate înțelege, iar cel care pretinde că o înțelege este pur și simplu ignorant. El nu știe ce spune, ce prostie spune. Dacă ești deștept, primul lucru de care îți vei da seama va fi că viața nu poate fi înțeleasă. Înțelegerea e imposibilă. Numai atât de poate înțelege – că înțelegerea e imposibilă.

Maestrul spune: „Eu însumi nu înțeleg". Dacă te duci să-i întrebi pe cei iluminați, acesta va fi răspunsul lor. Dacă însă te duci să-i întrebi pe cei neiluminați, ei îți vor da multe răspunsuri, îți vor spune multe doctrine; vor încerca să rezolve misterul care nu poate fi rezolvat. Nu e o ghicitoare. O ghicitoare poate fi rezolvată, un mister este prin însăși natura lui nerezolvabil, indescifrabil – n-ai cum să-l rezolvi. Socrate a spus: „Când eram tânăr, credeam că știu multe. Când am ajuns bătrân, copt la minte, am ajuns să înțeleg că nu știu nimic".

Se spune că unul dintre maeștrii sufiști, Junnaid, muncea alături de un tânăr nou. Tânărul nu era în temă cu înțelepciunea lăuntrică a lui Junnaid, iar Junnaid ducea o viață atât de obișnuită încât trebuia să ai ochi foarte pătrunzători că să-ți dai seama că te afli în preajma unui buddha. El muncea ca un truditor de rând, și numai cei care aveau ochi să vadă îl recunoșteau. Să-l recunoști pe Buddha era foarte ușor – el ședea sub un copac bodhi; să-l recunoști pe Junnaid era foarte greu – el muncea ca un salahor, nu ședea sub un copac bodhi. El era în toate privințele absolut obișnuit.

Viața este un mister; asta înseamnă că nu poate fi descifrată.

Acest tânăr care muncea alături de el, își arăta continuu cunoștințele, așa că indiferent ce făcea Junnaid, el spunea: „Asta nu e bine. Lucrul ăsta trebuie făcut așa, va fi mai bine" – el știa tot. În cele din urmă, Junnaid a râs și a spus: „Tinere, eu nu sunt destul de tânăr ca să știu atâtea".

Asta chiar că e ceva. El a spus: „Eu nu sunt destul de tânăr ca să știu atâtea". Numai un tânăr poate fi atât de nesăbuit, atât de lipsit de experiență. Socrate a avut dreptate când spunea: „Când eram tânăr, știam prea multe. Când am îmbătrânit, când m-am copt, am ajuns să-mi dau seama de un lucru – că sunt total neștiutor".

Viața este un mister; asta înseamnă că nu poate fi descifrată. Când toate eforturile de a o descifra se dovedesc zadarnice, misterul ți se dezvăluie. Atunci ușile sunt deschise; atunci ești invitat. Ca și cunoscător, nimeni nu intră în divin; ca și copil, neștiutor, misterul te îmbrățișează. Cu o minte cunoscătoare ești deștept, nu inocent. Inocența este ușa.

Acel maestru zen avea dreptate când spunea: „Nici eu nu înțeleg". A fost un răspuns profund, cel mai profund răspuns cu putință. Dar asta este ultima parte a anecdotei. S-o luăm de la început.

Discipolul Doko a venit la maestrul zen și a întrebat: „În ce stare a minții trebuie să caut adevărul?". Maestrul a răspuns: „Nu există minte, așa că nu poate exista nici o stare a minții". Mintea e iluzia a ceea ce nu e dar pare că e, și pare atât de mult încât crezi că tu ești mintea. Mintea este *maya*, mintea a doar un vis, mintea e doar o proiecție... un balon de săpun care plutește pe un râu. Soarele răsare, razele lui pătrund balonul, se creează un curcubeu și atât. Când atingi balonul, acesta se sparge și totul dispare – curcubeul, frumusețea – nu rămâne nimic. Doar goliciunea din balon devine una cu goliciunea infinită. A fost acolo doar un perete, un perete de balon. Mintea ta e doar un perete de balon – înăuntru, goliciunea ta; afară, goliciunea mea. E doar un balon, înțeapă-l, și mintea dispare.

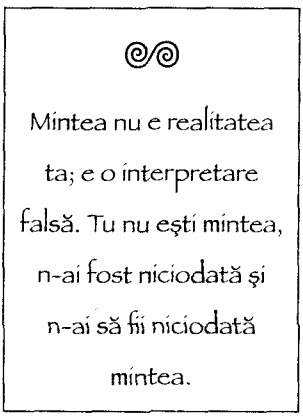

Maestrul a spus: „Nu există minte, așa că despre ce stare vorbești?". E greu de înțeles. Oamenii vin la mine și îmi spun: „Am vrea să atingem o stare de tăcere a minții". Ei cred că mintea poate fi redusă la tăcere; mintea nu poate fi niciodată redusă la tăcere. Mintea înseamnă chin, boală; mintea înseamnă încordare, neliniște. Mintea nu poate fi redusă la tăcere; când există tăcere, nu există minte. Când vine tăcerea, mintea dispare; în prezența minții, tăcerea nu mai e. Așa că nu poate exista minte tăcută, exact cum nu poate exista boală sănătoasă. Cum să ai boală sănătoasă? Unde e sănătate, nu e boală. Tăcerea este sănătatea lăuntrică; mintea e boala lăuntrică, dereglarea internă.

Așa că nu poate exista minte tăcută, iar acest discipol întreabă: „Ce tip, ce fel, ce stare a minții trebuie să ating?". Hotărât, maestrul spune: „Nu există minte, așa că nu poți să atingi nici o stare". Așa că renunță la această iluzie; nu încerca să atingi vreo stare în iluzie. E ca și cum te-ai gândi să faci o călătorie pe curcubeu. Eu spun: „Nu există curcubeu. Curcubeul e doar o aparență, n-ai cum să mergi pe el". Curcubeul doar apare, el nu e o realitate, e o interpretare falsă a realității.

Mintea nu e realitatea ta; e o interpretare falsă. Tu nu ești mintea, n-ai fost niciodată și n-ai să fii niciodată mintea. Asta e problema ta – te-ai identificat cu ceva care nu este. Ești ca un cerșetor care crede că are o împărăție. Își face

multe griji cu privire la împărăție – cum s-o administreze, cum s-o guverneze, cum să prevină anarhia. Nu există nici o împărăție, dar el își face griji.

Chuang Tzu a visat o dată că devenise fluture. Dimineață era foarte deprimat. Prietenii l-au întrebat: „Ce-ai pățit? Nu te-am văzut niciodată atât de deprimat". Chung Tzu le-a răspuns: „Sunt nedumerit, sunt derutat, nu înțeleg. Azi noapte, în timp ce dormeam, am visat că sunt fluture". Prietenii au râs și au spus: „Nimeni nu se tulbură din cauza viselor. Când te trezești, visul dispare, așa că de ce te frământi?".

Chuang Tzu a răspuns: „Nu asta e poanta. Nedumerirea mea este următoarea: Dacă Chuang Tzu a putut deveni fluture în vis, este posibil ca acum fluturele să doarmă și să viseze că e Chuang Tzu. Așa că ce este real? Care din situațiile astea două este adevărată? Cea în care Chuang Tzu visează că e fluture, sau cea în care fluturele visează că e Chuang Tzu?".

Poți deveni fluture în vis. Și ai devenit minte în acest vis mai mare pe care în numești viață. Când te trezești, nu atingi o stare de trezire a minții, atingi o non-stare a minții, atingi non-mintea.

Ce înseamnă non-minte? E greu de înțeles.

Ce înseamnă non-minte? E greu de înțeles. Dar uneori, fără să știi o atingi. S-ar putea să nu-ți dai seama de asta. Uneori, stând ca de obicei, nefăcând nimic, n-ai nici un gând în minte – pentru că mintea e doar procesul de gândire. Ea nu e o substanță, e doar un proces. De exemplu, aici, în acest auditoriu în care vorbesc, eu pot să spun că văd o mulțime, dar oare există ceva precum mulțimea? E o mulțime substanțială, sau aici sunt numai indivizi? Încetul cu încetul indivizii vor pleca, și atunci va mai rămâne vreo mulțime? După plecarea indivizilor, nu mai există mulțime.

Mintea este exact ca o mulțime; gândurile sunt indivizii. Și pentru că gândurile există permanent, tu crezi că procesul e substanțial. Renunță la fiecare gând în parte și în cele din urmă nu rămâne nimic.

Nu există minte ca atare, ci doar gândire.

Gândurile se mișcă atât de repede încât nu poți să vezi intervalul dintre două gânduri. Dar intervalul există întotdeauna. Acel interval ești tu. În acel interval nu există nici Chuang Tzu, nici fluturele, pentru că fluturele este un fel de minte, și Chuang Tzu e tot un fel de minte. Fluturele este o altfel de combinație de gânduri, Chuang Tzu e iarăși o combinație diferită de gânduri,

dar ambele combinații sunt minți. Când mintea nu există, cine ești – Chuang Tzu, sau fluturele? Nu ești nici unul, nici celălalt. Și care e starea? Ești o stare iluminată a minții? Dacă tu crezi că ești o stare iluminată a minții, ăsta e iarăși un gând, iar când există gânduri, nu exişti tu. Dacă tu consideri că ești un buddha, ăsta e un gând. A apărut mintea; acum procesul gândirii este prezent, cerul e iarăși înnorat, seninul a dispărut. Nu mai poți să vezi seninul infinit.

Între două gânduri, încearcă să fii atent – uită-te bine la interval, la spațiul dintre cele două gânduri. Nu vei vedea nici o minte; acel interval e natura ta. Gândurile vin și pleacă, dar acel spațiu lăuntric rămâne întotdeauna. Norii se adună și dispar, dar cerul rămâne. Tu ești cerul.

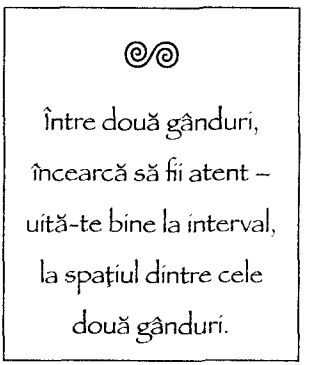

Odată, un căutător al adevărului a venit la Bayazid, un mistic sufist, și l-a întrebat: „Maestre, sunt un om foarte mânios. Mă mânii foarte ușor. Mă apucă nebunia și fac tot felul de lucruri urâte. Mai târziu, nu-mi vine să cred că am putut să fac astfel de lucruri. Nu sunt în mințile mele. Deci, cum să scap de această mânie, cum s-o controlez?".

Maestrul a luat în mâini capul discipolului și l-a privit în ochi. Discipolul s-a neliniștit puțin, iar Bayazid a spus: „Unde e acea mânie? Aș vrea s-o cercetez".

Discipolul a râs nervos și a spus: „Acum nu sunt mânios. Se întâmplă câteodată". Bayazid a spus: „Ceea ce se întâmplă câteodată nu poate fi natura ta. E un accident, vine și pleacă. E ca norii, așa că de ce să-ți faci griji cu privire la nori? Gândește-te la cerul care e veșnic prezent".

Aceasta este definiția conștiinței, *atma*, ființa – cerul care este veșnic prezent. Tot ce vine și pleacă este lipsit de relevanță; nu-ți bate capul cu el, e doar fum. Cerul rămâne veșnic, nu se schimbă niciodată, nu devine niciodată altfel. Între două gânduri, el e mereu prezent acolo – este non-mintea.

Maestrul a avut dreptate când a spus: „Nu există minte, așa că nu poate fi vorba de vreo stare a minții. Ce prostie spui tu acolo?".

Dar prostia are logica ei. Dacă tu crezi că ai minte, începi să te gândești la „stări" – o stare ignorantă a minții, o stare iluminată a minții. O dată ce accepți mintea, o dată ce accepți iluzoriul, e normal să continui să-l divizezi. Și o dată ce accepți că mintea există, începi să cauți ceva sau altceva.

Mintea există numai dacă tu cauți întruna ceva. De ce? Căutarea înseamnă dorință, căutarea înseamnă deplasare în viitor, căutarea dă naștere visurilor. Cineva caută putere, altcineva caută bogăție, iar altcineva caută adevărul. Dar căutarea există, și căutarea este problema, nu ceea ce cauți. Obiectul nu e niciodată problema, orice obiect va fi bun. Mintea se agață de orice obiect. Orice pretext e suficient ca ea să existe.

Maestrul a spus: „Nu există nici o stare a minții, pentru că nu există minte. Și nu există adevăr, așa că despre ce vorbești? Nu poate exista căutare".

Acesta este unul dintre cele mai importante mesaje care s-au transmis vreodată. Este foarte greu de înțeles; discipolul nu poate concepe că nu există adevăr. Ce vrea să spună acest maestru când spune că nu există adevăr? Cum adică nu există adevăr?

Nu, maestrul spunea că pentru tine, care ești căutător, nu poate să existe adevăr. Căutarea duce întotdeauna la neadevăr. Numai o minte care nu caută își dă seama de ceea ce este. Ori de câte ori cauți, ratezi ceea ce este. Căutarea se deplasează întotdeauna în viitor, căutarea nu poate fi aici și acum. Cum să cauți aici și acum? Aici și acum poți doar *să fii*. Căutarea înseamnă dorință – intervine viitorul, timpul, iar momentul acesta, aici și acum e ratat. Adevărul e aici, acum. Dacă te duci la un buddha și întrebi „Există Dumnezeu?", el va nega imediat, va spune: „Nu există Dumnezeu". Dacă spune că există, creează un căutător; dacă el spune că există Dumnezeu, tu începi imediat să cauți. Cum să rămâi liniștit când trebuie să-l cauți pe Dumnezeu, care există? Unde să alergi să-l găsești? Ai creat încă o iluzie.

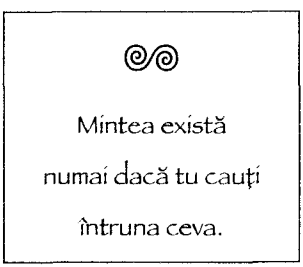

De milioane de ani ești căutător, cauți asta sau aia, obiectul ăsta, obiectul ăla, lumea asta sau lumea aia, dar tot căutător ești. Acum ești în căutarea adevărului, dar maestrul îți spune că nu există adevăr. El înlătură însuși solul căutării, desființează însuși pământul pe care stai, pe care stă mintea ta. Te împinge, pur și simplu, în abis.

Căutătorul spune: „Atunci, de ce sunt toți căutătorii ăștia în jurul tău? Dacă nu există adevăr și nu e nimic de căutat, de ce mulțimea asta?". Căutătorul tot nu pricepe. Maestrul spune: „Nu văd pe nimeni, nu e nimeni aici". Căutătorul continuă să nu priceapă, pentru că intelectului îi scapă întotdeauna realitatea. Asta era realitatea: Nu era nimeni.

Dacă nu cauți, *nu ești*, deoarece căutarea e cea care îți dă eul. Chiar în momentul ăsta, dacă nu cauți pe nimeni, nimic, nu ești aici, și nu există nici o mulțime. Dacă eu nu predau nimic – pentru că nu e nimic de predat, nici un adevăr – dacă eu nu predau nimic și tu nu înveți nimic, cine e aici? Există pustietatea, și fericirea pustietății pure. Indivizii dispar și totul devine o conștiință oceanică.

Indivizii există din cauza minților individuale. Fiecare are altă dorință, și asta te deosebește de vecinul tău. Dorințele creează distincțiile. Eu caut ceva, tu cauți altceva; drumul meu diferă de al tău, scopul meu diferă de al tău. De asta sunt eu altfel decât tine. Dacă eu nu caut și tu nu cauți, scopurile dispar, drumurile nu mai există. Atunci, cum să mai existe mințile? Ceașca e spartă. Ceaiul meu curge în tine, ceaiul tău curge în mine. Totul devine o existență oceanică.

Indivizii există din cauza minților individuale. Fiecare are altă dorință, și asta te deosebește de vecinul tău. Dorințele creează distincțiile.

Maestrul s-a uitat în jur și a spus: „Nu văd pe nimeni, nu e nimeni".

Dar intelectului continuă să-i scape realitatea. Căutătorul a spus: „Atunci, cui predai, pe cine înveți?". Iar maestrul a spus: „Eu n-am limbă, deci cum să învăț?". El continuă să-i dea indicii căutătorului să fie atent, să se uite, dar căutătorul e îngropat în propria-i minte. Maestrul îi tot dă în cap, spune prostii doar ca să-l scoată din mintea lui.

Dacă ai fi fost acolo, căutătorul te-ar fi convins, nu maestrul. Ia-i fi dat dreptate căutătorului. Maestrul ți s-ar fi părut nebun, absurd. Ce tot spunea el?! Iar el spunea: „N-am limbă, deci cum să vorbesc?".

El spunea, de fapt: „Uită-te la mine, n-am formă. Uită-te la mine, nu sunt întrupat. Tu vezi corpul, dar eu nu sunt asta, deci cum pot să vorbesc?".

Mintea continuă să rateze. Asta e nenorocirea cu mintea. Tu o împingi, ea se adună iarăși; tu o lovești, și preț de o clipă ea tremură și se scufundă, dar își revine.

Ai văzut păpușa japoneză? I se spune păpușa *daruma*. O arunci în orice fel – cu susul în jos, de-a rostogolul – dar orice ai face, păpușa stă în poziția unui buddha. Partea de jos e atât de grea încât oricum ai arunca-o, ea revine mereu la poziția de buddha. Numele *daruma* vine de la Bodhidharma; în Japonia,

numele lui Bodhidharma este Daruma. Bodhidharma spunea că mintea este exact ca această păpuşă. Orice i-ai face, ea revine mereu la poziţia ei.

Aşa că maestrul ăsta continua să împingă, păpuşa se clătina puţin, şi se îndrepta iar. În cele din urmă, disperat, căutătorul a spus: „Nu înţeleg". Cu o ultimă lovitură, maestrul a spus: „Eu însumi nu înţeleg".

Eu continuu să învăţ pe alţii, ştiind bine că nu e nimic de învăţat. De asta pot continua la infinit. Dacă ar fi fost ceva de învăţat, aş fi terminat deja. Un buddha poate continua la infinit, pentru că nu e nimic de învăţat. E o poveste fără sfârşit, care nu se încheie niciodată.

Cineva m-a întrebat: „Cum reuşeşti să tot vorbeşti în fiecare zi?". Eu i-am răspuns: „Pot să vorbesc mereu şi mereu pentru că nu e nimic de învăţat". Într-o bună zi vei simţi dintr-o dată asta – că eu nu vorbesc, că eu nu te învăţ. Îţi vei da seama că nu e nimic de învăţat pentru că nu există adevăr.

Ce disciplină îţi predau? Nici una. O minte disciplinată e iarăşi minte, şi mai încăpăţânată, şi mai neînduplecată; o minte disciplinată este mai proastă. Uită-te la călugării disciplinaţi din toată lumea – creştini, hinduşi, jainişti. Ori de câte ori vezi un om care e total disciplinat, în spatele acelei discipline vei găsi o minte proastă. Curgerea a fost oprită. El e atât de preocupat de a găsi ceva încât e gata să facă tot ce îi spui. Dacă îi spui „Stai în cap o oră", el e gata să stea în cap. Dacă Dumnezeu poate fi dobândit numai stând în cap ore întregi, el e gata să stea, dar trebuie să reuşească.

Eu nu îţi ofer nici o realizare, nici o ţintă; n-ai unde să ajungi, şi nu e nimic de realizat. Dacă îţi dai seama de asta, ai realizat chiar în acest moment; chiar în acest moment eşti perfect; nu e nimic de făcut, nu e nimic de schimbat.

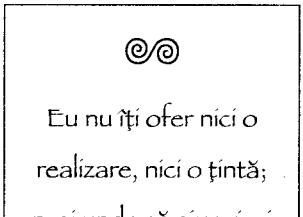

De asta maestrul a spus: „Eu însumi nu înţeleg". Un maestru trebuie să afirme că ştie, numai atunci îl vei urma. Un maestru trebuie nu numai să pretindă că ştie, el trebuie să pretindă că *numai* el ştie, nimeni altcineva. „Toţi ceilalţi maeştri se înşeală, numai eu ştiu". Atunci îl vei urma. Ca să devii adeptul unui maestru, ca să-l urmezi, trebuie să fii absolut sigur. Certitudinea îţi dă sentimentul că ai găsit omul, şi dacă îl urmezi, vei ajunge.

Am să spun o poveste. Se zice că odată, un așa-zis maestru călătorea. În fiecare sat în care ajungea, declara: „Mi-am atins scopul, am cunoscut divinul. Dacă vreți, urmați-mă".

Oamenii spuneau: „Avem multe de făcut, e multă treabă. Sperăm ca într-o bună zi să te putem urma". Ei îi atingeau picioarele, îi arătau respect, îl serveau, dar nimeni nu voia să îl urmeze, pentru că erau multe alte lucruri de făcut înainte să plece în căutarea divinului. Toate la timpul lor. Divinul e întotdeauna ultimul, și ultimului lucru nu-i vine rândul niciodată, pentru că primele sunt infinite; ele nu se termină niciodată. Dar într-un sat, un nebun – nebun era, altfel cine ar fi vrut să-l urmeze pe acest maestru? – a spus: „Bine. Ai găsit?".

Maestrul a ezitat puțin, uitându-se la nebun – pentru că omul ăsta părea periculos, ar fi putut crea probleme – dar în fața întregului sat n-a putut să nege, așa că a spus: „Da".

Nebunul a spus: „Ei bine, inițiază-mă. Te voi urma până la capăt. Vreau să-l văd cu ochii mei pe Dumnezeu". Așa-zisul maestru s-a tulburat, nu i-a convenit deloc, dar ce era să facă? Nebunul s-a luat după el, a devenit umbra lui. A trecut un an. Nebunul a întrebat: „Cât de departe e templul? Nu mă grăbesc, dar cât mai e până acolo?". Maestrul deja nu se mai simțea bine deloc alături de acest om. Nebunul se ținea scai de el, dormea lângă el, devenise umbra lui. Și din cauza nebunului, certitudinea lui se dizolva. Ori de câte ori spunea într-un sat „Urmați-mă", i se făcea frică, pentru că omul ăsta se uita la el și spunea: „Te urmez, maestre, dar tot n-am ajuns".

A trecut și al doilea an, a trecut și al treilea... au trecut șase ani și nebunul a spus: „N-am ajuns nicăieri. Nu facem decât să mergem dintr-un sat în altul, și tu le tot spui oamenilor «Urmați-mă». Eu te urmez – tot ce spui tu, eu fac, așa că nu poți să spui că nu urmez disciplina".

Nebunul era chiar nebun – făcea tot ce i se spunea. Prin urmare, maestrul nu putea să-l păcălească spunându-i că nu se străduise destul. În cele din urmă, într-o noapte, maestrul a spus: „Din cauza ta, am pierdut eu însumi drumul. Înainte să te întâlnesc, eram convins; acum nu mai sunt. Te rog să pleci".

Ori de câte ori cineva e convins iar tu ești destul de nebun, îl urmezi. Poți să urmezi genul de om care spune: „Eu însumi nu știu. Eu însumi nu înțeleg"? Dacă poți urma un astfel de om, vei ajunge. Dacă te hotărăști să-l urmezi pe acest om vei ajunge, pentru că mintea e cea care cere certitudini, mintea e cea care

cere cunoştinţe. Mintea mai cere şi aserţiuni dogmatice, aşa că dacă eşti gata să urmezi un om care spune „Eu însumi nu ştiu", căutarea a încetat. Acum nu mai ceri cunoştinţe.

Când nu mai ceri cunoştinţe, când nu mai cauţi cunoaştere, încetezi să mai cauţi adevărul, pentru că adevărul e ţelul cunoaşterii. Dacă nu cercetezi, dacă te cufunzi în tăcere şi abandonezi mintea, ceea ce este ţi se dezvăluie.

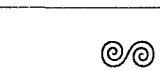

Când nu mai ceri cunoştinţe, când nu mai cauţi cunoaştere, încetezi să mai cauţi adevărul, pentru că adevărul e ţelul cunoaşterii. Dacă nu cercetezi, dacă te cufunzi în tăcere şi abandonezi mintea, ceea ce este ţi se dezvăluie.

Totul e disponibil, întotdeauna a fost disponibil, dar din cauza căutării, din cauza viitorului, a ţelului, nu poţi să vezi. Adevărul te înconjoară, existi în el. Exişti în adevăr aşa cum peştele există în ocean. Dumnezeirea nu e un scop, dumnezeirea este ceea ce este aici şi acum. Aceşti copaci, acest vânt care bate, aceşti nori care se mişcă, tu, eu – asta e dumnezeirea. Ea nu e un scop, un ţel.

Renunţă la minte *şi* la Dumnezeu. Dumnezeu nu e un obiect, e o contopire. Mintea se opune contopirii, mintea e împotriva capitulării; mintea e foarte şireatăşi calculată.

Povestea asta e frumoasă. Tu eşti căutătorul. Ai venit să dobândeşti cunoaştere, să rezolvi misterul, iar eu îţi repet: Nu există vreo stare a minţii, pentru că nu există minte. Nu există adevăr, aşa că n-are nici o logică să cauţi. Căutarea e zadarnică; o astfel de căutare e o prostie. Caută, şi vei pierde. Nu căuta, şi vei găsi. Aleargă, şi vei rata. Opreşte-te – adevărul a fost dintotdeauna şi este aici.

Nu încerca să înţelegi – *fii*.

Fii ignorant, fii ca un copil. Numai inima de copil poate să bată la uşa lumii de dincolo, şi numai inima de copil e auzită.

CAPITOLUL 5

În afara cutiei – eliberarea de condiționare

Toate felurile de condiționare sunt otrăvitoare. Să te consideri hindus înseamnă să te opui umanității. Să te consideri neamț, sau chinez, înseamnă să te opui umanității, înseamnă să gândești în termenii dușmăniei, nu ai prieteniei.

Gândește-te la tine doar ca la o ființă umană. Dacă ai cât de cât inteligență, consideră-te doar o simplă ființă umană. Iar când inteligența ta va mai crește puțin, vei renunța și la adjectivul „umană", te vei considera doar o ființă. Iar ființa include totul – copacii și munții și râurile și stelele și păsările și animalele.

Fii mai mare, fii uriaș. De ce trăiești în tunele? De ce te furișezi în găuri negre, mici? Însă tu crezi că trăiești în mari sisteme ideologice. Nu trăiești în mari sisteme ideologice, pentru că nu există mari sisteme ideologice. Nici o idee nu e destul de mare pentru a conține o ființă umană; ființa nu poate fi *conținută de nici un concept. Toate conceptele schilodesc și paralizează.*

Nu fii catolic și nu fii comunist, fii doar o ființă umană. Toate celelalte sunt otrăvuri, toate celelalte sunt prejudecăți. De-a lungul secolelor, omul a fost hipnotizat să creadă în aceste prejudecăți. Ele i-au intrat în sânge, în oase, în măduvă. Ca să scape de această otravă, trebuie să fie foarte vigilent.

Corpul tău nu e tot atât de de otrăvit cum e mintea. Corpul e un fenomen simplu, el poate fi ușor curățat. Dacă devii vegetarian, dacă nu mai mănânci carne, în trei săptămâni corpul tău va fi complet liber de toate otrăvurile care s-au acumulat prin hrana nevegetariană. E simplu. Fiziologia nu e foarte complicată.

Dar problema apare la psihologie. Un călugăr jainist nu mănâncă hrană otrăvită, nu mănâncă niciodată ceva care nu e vegetarian. Însă mintea lui e poluată și otrăvită de jainism ca a nimănui altuia.

Adevărata eliberare este eliberarea de orice ideologie. Nu poți trăi fără nici o ideologie? E nevoie de o ideologie? De ce atâta nevoie de o ideologie? Este nevoie pentru că ideologia te ajută să rămâi prost, e nevoie pentru că ideologia te ajută să rămâi lipsit de inteligență. Este nevoie pentru că ideologia îți furnizează răspunsuri de-a gata și nu mai trebuie să le găsești singur.

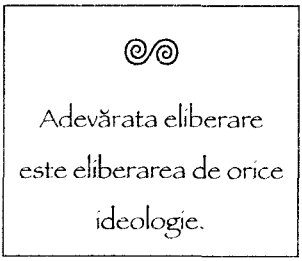

Omul cu adevărat inteligent nu se agață de nici o ideologie – la ce-i trebuie? El nu vrea să se încarce cu răspunsuri de-a gata. El știe că e destul de inteligent ca să poată să răspundă la orice situație ar apărea. De ce să care o povară inutilă din trecut? Ce rost are s-o care?

De fapt, cu cât cari mai multe din trecut, cu atât mai puțin vei fi în stare să răspunzi prezentului, pentru că prezentul nu e o repetare a trecutului, el e întotdeauna nou, e veșnic nou. Nu e niciodată vechi; s-ar putea ca uneori să pară vechi, dar nu este vechi, există diferențe fundamentale.

Viața nu se repetă niciodată. Ea e întotdeauna proaspătă, totdeauna nouă, mereu în creștere, mereu angrenată în explorare, mereu angrenată în aventuri noi. Vechile răspunsuri de-a gata n-or să te ajute. De fapt, ele te vor împiedica; nu te vor lăsa să vezi situația nouă. Situația va fi nouă, dar răspunsul va fi vechi.

De asta arăți atât de prost în viață. Dar să rămâi prost e mai ușor. Să fii inteligent necesită efort, să fii inteligent înseamnă să crești, să te dezvolți. Iar dezvoltarea e dureroasă. Să fii inteligent înseamnă să fii continuu atent și vigilent; n-ai voie să adormi, n-ai voie să trăiești ca un somnambul.

Și a fi inteligent prezintă și câteva pericole în plus. E foarte greu să fii inteligent, pentru că trebuie să trăiești alături de mulți oameni proști. Să trăiești alături de orbi și să ai ochi e o situație periculoasă; te poți aștepta oricând la ei să-ți distrugă ochii. Ei nu te vor tolera, ești o jigodie pentru ei.

De asta Iisus a fost răstignit, Socrate otrăvit, Al-Hillaj omorât, Sarmad decapitat. Ei au fost cei mai inteligenți oameni care au existat vreodată pe pământ, și cum ne-am purtat noi cu ei? De ce a trebuit să fie omorât un om cu inteligența lui Socrate? El a devenit intolerabil. Prezența lui a devenit o mare ofensă. Să privești în ochii lui însemna să privești în oglindă. Iar noi suntem foarte urâți dar, în loc să acceptăm realitatea că suntem urâți, ne e mai ușor

să spargem oglinda și să uităm de tot de urâțenia noastră, și să începem să retrăim vechiul vis că suntem cele mai frumoase ființe din lume.

L-am omorât pe Socrate pentru că el era o oglindă. De atunci, oamenii au hotărât că e mai bine să rămână mediocri, că e mai bine să rămână lipsiți de inteligență.

Zilele trecute, am citit un raport. Câțiva psihologi din Anglia au descoperit că la vremea când marii politicieni ajung în cele mai înalte posturi, inteligența lor e deja ofilită. Ce zici de un om care a ajuns prim-ministru la optzeci și patru de ani?! Acei psihologi au avertizat lumea întreagă că este un lucru periculos. Oamenii care trec de șaizeci, șaptezeci, optzeci de ani ajung prim-miniștri și președinți. Lucrul ăsta e periculos pentru omenire, deoarece ei au multă putere și puțină inteligență rămasă.

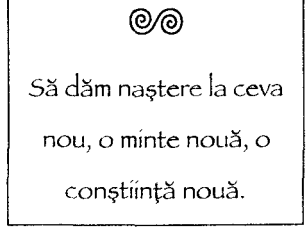

Însă acei psihologi nu și-au dat seama de un lucru. Oamenii îi aleg prim-miniștri și președinți tocmai pentru că nu mai sunt inteligenți. Oamenilor nu le plac persoanele inteligente. Oamenilor le plac cei care seamănă cu ei, care sunt ca ei; pe aceia nu-i consideră străini. Persoanele inteligente le sunt străine.

Nu-mi vine în minte nici o țară care l-ar alege pe Socrate prim-ministru, mi-e imposibil să găsesc o astfel de țară. El e foarte diferit, modul lui de a aborda viața este foarte diferit, puterea lui de a pătrunde în miezul lucrurilor este foarte mare. Nici o țară nu și l-ar putea permite, sau nici o țară n-ar fi atât de curajoasă încât să-l facă prim-ministru, pentru că el ar aduce haos. El ar începe să schimbe totul, pentru că totul trebuie schimbat.

Această societate putredă trebuie distrusă din temelii; numai atunci poate fi creată o societate nouă. Renovarea nu o să ajute. De secole tot renovăm aceleași ruine vechi. Gata cu proptelele, gata cu renovările, gata cu văruirea! Să demolăm tot ce este, și să creem o societate nouă. Să dăm ființă unui om nou, *Homo Novus*. Să dăm naștere la ceva nou, o minte nouă, o conștiință nouă.

Oamenii aleg la putere persoane obtuze, moarte, deoarece cu ele se simt în siguranță. Țările aleg la putere oameni mediocri pentru că ei le vor salva tradiția, convențiile, prejudecățile. Ei le vor apăra otrăvurile. În loc să le distrugă, ei le vor întări.

Este cu certitudine periculos să ai la putere oameni lipsiți de inteligență. Și lucrul ăsta devine tot mai periculos, pentru că ei au din ce în ce mai multă putere și tot mai puțină inteligență. Dar de ce se întâmplă asta? Există o logică subtilă. Oamenii nu vor schimbarea. Schimbarea presupune multă cazną, schimbarea e grea.

Un alt fel de nesupunere

Este important de înțeles la ce mă refer când spun „nesupunere". Nu e nesupunerea pe care o vei găsi în dicționare. Ideea mea de nesupunere nu înseamnă să deteşti să ți se spună ce să faci, sau să faci exact pe dos ce ți se spune, ca reacție.

Supunerea nu necesită inteligență. Toate mașinile sunt supuse; nimeni n-a auzit vreodată de o mașină nesupusă. Supunerea e și simplă. Ea te scapă de povara oricărei responsabilități. Nu e nevoie să reacționezi, trebuie doar să faci ce ți se spune. Responsabilitatea cade în seama sursei de la care vine ordinul. Într-un anumit fel, ești foarte liber; nu poți fi tras la răspundere pentru faptele tale.

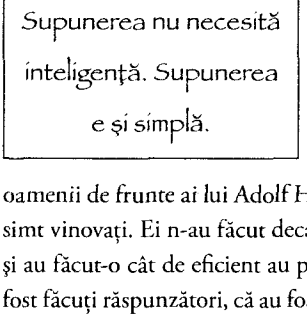

După cel de Al Doilea Război Mondial, la procesul de la Nuremberg, mulți dintre oamenii de frunte ai lui Adolf Hitler au spus că ei nu sunt răspunzători, și nu se simt vinovați. Ei n-au făcut decât să se supună ordinelor, au făcut ce li s-a spus, și au făcut-o cât de eficient au putut. După părerea mea, nu a fost cinstit că au fost făcuți răspunzători, că au fost condamnați și pedepsiți. Asta n-a fost justiție, a fost răzbunare. Dacă Adolf Hitler ar fi câștigat războiul, atunci oamenii lui Churchill, oamenii lui Roosevelt, oamenii lui Stalin sau ei înșiși ar fi fost în aceeași situație și ar fi spus exact același lucru – că nu sunt răspunzători.

Dacă Stalin ar fi fost în boxă în sala tribunalului, ar fi spus că a executat ordinul conducerii superioare a Partidului Comunist. Nu el a fost responsabil, pentru că nu a fost decizia lui; n-a făcut nimic de capul lui. Așa că dacă trebuia pedepsit cineva, trebuia pedepsită sursa ordinului.

Însă noi pedepsim persoane care nu fac decât să îndeplinească ce învață toate religiile, ce învață toți liderii lumii – supunerea.

Supunerea presupune prostie; nesupunerea necesită un ordin de inteligență ceva mai înalt. Orice idiot poate fi supus – de fapt, numai idioții pot fi supuși. Omul inteligent întreabă de ce – „De ce trebuie să fac asta? Atâta timp cât nu cunosc motivele și consecințele acestui lucru, nu vreau să fiu implicat". Căci dacă se implică, devine răspunzător.

Responsabilitatea nu e o joacă. Este unul din cele mai autentice moduri de a trăi – și periculoase – dar asta nu înseamnă nesupunere de dragul nesupunerii. Lucrul ăsta ar fi iarăși o idioțenie.

Am auzit o anecdotă cu un mistic sufist, Mulla Nasruddin. Chiar de la început, el a fost considerat un copil „pe dos". Părinții lui nu știau ce să mai facă. Dacă îi spuneau „Du-te în dreapta", el se ducea în stânga. În cele din urmă, tatăl lui s-a gândit că, decât să-și mai bată capul cu el, era mai bine să-i spună invers ce să facă – dacă voiau ca el să se ducă în dreapta, trebuiau să-i spună să se ducă în stânga.

Responsabilitatea nu e o joacă. Este unul din cele mai autentice moduri de a trăi.

Într-o zi, traversau râul cu pluta. Pe plută era și un măgar, pe al cărui spate era legat un sac mare cu zahăr. Sacul era înclinat spre dreapta, așa că exista pericolul ca el să cadă în râu. Trebuia să rămână în echilibru pe măgar. Dar să-i spui lui Nasruddin să mute sacul spre stânga, ar fi însemnat să se piardă zahărul – el l-ar fi împins spre dreapta.

Așa că tatăl i-a spus lui Nasruddin:

– Fiule, sacul alunecă. Împinge-l spre dreapta.

Și Nasruddin l-a împins spre dreapta.

– E ciudat, a spus tatăl. Pentru prima dată, ai fost ascultător.

Nasruddin a spus:

– Pentru prima dată, ai fost viclean. Știam că vrei să împing sacul în stânga; am văzut cu ochii mei încotro trebuia împins. Nici chiar în felul ăla subtil n-ai putut să mă faci să fiu ascultător.

Simplul fapt de a te opune ascultării nu îți împinge inteligența mai sus. Rămâi pe același plan. Supus sau nesupus, inteligența nu se schimbă.

După părerea mea, nesupunerea este o mare revoluție. Asta nu înseamnă să spui un „nu" categoric în orice situație. Asta înseamnă să decizi dacă să faci sau nu cutare lucru, dacă e benefic să-l faci sau nu. Asta înseamnă

asumarea responsabilității. Nu e o problemă de a urî persoana care îți spune ce să faci sau de a urî faptul că ți se spune ce să faci, pentru că în acea ură nu acționezi în mod supus sau nesupus; acționezi inconștient. Nu acționezi în mod inteligent.

Când ți se spune să faci ceva, ți se dă prilejul să răspunzi. Poate că ce se cere de la tine e bine – atunci fă-l, și fii recunoscător persoanei care ți-a spus la momentul potrivit să-l faci. Poate că nu e bine – atunci lămurește situația, expune-ți motivele pentru care consideri că nu e bine. Ajută persoana să înțeleagă că ce cere ea merge într-o direcție greșită. Dar ura nu-și are locul. Dacă e bine, fă-l cu iubire. Dacă nu e bine, e nevoie de și mai multă iubire, pentru că va trebui să-i spui persoanei, să-i explici că nu e bine.

Neascultarea nu constă doar în a te opune tuturor ordinelor și de a simți ură și dorință de răzbunare pentru cei care îți spun ce să faci. Neascultarea, nesupunerea necesită multă inteligență.

În esență, nu e vorba de supunere sau nesupunere. În ultimă instanță, este doar o problemă de inteligență, de comportament inteligent. Uneori trebuie să te supui, alteori trebuie să spui: „Îmi pare rău, nu pot s-o fac". Dar nu e o problemă de ură, nu e o problemă de supărare, de răzbunare. Dacă apare ura, sau supărarea, sau răzbunarea, asta înseamnă că știi că ce ți se spune să faci e bine, dar supunerea contravine eului tău; îți rănește eul. Acea rană iese la suprafață ca ură, ca supărare.

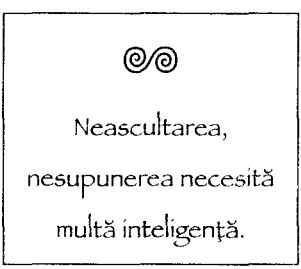

Dar problema în litigiu nu este eul, ci acțiunea pe care trebuie s-o întreprinzi. Iar ca s-o apreciezi corect, trebuie să faci apel la toată inteligența ta. Dacă ce ți se cere este corect, atunci fii ascultător; dacă e greșit, fii neascultător. Însă fără conflict, fără sentimente rănite.

Dacă ești ascultător, e mai simplu; nu trebuie să dai explicații nimănui. Dar dacă nu ești ascultător, atunci datorezi o explicație. Și poate că explicația ta nu e corectă. Atunci trebuie să te întorci și să faci.

Omul trebuie să trăiască inteligent – atâta tot. Atunci tot ce face el e răspunderea lui.

Întâmplarea face ca nici chiar marii intelectuali să nu trăiască inteligent. Martin Heidegger, unul dintre cei mai mari intelectuali ai acestui secol, a fost adept al lui Adolf Hitler. Și după înfrângerea lui Adolf Hitler și darea în vileag

a caracterului său animalic, brutal, criminal, violent, până și Martin Heidegger a dat înapoi și a spus: „Eu n-am făcut decât să-l urmez pe liderul națiunii".

Dar treaba unui filozof nu e să-l urmeze pe liderul națiunii. De fapt, datoria de bază a unui filozof este să-l călăuzească pe liderul națiunii, nu să fie călăuzit de el. Pentru că el e în afara politicii active, viziunea lui trebuie să fie mai limpede decât a liderului. Stând deoparte, el vede lucruri pe care cei implicați în acțiune nu le văd.

Dar e ușor să arunci responsabilitatea în seama altcuiva...

Dacă Adolf Hitler ar fi fost victorios, am certitudinea că Martin Heidegger ar fi spus: „E victorios pentru că a urmat filozofia mea". Și, în comparație cu Adolf Hitler, este cert că Martin Heidegger a fost un mare intelectual. Adolf Hitler n-a fost decât un retardat. Dar puterea...

Am fost învățați să-i urmăm pe cei puternici – tatăl, mama, învățătorul, preotul, Dumnezeu. În esență, ni s-a spus că cel care are puterea are dreptate: „Cine e mare e și tare, trebuie să-l urmezi". Și asta pentru că a urma pe alții nu necesită inteligență. Când urmezi pe altul, nu ești tras la răspundere, nu ți se poate spune că tu ești răspunzător de ce s-a întâmplat.

Așa a trăit omenirea până acum, și de asta spun eu că supunerea este una dintre cele mai mari crime, pentru că toate celelalte crime se nasc din ea. Supunerea te privează de inteligență, te privează de capacitatea de decizie, te privează de responsabilitate.

În toate armatele din lume, un singur lucru se învață în anii de instrucție, și acela este supunerea. În Germania, în Al Doilea Război Mondial, au existat oameni buni – dar ei au fost șefii lagărelor de concentrare! Erau tați buni, soți buni, prieteni buni. Văzându-i cu prietenii, cu familiile, la cluburi, nimeni n-ar fi putut concepe că oamenii ăștia omorau zilnic mii de evrei. Și nu se simțeau deloc vinovați, pentru că era doar un ordin venit de sus. Ei așa fuseseră instruiți, să urmeze ordinele. Instrucția le intrase în sânge. Când venea ordinul, singura cale era supunerea.

Așa a trăit omenirea până acum, și de asta spun eu că supunerea este una dintre cele mai mari crime, pentru că toate celelalte crime se nasc din ea.

Supunerea te privează de inteligență, te privează de capacitatea de decizie, te privează de responsabilitate. Supunerea te distruge ca individ, te transformă în robot.

De aceea eu sunt total în favoarea nesupunerii. Dar nesupunerea nu e doar împotrivirea la supunere. Nesupunerea este *deasupra* supunerii *și* a așa-zisei nesupuneri descrise în dicționare. Nesupunerea este pur și simplu afirmarea cu putere a inteligenței: „Îmi asum responsabilitatea, și fac tot ce simt că e bine pentru inima mea, pentru ființa mea. Nu voi face nimic care contravine inteligenței mele".

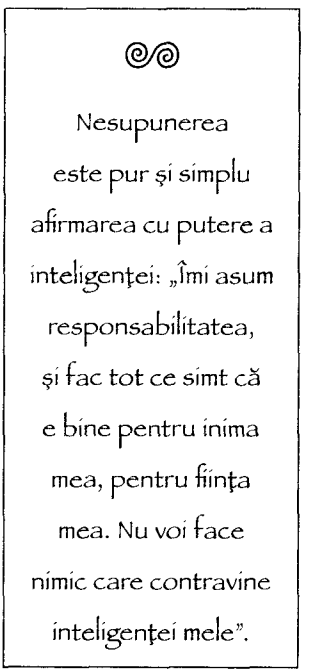

Toată viața mea, din copilărie până la facultate, am fost învinuit că sunt neascultător. Iar eu susțineam: „Nu sunt neascultător. Nu fac decât să încerc să-mi dau seama, cu inteligența mea, ce e bine, ce trebuie făcut. Și îmi asum responsabilitatea pentru el. Dacă ceva iese prost, a fost vina mea. Nu vreau să condamn pe altcineva că mi-a spus să-l fac". Dar pentru părinți, pentru profesorii mei a fost greu.

În liceu eram obligați să purtăm șepci, iar eu am intrat în școală fără șapcă. Profesorul mi-a spus imediat: „Știi sau nu că șapca e obligatorie?". Eu am răspuns: „Un lucru precum șapca nu poate fi obligatoriu. Cum să fii obligat să pui ceva pe cap? Capul e obligatoriu, nu șapca. Iar eu am venit cu capul; poate că tu ai venit numai cu șapca".

El a spus: „Parî un tip ciudat. În regulamentul școlii scrie că nici un elev nu poate să intre în școală fără șapcă".

„Atunci, regulamentul ăla trebuie schimbat", am spus eu. „E scris de oameni, nu de Dumnezeu; iar oamenii greșesc".

Profesorului nu i-a venit să creadă ce auzea. „Ce-i cu tine? De ce nu vrei să porți șapcă?", m-a întrebat el, la care am răspuns: „Necazul nu e șapca. Vreau să aflu de ce este obligatorie, care sunt motivele, care sunt rezultatele. Dacă nu poți să-mi explici, du-mă la director și putem discuta". A trebuit să mă ducă la director.

În India, bengalezii sunt oamenii cei mai inteligenți; ei nu poartă șepci – fesuri, de fapt. Iar punjabizii sunt oamenii cei mai lipsiți de inteligență, cei mai reduși, și ei poartă turbane. Așa că i-am spus directorului: „Priviți situația – bengalezii nu poartă fesuri, și ei sunt oamenii cei mai inteligenți din țară, iar punjabizii poartă un turban foarte strâns și sunt oamenii cei mai lipsiți de inteligență. Dacă a purta sau a nu purta fes are vreo legătură cu inteligența, prefer să nu risc".

Directorul m-a ascultat și a spus: „Băiatul ăsta e încăpățânat, dar ce spune el are logică. Nu m-am gândit niciodată la asta, e adevărat. Putem să facem ca regulamentul să nu fie obligatoriu. Cine vrea să poarte fes, să poarte; cine nu vrea, nu trebuie să poarte, pentru că n-are nici o legătură cu învățătura".

Profesorului nu i-a venit să creadă. Când ne-am întors, a spus: „Ce-ai făcut?". „N-am făcut nimic", am spus eu. „Am explicat situația. Nu sunt supărat, sunt perfect dispus să port fes. Dacă mă ajută la inteligență, de ce numai unul? Pot să port două fesuri, trei, fes peste fes, dacă mă ajută la inteligență! N-am nimic împotrivă să port fes, dar trebuie să îmi dovedești că merită".

Profesorul mi-a spus – încă mai țin minte vorbele lui: „Toată viața ta ai să ai necazuri. N-ai să-ți găsești nicăieri locul". I-am spus: „Foarte bine, dar nu vreau să fiu un tâmpit și să mă încadrez pretutindeni. Mai bine să nu-mi găsesc locul și să fiu inteligent. Am venit la școală să învăț, astfel încât să mă pot «încadra» în mod inteligent. Așa că nu mai încercați să mă transformați dintr-un individ, într-o rotiță dintr-un mecanism".

Și de a doua zi fesurile au dispărut. Numai profesorul a mei venit cu fes. Conform noului regulament, intrat în vigoare în aceeași zi, fesul nu mai era obligatoriu, așa că toți elevii, toți ceilalți profesori, chiar și directorul veniseră fără fes. Profesorul meu arăta ca un prost. I-am spus: „Încă mai e timp. Scoate-ți fesul și bagă-l în buzunar". Și a făcut-o! A spus: „Așa e. Dacă toată lumea e împotriva fesurilor... Eu n-am făcut decât să mă supun regulamentului".

Așa că reține, când vorbesc despre nesupunere nu mă refer la înlocuirea supunerii cu nesupunerea. Asta nu te va face mai bun. Eu folosesc cuvântul *nesupunere* doar pentru a te face să înțelegi clar că e la latitudinea ta să faci sau nu ceva, că tu trebuie să fii factorul decisiv al tuturor acțiunilor din viața ta. Și asta îți dă o tărie fantastică, pentru că tot ce faci, faci cu un anumit suport rațional.

Trăiește inteligent. Dacă ți se spune să faci ceva, hotărăște dacă e bine sau nu. Atunci poți să eviți toate sentimentele de vinovăție. Altfel, dacă nu faci, te simți vinovat; dacă faci, iarăși de simți vinovat. Dacă faci, te simți o ființă servilă, consideri că nu-ți afirmi personalitatea, că nu ești tu însuți. Iar dacă nu faci, iarăși te simți vinovat, pentru că poate era un lucru bun și tu nu-l faci.

Trăiește inteligent. Dacă ți se spune să faci ceva, hotărăște dacă e bine sau nu. Atunci poți să eviți toate sentimentele de vinovăție. Dacă ți se cere ceva, răspunde inteligent. Fă ce îți dictează inteligența ta, dar tu ești răspunzător. Atunci nu se mai pune problema de vinovăție.

Nu e nevoie de toată încurcătura asta. Treaba e simplă. Dacă ți se cere ceva, răspunde inteligent. Fă ce îți dictează inteligența ta, dar *tu* ești răspunzător. Atunci nu se mai pune problema de vinovăție.

Dacă nu vrei să faci, explică-i persoanei respective de ce nu vrei să faci. Și explică-i fără supărare, pentru că supărarea nu face decât să arate că ești slab, că de fapt n-ai un răspuns inteligent. Supărarea e întotdeauna un semn de slăbiciune. Explică pur și simplu toată treaba; s-ar putea ca cealaltă persoană să-ți dea dreptate și să-ți fie recunoscătoare. Sau s-ar putea ca cealaltă persoană să aibă motive mai bune det ale tale; atunci fii tu recunoscător celeilalte persoane că ți-a trezit conștiința.

Folosește-te de fiecare prilej în viață ca să-ți înalți inteligența, conștiința.

De regulă, noi ne folosim de fiecare prilej pentru a ne face viața un iad. Tu suferi, dar din cauza suferinței tale îi faci și pe alții să sufere. Iar când foarte mulți oameni trăiesc laolaltă, dacă își provoacă suferințe unul altuia, lucrul ăsta se tot multiplică. De asta întreaga lume a devenit un iad.

Însă lucrurile se pot schimba.

Trebuie doar să se înțeleagă lucrul fundamental, și anume că fără inteligență nu există rai.

Inteligența inocenței

Un copil e inteligență pură, deoarece copilul e încă necontaminat. Copilul e o tăbliță curată, nu scrie nimic pe el. Copillul e spațiul gol absolut, tabula rasa.

Societatea începe imediat să scrie că ești creștin, catolic, hindus, mahomedan, comunist. Societatea începe să scrie imediat pe tine Biblia, Bhagavadgita, Coranul. Societatea nu poate să aștepte. Societatea se teme foarte tare că, dacă inteligența copilului e lăsată intactă, el n-o să facă parte din nici o sclavie, din nici o structură de dominare. El nici nu va domina, nici nu va fi dominat. Nici nu va poseda, nici nu va fi posedat. Va fi un veșnic rebel. Pentru a se preveni toate astea, inocența i se corupe imediat. I se taie aripile, i se dau cârje în care să se sprijine pentru ca să nu învețe să meargă pe picioarele lui, să rămână veșnic într-un fel de dependență.

Un copil e inteligență pură, deoarece copilul e încă necontaminat. Copilul e o tăbliță curată, nu scrie nimic pe el. Copillul e spațiul gol absolut, tabula rasa.

La început, copiii sunt dependenți de părinți, iar părinților le place foarte mult acest lucru. Când copiii sunt dependenți, părinții se simt foarte bine. Viața lor începe să aibă un sens: ei știu că ajută niște oameni noi să crească, ajută niște oameni frumoși să crească. Nu este creativitate autentică, dar măcar pot spune că fac ceva, că au o ocupație. Ocupați să-și crească copiii, își uită problemele. Cu cât sunt copiii mai dependenți de ei, cu atât sunt mai fericiți. Deși la suprafață spun întruna că vor ca ai lor copii să fie independenți, asta e numai la suprafață. Un copil cu adevărat independent îi face să sufere pe părinți. Lor nu le place copilul independent, deoarece copilul independent nu are nevoie de ei.

Asta e una din marile probleme cu care se confruntă azi generația mai în vârstă: copiii din epoca modernă nu depind de ei, și din cauză că nu sunt dependenți, nu li se pot impune anumite lucruri. Nu li se poate spune ce să facă și ce să nu facă, nu pot fi stăpânii lor. Generația bătrână suferă foarte mult. Pentru prima dată în istoria omului, generația bătrână se simte total fără

rost, pentru că nu mai are ocupație, iar bucuria de a crește copii e spulberată. De fapt, se simte vinovată, se teme că s-ar putea să-i distrugă pe copii. Cine știe? – s-ar putea ca ceea ce face să nu fie ceea ce trebuie.

Părinții distrug inteligența copiilor din cauză că asta e singura cale de a-i înrobi. Apoi vin la rând profesorii, școala, colegiul, universitatea... Nimeni nu vrea un răzvrătit, iar inteligența înseamnă răzvrătire. Nimeni nu vrea ca autoritatea lui să fie pusă la îndoială, iar inteligența pune la îndoială. Inteligența e îndoială pură. Da, într-o bună zi, din această îndoială pură răsare adevărul, dar nu opus îndoielii; el răsare numai din îndoială.

Adevărul iese din îndoială tot așa cum copilul iese din uterul mamei. Îndoiala este mama adevărului. Adevărul real vine numai din îndoială, din punerea sub semnul îndoielii, din cercetare. Iar adevărul fals, pe care noi îl cunoaștem ca credință, vine din omorârea îndoielii, din distrugerea căutării, a cercetării, din adevărurile date de-a gata.

Pe politicieni nu-i interesează inteligența copiilor, pentru că liderii sunt lideri doar pentru că oamenii sunt proști. Iar când oamenii sunt proști, aleg lideri proști. Oamenii sunt atât de lipsiți de inteligență încât sunt gata să cadă în capcana oricui pretinde că poate să-i conducă.

Copiii se nasc cu inteligență pură, iar noi nu suntem în stare să respectăm acest lucru. Copiii sunt clasa cea mai exploatată din lume, sunt chiar mai exploatată decât femeile. După eliberarea femeii, mai devreme sau mai târziu o să vină și eliberarea copilului; e mult mai necesară. Bărbații le-au înrobit pe femei, iar bărbații și femeile împreună i-au înrobit pe copii. Și întrucât copilul este foarte neajutorat, firește că depinde de cei mari. E foarte meschin din partea celor mari că exploatează neajutorarea copilului. Dar dintotdeauna părinții au fost meschini. Și nu spun că au fost meschini în mod deliberat sau conștient, ci inconștient, aproape, neștiind ce fac. De asta lumea e în suferință. Inconștient, fără să știe, fiecare generație distruge generația următoare.

Asta e prima generație care încearcă să scape din capcană, și ăsta e începutul unei istorii cu totul noi. Dar copiii sunt cu certitudine extrem de inteligenți. Uită-te la copii, uită-te în ochii lor, uită-te la felul în care răspund.

Următoarele anecdote sunt foarte grăitoare.

Micul Papo se distra de minune la grădina zoologică, cu tatăl său. Totuși, în timp ce se uitau la lei, pe fața băiatului a apărut o expresie frământată, și tatăl l-a întrebat care era problema.

– Știi, tată, mă întrebam... dacă leul scapă din cușcă și te mănâncă, ce număr de autobuz iau până acasă?

Învățătoarea le-a cerut copiilor să deseneze povestea din Vechiul Testament care le plăcea cel mai mult. Un băiat a desenat un om la volanul unei mașini vechi. Pe bancheta din spate a mașinii erau doi pasageri îmbrăcați foarte sumar.

– E un desen frumos, a spus învățătoarea. Dar ce reprezintă?

Întrebarea l-a surprins pe micul artist.

– Păi nu scrie în Biblie că Dumnezeu i-a scos pe Adam și Eva din Grădina Edenului?

La altă școală, învățătoarea le-a cerut copiilor să facă același lucru – să deseneze ce le place cel mai mult din Biblie.

Un copil a desenat un aeroplan. Aeroplanul avea patru ferestre. Pe o fereastră se uita Dumnezeu Tatăl, pe alta Sfântul Duh, pe a treia Iisus Hristos. Nedumerită, învățătoarea a întrebat:

– Bine, dar cine e al patrulea?

– Acela e Pilot Pontius!

Un copil a venit acasă alergând și gâfâind, și i-a spus mamei lui:

– Ascultă ce s-a întâmplat! Un tigru m-a urmărit de la școală până acasă. Am reușit să scap, dar am alergat de mi-a ieșit sufletul!

Mama a spus:

– Ascultă, ți-am spus de mii de ori să nu mai exagerezi. Și uite că o faci iar. Te-a urmărit un tigru pe stradă? Unde e tigrul?

– Uită-te pe fereastră și ai să-l vezi. E acolo.

Mama s-a uitat și a văzut un cățel.

– Ăsta e tigru? Știi foarte bine că e un cățel. Du-te sus și roagă-te la Dumnezeu să te ierte că ai mințit.

Copilul s-a dus în camera lui. După câteva minute, s-a întors. Mama l-a întrebat:

– Te-ai rugat la Dumnezeu?

– Da. Am spus: „Doamne, iartă-mă. Am greșit când am crezut că acel cățel e tigru". Și Dumnezeu a spus: „Stai liniștit. Și eu am crezut prima dată că e tigru".

Copiii au multă inteligență însă, de secole, nu sunt lăsați să și-o manifeste.

Trebuie să creem un tip nou de educație, în care copiilor să nu li se impună nimic, ci să fie ajutați să-și întărească inteligența naturală dată de Dumnezeu. Să nu fie îndopați cu informații aproape inutile. Nouăzeci și opt la sută din informațiile pe care le îngrămădim în mintea copiilor sunt pur și simplu prostii. Copiii nu se pot elibera de această povară numită „bagaj de cunoștințe".

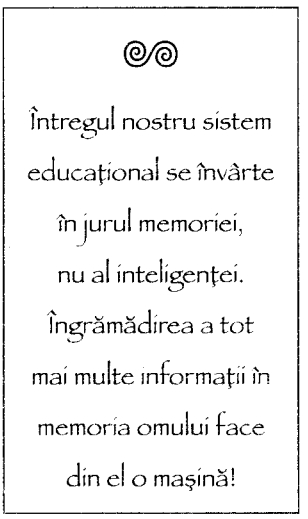

Am fost și eu elev, am fost și profesor la universitate. Din propriile mele observații am constatat că nouăzeci și opt la sută din informațiile cu care sunt bombardați copiii sunt absolut inutile. Și nu numai inutile, ci și dăunătoare, foarte dăunătoare.

Copiii trebuie ajutați să fie mai inventivi, nu să repete ca niște papagali. Repetiția este în prezent baza învățământului nostru. Întregul nostru sistem educațional este adaptat la repetiție. Copilul care repetă mai bine decât alții este considerat mai inteligent. În realitate, el are memorie mai bună, nu inteligență mai bună. Aproape întotdeauna se întâmplă ca omul care are o memorie foarte bună să nu fie și foarte inteligent, și invers.

Albert Einstein nu avea o memorie foarte bună. Newton, Edison și mulți alți inventatori mari erau chiar foarte uituci.

Însă întregul nostru sistem educațional se învârte în jurul memoriei, nu al inteligenței. Îngrămădirea a tot mai multe informații în memoria omului face din el o mașină! Universitățile noastre sunt fabrici în care oamenii sunt reduși la mașini. Se irosesc douăzeci și cinci de ani – o treime din viață – pentru a face din om o mașină! Iar apoi este foarte greu să-l faci iarăși ființă umană.

Capul omului e plin de amintiri, de informații, de cunoștințe. Omul a pierdut contactul cu inima și ființa sa. Să-l tragi din cap spre inimă și apoi

spre ființa sa este o sarcină cu adevărat grea. Dar într-o lume mai bună nu va mai fi nevoie de asta. Educația trebuie să-l ajute pe om să devină tot mai inteligent, nu să fie în stare să repete tot mai bine. În prezent, baza e repetiția. Omul e învățat să nu adauge nimic, să nu elimine nimic, să nu fie inventiv, să nu fie original.

Originalitatea este omorâtă, repetiția este prețuită. Iar inteligența se poate dezvolta numai în acea atmosferă în care originalitatea este prețuită.

Inocența e însăși natura ta. Nu trebuie să devii inocent, ești deja. Te naști inocent. Apoi, inocenței tale îi sunt impuse straturi și straturi de condiționare. Inocența ta e ca o oglindă, iar condiționarea ca niște straturi de praf. Oglinda există, nu s-a pierdut, doar că nu se vede din cauza prafului.

Nu trebuie să urmezi o anumită cale pentru a ajunge la natura ta, căci ea a fost veșnic cu tine, nu v-ați despărțit nici o clipă. Asta este definiția exactă a naturii: natura înseamnă ceva care nu poate fi lăsat în urmă, ceva la care nu se poate renunța. Însă poți să uiți de ea. Nu poți s-o pierzi, dar poți să uiți de ea.

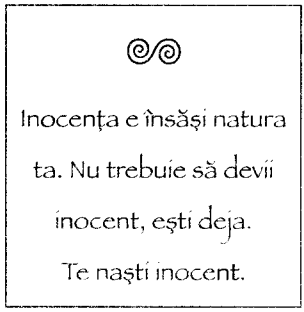

Și exact asta s-a întâmplat. Oglinda nu e pierdută, ci uitată – uitată pentru că nu mai funcționează ca o oglindă. Nu că ar avea vreun defect, ci pentru că e acoperită de praf. Nu trebuie decât să fie ștearsă de toate acele straturi de praf.

Procesul de a deveni inocent nu e de fapt un proces de devenire, este un proces de descoperire a ființei. E o descoperire, nu o realizare. Nu ajungi la nimic nou, ajungi doar la ceea ce ai fost întotdeauna.

Se întâmplă de multe ori să vezi o persoană pe stradă și fața ei să ți se pară cunoscută. Dintr-o dată, îți amintești că știi și cum o cheamă. Îți spui „Îmi stă pe limbă", dar numele tot nu vine. Ce se întâmplă? Dacă îți stă pe limbă, de ce nu poți să-l spui? Știi că îl știi, și totuși nu poți să ți-l amintești. Și cu cât te străduiești mai mult, cu atât ți-e mai greu să ți-l amintești, pentru că efortul te face să fii mai încordat, iar când ești încordat ești departe de natura ta, ești departe de ceea ce e deja acolo. Când ești relaxat, ești mai aproape; când ești total relaxat, numele iese singur la suprafață. Când ești încordat, culoarul care există între tine și ceea ce este înlăuntrul tău e atât de îngust

încât nu poate să treacă prin el nici măcar un nume. Cu cât ești mai relaxat, cu atât e mai larg acel culoar.

Toate marile descoperiri științifice au fost făcute în acest mod misterios, în acest mod foarte *ne*științific, ca să spun așa.

Madame Curie lucra de trei ani continuu la o anumită problemă de matematică, și cu cât se străduia mai mult, cu atât mai îndepărtată părea soluția. A încercat în toate modurile cu putință, dar fără rezultat. În sinea ei simțea că soluția există, că nu se lupta cu ceva absurd, de aceea nu putea să renunțe. După trei ani de muncă, începuse să obosească, dar un glas dinăuntrul ei îi spunea: „Soluția există. Efortul ăsta nu e zadarnic. Continuă". Și a continuat cu încăpățânare, a perseverat. A renunțat la toate celelalte proiecte și s-a concentrat în totalitate asupra acestei probleme. Dar tot degeaba.

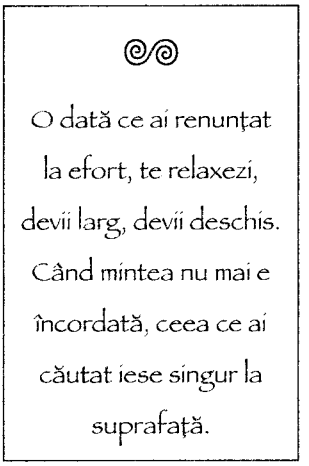

Și, într-o noapte, s-a întâmplat, a găsit soluția. Tot așa i s-a întâmplat și lui Gautama Buddha; firește, problemele erau diferite, dar procesul a fost același. Buddha se străduia de șase ani să atingă iluminarea, dar nu ajungea la nimic. Apoi, într-o noapte, a renunțat la întregul efort, s-a culcat și, spre dimineață, când apunea ultima stea, a devenit iluminat. În acea noapte, madame Curie a renunțat la problemă. „Gata! Trei ani irosiți cu o singură problemă e prea mult. Mai am și alte probleme care așteaptă să fie rezolvate. Problema asta e un capitol închis". S-a dus la culcare, hotărâtă să nu-și mai bată capul cu acea problemă.

Când s-a trezit dimineața, a avut o surpriză. Soluția se găsea pe o foaie de hârtie, pe masă, scrisă de mâna ei. Nu i-a venit să-și creadă ochilor. Cine o scrisese? Nu putea fi vorba de servitoare, ea nu știa deloc matematică, iar în casă nu mai era nimeni altcineva. Apoi, dintr-o dată, și-a amintit un vis. Visase că se sculase, se dusese la masă și scrisese ceva. Încetul cu încetul, visul s-a limpezit, și și-a amintit ce făcuse în acea noapte. Nu fusese un vis, chiar o făcuse. Se chinuise trei ani, și nu se întâmplase nimic, iar în noaptea în care a renunțat, a apărut soluția! Ce s-a întâmplat? S-a relaxat.

O dată ce ai renunțat la efort, te relaxezi, devii larg, devii deschis. Când mintea nu mai e încordată, ceea ce ai căutat iese singur la suprafață.

Inocența e acolo, doar că ai uitat de ea, ai fost făcut să uiți de ea. Societatea e vicleană. De-a lungul secolelor, omul a învățat că poate supraviețui în societate numai dacă este viclean; cu cât este mai viclean, cu atât are mai mult succes. Ăsta e tot jocul politicii: fii viclean, fii mai viclean decât ceilalți. Lupta se ducea între cine e mai viclean. Cel care e mai viclean o să reușească, o să fie puternic.

După secole de viclenie, omul a învățat un lucru: e periculos să rămâi inocent, n-ai să poți supraviețui. De aceea părinții caută să-și scoată copiii din inocență. Profesorii, școala, colegiul, facultatea există doar pentru a-i face pe copii mai vicleni, mai deștepți. Deși ei numesc asta inteligență, nu e inteligență.

Inteligența nu e opusă inocenței, ține minte. Inteligența este savoarea inocenței, inteligența este aroma inocenței. Viclenia este opusă inocenței. Viclenia, deșteptăciunea nu sunt sinonime cu inteligența.

Viclenia este un înlocuitor al inteligenței – un înlocuitor foarte prost. Și nu numai că e un înlocuitor prost, ci și exact opusul ei. Omul inteligent nu este viclean; inteligența îl ajută să-și păstreze inocența intactă. El n-o vinde pe lucruri lumești. Omul viclean e gata să-și vândă sufletul pe fleacuri.

Iuda l-a vândut pe Iisus doar pe treizeci de arginți – numai pe treizeci de arginți! Iar un Iisus nu poate fi vândut. Iuda și-o fi zis că era foarte inteligent, dar nu era decât viclean. Dacă nu-ți place cuvântul „viclean", poți să-i spui deștept, e același lucru, și desemnează același lucru urât.

Societatea te pregătește să fii viclean ca să poți concura în această luptă pentru existență, lupta pentru supraviețuire. E o competiție pe viață și pe moarte, fiecare căutând să-i dea în cap celuilalt. Oamenii sunt gata să facă orice pentru a reuși, pentru a fi renumiți, pentru a urca scara succesului. Sunt gata să se folosească de tine ca de niște trepte. Dacă nu ești și tu viclean, vei fi folosit, manipulat. De aceea societatea îl instruiește pe fiecare copil să fie viclean, și aceste straturi de viclenie îi ascund inocența.

Inteligența nu e opusă inocenței, ține minte. Inteligența este savoarea inocenței, inteligența este aroma inocenței.

Inocența nu trebuie dobândită, ea există deja. Inocența nu e o problemă de devenire, este ființa ta. Trebuie doar să fie descoperită – sau redescoperită. Trebuie să renunți la tot ce ai învățat de la alții, și imediat vei fi inocent.

De aceea sunt eu împotriva tuturor cunoștințelor care sunt împrumutate, cunoașterii împrumutate. Nu cita din Biblie, nu cita din Gita. Nu te purta ca un papagal. Nu trăi pe baza informațiilor împrumutate. Începe să cauți și să cercetezi bazându-te pe propria-ți inteligență.

E nevoie de un proces de negație; el trebuie dobândit pe cale negativă – VIA NEGATIVA. Aceasta e calea lui Buddha. Trebuie să negi tot ce ți s-a dat. Trebuie să spui: „Lucrul ăsta nu e al meu, de aceea n-am nici o pretenție asupra lui. Poate să fie adevărat, poate să nu fie adevărat. Cine știe? Unii spun că e. Atâta timp cât nu știu din proprie experiență, nu pot să fiu de acord sau să neg. Nu pot să cred sau să nu cred. Nu pot să fiu catolic sau ateu, hindus sau mahomedan. Nu pot să urmez nici o ideologie". Urmarea oricărei ideologii înseamnă să aduni praf în jurul tău. Eu nu caut să te învăț ceva, ci să te ajut să te descoperi pe tine. Trebuie doar să renunți la toate cunoștințele. Asta doare, pentru că tu cari de foarte mult timp acele cunoștințe și ești foarte mândru de ele, ele ți-au adus diplome, onoruri. Și dintr-o dată eu vin și îți spun: „Renunță la toate prostiile alea".

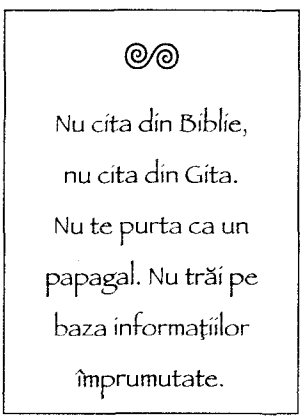

Da, renunță. Fii neștiutor ca un copil. Fii iarăși copil, așa cum te-ai născut, așa cum te-a trimis Dumnezeu în lumea asta. În această stare de oglindă vei putea să reflectezi ceea ce este. Inocența e ușa spre cunoaștere. Cunoștințele sunt bariera, iar inocența este puntea.

Darul de a fi viu

Niciodată n-ai fost acceptat de părinții tăi, de profesori, de vecini, de societate așa cum ești. Toată lumea a încercat să-ți aducă îmbunătățiri, să te facă mai bun. Toată lumea ți-a scos în evidență defectele, greșelile, slăbiciunile inerente oricărei ființe umane. Nimeni n-a pus accent pe frumusețea ta, nimeni n-a pus accent pe inteligența ta, pe grandoarea ta.

Simplul fapt de a fi viu este un dar nemaipomenit, dar nimeni nu ți-a spus vreodată să-i fii recunoscător existenței. Dimpotrivă, toată lumea bombăne,

se plânge. Încă de la început, toți cei care te înconjoară îți spun întruna că nu ești ce ar trebui să fii, îți dau sfaturi, îți oferă idealuri mari pe care trebuie să le urmărești. Faptul că exiști nu e prețuit. Viitorul tău e prețuit, important e să devii cineva respectabil, puternic, bogat, renumit, nu doar un nimeni.

Mulți oameni ți-au transformat mintea conform ideilor lor despre cum ar trebui să fii. Ei au uitat că nu poți transforma o gălbenea în trandafir, și invers.

Condiționarea constantă a născut în mintea ta ideea: „Nu sunt suficient așa cum sunt, lipsește ceva. Și trebuie să fiu altundeva, nu aici. Nu ăsta e locul în care trebuie să fiu, ci undeva mai sus; trebuie să fiu mai puternic, mai dominator, mai respectat, mai cunoscut".

Mulți oameni ți-au transformat mintea conform ideilor lor despre cum ar trebui să fii. Și nu cu rea intenție. Părinții te-au iubit, profesorii te-au iubit, societatea vrea să fii cineva. Intențiile au fost bune, dar *înțelegerea a fost foarte limitată. Ei au uitat că nu poți transforma o gălbenea în trandafir, și invers.*

Tot ce poți să faci e să ajuți trandafirul să crească mai mare, mai colorat, mai parfumat. Îi dai toate elementele necesare transformării culorii și parfumului – îngrășământul potrivit, solul potrivit, îl uzi când și cât trebuie – dar nu poți să faci tufa de trandafiri să dea flori de lotus. Iar dacă începi să-i imprimi tufei de trandafiri ideea: „Trebuie să faci flori de lotus", imprimi o condiționare greșită. Nu numai că tufa asta n-o să poată să facă niciodată flori de lotus, ci întreaga ei energie va fi îndreptată pe un drum greșit astfel încât ea n-o să mai dea nici trandafiri, căci de unde să ia energia de a da trandafiri? Iar când se va dovedi că n-au ieșit nici flori de lotus, nici trandafiri, firește că această biată tufă se va simți frustrată, golașă, nedemnă.

Asta se întâmplă cu făpturile umane. Animați de cele mai bune intenții, oamenii îți transformă mintea. Într-o societate mai bună, cu oameni mai înțelegători, nimeni nu va încerca să te schimbe. Toată lumea te va ajuta să fii tu însuți – iar să fii tu însuți e cel mai bun lucru din lume. A fi tu însuți îți dă tot ce îți trebuie pentru a te simți împlinit, tot ce poate să dea sens vieții tale. Simplul fapt de a fi tu însuți și a te dezvolta conform naturii tale va aduce împlinire destinului tău.

Asta e adevărata bogăție. Asta e adevărata putere.

Dacă fiecare ajunge să fie el însuși, tot pământul va fi plin de oameni puternici, inteligenți, înțelegători, împliniți și bucuroși că au ajuns acasă.

Descoperirea întrerupătorului „Oprit"

Creează puțină distanță. Privește atent mintea, felul în care funcționează ea, și creează distanța. Urmărirea atentă creează automat distanță. De aceea înțelepții insistă iar și iar: privește atent. Urmărește atent zi și noapte. Încetul cu încetul vei începe să vezi că ești conștiință, și că mintea e doar un instrument pus la dispoziția ta. Atunci vei putea s-o folosești când e nevoie, iar dacă nu e nevoie, să o „oprești". În momentul de față nu știi cum să o oprești; ea e mereu pornită. Este ca un radio care merge întruna și nu știi cum să-l oprești, așa că trebuie să dormi cu el pornit, și el continuă să reverse în cameră tot felul de reclame și de cântece pe care le-ai auzit de mii de ori. Toată ziua ești obosit, ai vrea să scapi de zgomotul radioului, dar nu știi să-l oprești. Este ca și cum ai dormi cu lumina aprinsă pentru că nu știi s-o stingi.

> Viața nu este plictisitoare. Viața este un veșnic mister, e o veșnică surpriză, e mereu nouă, se înnoiește constant.

Așa e și cu mintea; ea e continuu pornită, merge întruna. Se spune că mintea e un mecanism minunat, care începe să lucreze în clipa în care te naști și continuă să funcționeze până când te afli în fața unei audiențe – atunci se oprește brusc, pățește ceva. Altfel continuă să meargă până mori. Și foarte puțini oameni ajung să stea în fața unei audiențe, așa că mintea continuă să meargă nestingherită, spunând întruna aceleași lucruri, obosind omul, extenuându-l, plictisindu-l.

De ce sunt oamenii atât de plictisiți? Viața nu este plictisitoare. Viața este un veșnic mister, e o veșnică surpriză, e mereu nouă, se înnoiește constant. Însă tu nu vezi viața, din cauză că ești permanent plictisit de propria-ți minte. Ea spune întruna lucruri pe care le-a spus de mii de ori. Tu arăți atât de obosit pentru simplul motiv că nu știi s-o oprești, s-o „stingi".

Mintea nu trebuie aruncată, mintea trebuie pusă la locul ei. E un servitor bun, dar un stăpân foarte rău. Ia frâiele în mâinile tale, fii tu stăpânul, iar primul pas pe care trebuie să-l faci este să te detașezi de minte, să creezi distanță ca să poți să vezi întrerupătorul „Oprit".

Mintea nu trebuie aruncată, mintea trebuie pusă la locul ei. E un servitor bun, dar un stăpân foarte rău.

Când oprești mintea, se mai întâmplă o minune – mintea devine mai proaspătă, mai inteligentă. Pentru că și mintea are nevoie de odihnă, și ea oboseşte, totul oboseşte, chiar și metalul oboseşte. Iar mintea e făcută din țesuturi foarte delicate, nimic nu e pe lume mai delicat. În craniul tău mic funcționează milioane de fibre. În comparație cu nervii care funcționează în creier, firele de păr sunt foarte groase, de sute de mii de ori mai groase. Mintea e un fenomen extrem de delicat, dar noi nu știm să o folosim. Ea are nevoie de odihnă.

Mintea e o binecuvântare atunci când e însoțită de meditație, altfel e un blestem. *Adaugă-i ființei tale meditație, și blestemul dispare, blestemul însuși* devine binecuvântare; e o binecuvântare deghizată.

Fii simplu

Simplitatea înseamnă să trăiești fără idealuri. Idealurile dau naștere complexității. Idealurile creează divizări, și de aici complexitate. Din clipa în care îți propui să devii altcineva devii complex. Simplitate înseamnă naturalețe, înseamnă să fii mulțumit de tine așa cum ești. Viitorul aduce complexitate; atunci când ești cu totul în prezent, ești simplu, ești natural.

Simplitatea nu înseamnă să trăiești o viață de sărăcie. Asta este pur și simplu o prostie, pentru că omul care își impune o viață de sărăcie nu e deloc natural. E ipocrit. Nevoia de a-și impune sărăcia înseamnă că în adâncul sufletului său tânjește după bogăție, care e diametral opusă sărăciei. Omul își impune un anumit fel de a fi pentru că este exact invers.

Omul mânios din fire vrea să devină înțelegător; omul violent vrea să devină neviolent. Dacă ești neviolent, nu încerci să devii neviolent. De ce să încerci? Nu e nevoie. Cel care își impune sărăcie caută să trăiască ținând

seamă de alții, nu ținând seamă de propria sa spontaneitate. Și să trăiască ținând seamă de alții nu înseamnă deloc să fii natural, să fii simplu.

Să trăiești ținând seamă de alții înseamnă să trăiești o viață de imitație. La suprafață ești una, iar în adâncul tău ești alta. Și numai adâncimea contează, suprafața nu contează niciodată. La suprafață ești sfânt, și în adâncul sufletului tău ești păcătos. Iar lucrul ăsta o să fie decisiv în ceea ce te privește, pentru că Dumnezeu e în contact numai cu sufletul tău, nu cu suprafața.

Suprafața e în contact cu societatea, existența este în contact cu adâncimea, Existența știe ce ești, nu ce pretinzi că ești. Poți să pretinzi cât vrei că ești un mare sfânt, dar existența nu te recunoaște ca atare, pentru că existența nu cunoaște falsitatea. Tot ce e fals are loc în afara existenței. Ea cunoaște numai ceea ce este real, te cunoaște pe tine cel adevărat.

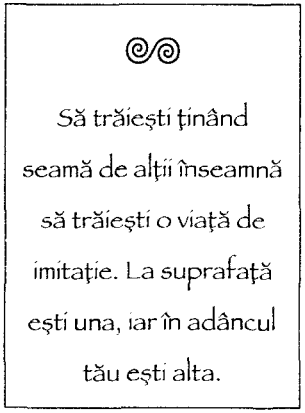
Să trăiești ținând seamă de alții înseamnă să trăiești o viață de imitație. La suprafață ești una, iar în adâncul tău ești alta.

Simplitatea, naturalețea înseamnă să fii tu însuți, cel care ești, fără scopuri, fără idealuri. Toate idealurile sunt prostii, renunță la ele.

Ca să fii simplu, e nevoie de curaj. E nevoie de curaj, pentru că vei fi în răzvrătire permanentă. E nevoie de curaj, pentru că nu te vei ajusta niciodată la așa-zisa societate putredă din jurul tău. Vei fi constant un outsider. Însă vei fi natural, iar naturalețea are frumusețe. Vei fi in armonie totală cu tine însuți. În tine nu vor exista conflicte, nu vor exista scindări.

Idealul aduce scindare. Cu cât e idealul mai mare, cu atât mai mare va fi scindarea. Idealul presupune viitor; cândva, în viitor, poate în viața asta sau în altă viață, vei fi un mare sfânt. Între timp ești păcătos. Idealul te ajută să continui să speri; el te ajută să continui să crezi în suprafață, să continui să crezi că mâine totul va fi bine, că mâine vei fi așa cum ar trebui să fii. Ziua de azi poate fi tolerată. Poți s-o ignori, nu e nevoie s-o bagi în seamă. Adevărata treabă o să fie mâine.

Dar mâine nu vine niciodată. E veșnic azi.

Iar omul care trăiește cu idealuri continuă să rateze realitatea, pentru că realitatea e acum, aici. A fi natural înseamnă a fi aici și acum – a fi precum copacii, a fi precum norii, a fi precum păsările, a fi precum buddha-șii.

Idealul necesită viitor. Naturalețea nu e un ideal. Dar oamenii au făcut și din naturalețe un ideal, într-atât e de mare prostia omenească.

Naturalețea nu poate fi un ideal, pentru că nici in ideal nu poate crea simplitate. Idealul este cel care otrăvește omul și îl face complex, îl divizează, *face din el două persoane – cel care este, și cel care ar vrea să fie.* Cele două persoane sunt permanent în război.

Omul violent caută să fie nonviolent, omul urât încearcă să fie frumos, și așa mai departe. Iar când te lupți cu tine însuți, când încerci în mod constant, când te străduiești în mod constant să fii altcineva, în acel conflict energia ți se disipează, se pierde. Iar energia este un lucru esențial. Să ai energie înseamnă să fii viu, să fii proaspăt, să fii tânăr.

Uită-te la fețele oamenilor, și ai să vezi cât sunt de terne. Uită-te în ochii lor, și ai să vezi că și-au pierdut toată strălucirea și adâncimea. Prezența lor nu radiază nimic, nu vei simți nici o energie izvorând din ei. Dimpotrivă, vei simți să te absorb. În loc să debordeze de energie, ei au devenit niște găuri negre, te *absorb, îți exploatează energia. Când ești* cu ei, ești mai sărac. De aceea când intri într-o mulțime și apoi pleci te simți obosit, extenuat, ai nevoie de odihnă. De ce după ce ai fost într-o mulțime te simți ca și cum ai fi pierdut ceva? Este cert că ai pierdut ceva, pentru că mulțimea constă din găuri negre. Și cu cât e mulțimea mai lipsită de inteligență, cu cât e mai mult gloată, cu atât mai extenuat te simți.

Naturalețea nu poate fi un ideal, pentru că nici in ideal nu poate crea simplitate.

De asta atunci când ești singur, cufundat în tăcere, fără nimeni prin preajmă, te simți întinerit, cu forțele refăcute. De asta meditația te face mai tânăr, mai plin de viață. Începi să împarți ceva cu existența. Energia ta nu mai e înghețată, ea începe să curgă. Ești într-un fel de dans. În tine se înalță un cântec.

Dar în mulțime pierzi întotdeauna. În meditație câștigi întotdeauna. De ce? *Ce se întâmplă? În meditație devii natural; viitorul nu te mai preocupă.* Meditația asta înseamnă – abandonarea preocupărilor privitoare la trecut și viitor, existența în prezent, aici și acum. Numai momentul acesta există. Și ori de câte ori uiți de tot de trecut și de viitor, și clipa prezentă pune stăpânire pe tine, te simți întinerit. Pentru că scindarea dispare, scindarea creată de idealuri. În acea clipă ești întreg, ești unul.

Naturalețea nu e un ideal, nu poți să ți-o impui. De asta nu spun niciodată că oamenii precum Mahatma Gandhi sunt naturali, sunt simpli. Nu sunt, nu pot să fie. Simplitatea e țelul lor, încearcă să o atingă. Simplitatea e un țel departe în viitor, un țel îndepărtat pe care ei se străduiesc din greu, cu mare efort să îl atingă. Cum să iasă naturalețe din efort? Naturalețea înseamnă ceea ce este. Prin efort încerci să îmbunătățești ceea ce există, existența.

Existența este perfectă așa cum e, ea nu are nevoie de îmbunătățiri. Așa-zișii sfinți se străduiesc continuu să-și aducă îmbunătățiri – renunță la asta, renunță la aia, reprimă asta, impun astălaltă, asta nu-i bună, aia e bună...

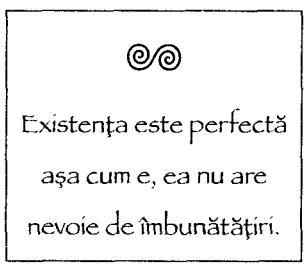

Depun permanent efort, și se pierd în însuși acest efort.

Naturalețea e o stare de lipsă de efort; ea e umilință – nu umilința care se opune aroganței, nu umilința care se opune eului, nu umilința care se opune minții mândre. Nu, umilința nu se opune mândriei. Umilința înseamnă pur și simplu absența mândriei. Încearcă să înțelegi. Dacă umilința ta se opune mândriei, dacă te străduiești să renunți la mândrie, la eu, la aroganță, atunci nu faci decât să reprimi. Acum vei deveni mândru de umilința ta, vei începe să te lauzi ce umil ești tu. Asta se întâmplă. Uită-te la așa-zișii oameni umili și vei vedea că ei își trâmbițează permanent umilința.

Oamenii cu adevărat umili nici nu știu că sunt umili, cum ar putea să se laude cu asta? Cum să știe persoana umilă că e umilă? Persoana umilă nu mai e persoană. Persoana umilă este într-o stare de fana: persoana umilă s-a dizolvat. Acum e doar o prezență. Umilința este o prezență, nu o caracteristică a personalității, nu o trăsătură de caracter, ci doar o prezență. Alții o simt, dar persoana în cauză nu poate să se simtă. La fel stă situația cu naturalețea.

Naturalețea înseamnă să trăiești clipă de clipă spontan, nu conform vreunei filozofii, nu conform jainismului, budismului, hinduismului sau creștinismului. Ori de câte ori trăiești conform unei filozofii te trădezi, ești propriul tău dușman. Naturalețea înseamnă să ai o relație de prietenie profundă cu tine însuți, să-ți trăiești viața fără imixtiunea ideilor.

Desigur, pentru asta e nevoie de curaj, pentru că vei trăi permanent în nesiguranță. Omul care trăiește cu idealuri e în siguranță. El e previzibil, asta e siguranța lui. El știe ce o să facă mâine. El știe că, dacă apare o anumită

situație, va reacționa într-un anumit fel. El e întotdeauna sigur. Omul simplu nu știe nimic despre ziua de mâine, nu știe nimic despre momentul următor, pentru că el nu reacționează bazându-se pe experiența trecutului. El răspunde din conștientizarea prezentului.

Persoana simplă nu are „caracter", numai persoana complexă are caracter. Frumos sau urât, nu contează. Există caractere frumoase și caractere urâte, dar și unele, și celelalte sunt complexe. Persoana simplă este lipsită de caracter, nu e nici bună, nu e nici rea, dar are o frumusețe pe care nu o pot avea nici oamenii buni, nici oamenii răi. Iar binele și răul nu sunt foarte diferite; ele sunt două fețe ale aceleiași monede. O persoană este bună pe o față și rea pe cealaltă.

Te va mira să afli că sfinții visează mereu că păcătuiesc. Gândurile lor reprimate ies la suprafață în vis. Păcătoșii visează mereu că a devenit sfinți. Păcătoșii au cele mai frumoase vise, pentru că ei au păcătuit toată viața. S-au săturat de păcate, așa că în vis încep să le vorbească lucrurile pe care le-au negat.

În vis începe să-ți vorbească partea negativă, îți vorbește subconștientul, subconștientul este partea negativă. Reține, dacă în conștient ești bun, dacă în conștient ai cultivat caracteristici bune, tot ce ai negat va deveni subconștientul tău, și invers.

Persoana simplă nu are conștient, nu are subconștient; ea nu e divizată. Ea nu a negat nimic, de aceea nu a creat subconștientul. Lucrul ăsta trebuie înțeles.

Persoana simplă nu are conștient, nu are subconștient; ea nu e divizată. Ea nu a negat nimic, de aceea nu a creat subconștientul.

Sigmund Freud și Carl Gustav Jung și Alfred Adler și alții cred că subconștientul și conștientul sunt ceva natural. Nu sunt. Subconștientul e un produs derivat al civilizației. Cu cât o persoană e mai civilizată, cu atât mai mare e subconștientul ei, pentru că civilizație înseamnă reprimare. Reprimarea înseamnă să nu lași unele părți ale ființei tale să iasă la lumină, le împingi în întuneric, le azvârli în pivniță ca să nu dai de ele.

Oamenii au aruncat în pivniță sexul, mânia, violența și au zăvorât ușa. Însă violența, mânia, sexul și alte asemenea lucruri nu pot fi zăvorâte. Ele sunt precum stafiile. Ele trec prin ziduri, n-ai cum să le oprești. Dacă pe timpul zilei reușești să le oprești, ele vor veni noaptea, te vor bântui în somn.

Oamenii visează din cauza subconștientului. Cu cât e o persoană mai civilizată, cu atât visează mai mult. Aborigenii nu visează mult; visează foarte rar, o dată la nu știu cât timp. Trec ani fără ca ei să aibă un vis. Ei dorm pur și simplu, fără vise, pentru că ei n-au reprimat nimic. Ei trăiesc natural.

Omul simplu nu are subconștient, ci numai omul complex.

Lucrul ăsta ți se întâmplă și ție. Dacă într-o zi postești, noaptea visezi un ospăț. Postul creează ospățul din vis. Cei care postesc ziua, încep să se gândească la ospețe. Numai țările bogate sunt interesate de post. America e interesată de post, diete și alte asemenea lucruri. O țară săracă nu se gândește la post. O țară săracă postește continuu, e permanent subnutrită. Numai oamenii bogați se gândesc la post. În India, jainiștii sunt comunitatea cea mai bogată; religia lor impune postitul. Mahomedanii sunt cei mai săraci; și religia lor impune postitul. Când un bogat sărbătorește o zi religioasă, el dă un ospăț. Când un sărac sărbătorește o zi religioasă de-a lui, dă un ospăț.

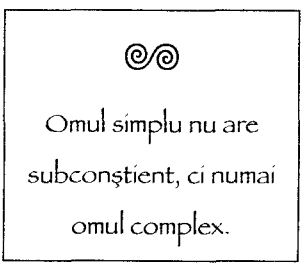

Care e logica? Noi compensăm întruna. Visul e compensator, el compensează viața trăită în stare de veghe. Omul simplu nu visează, el nu are subconștient.

Omul simplu e simplu. El trăiește clipă de clipă fără vreo idee despre cum să trăiască; el n-are nici o filozofie de viață. El se încrede în inteligența sa. De ce e nevoie de o filozofie? De ce trebuie să ai o filozofie? Pentru ca ea să te călăuzească. Dacă ești prost, ai nevoie de o filozofie de viață care să te călăuzească. Dacă ești inteligent, n-ai nevoie de nici o filozofie de viață, inteligența e de ajuns, ea e lumina.

Orbul cere să fie călăuzit. „Unde e ușa? În ce direcție trebuie s-o iau? Când trebuie să cotesc?". Numai orbul se pregătește înainte să facă o mișcare. Omul care are ochi se deplasează pur și simplu pentru că el vede. Știe unde e ușa, și știe când să cotească. El se poate încrede în ochii săi.

La fel e și cu lumea lăuntrică. Încrede-te în inteligența ta, nu te încrede în filozofiile de viață, altfel vei rămâne prost. Cea mai mare parte din omenire a rămas lipsită de inteligență pentru că s-a încrezut în filozofiile de viață – creștină, hindusă, mahomedană.

Nu trebuie uitat ceva foarte important: fiecare copil se naște inteligent. Inteligența nu e ceva de care au parte doar câțiva. Nu se pune problema că

unii o au, iar alții nu. Inteligența este aroma vieții, e conținută în viață. Dacă ești viu, ești inteligent. Dacă însă nu ai încredere în ea, încetul cu încetul ea dispare din viața ta. Dacă nu îți folosești picioarele, îți vei pierde capacitatea de a alerga. Dacă nu îți folosești ochii trei ani și stai legat la ei în tot acest timp, vei orbi. Îți poți păstra simțurile vii numai dacă le folosești continuu. Simțurile – ca și organele – nefolosite se atrofiază.

Inteligența este un fenomen natural; fiecare copil se naște inteligent. Foarte puțini oameni trăiesc inteligent, și foarte puțini oameni mor inteligent. Nouăzeci și nouă virgulă nouă la sută din oameni rămân proști toată viața – și n-au fost lipsiți de inteligență de la început. Ce se întâmplă? Ei nu-și folosesc niciodată inteligența. Când sunt mici, se încred în părinții lor și se lasă călăuziți de ei.

Inteligența este un fenomen natural; fiecare copil se naște inteligent.

Într-o lume mai bună, părinții, dacă își iubesc cu adevărat copiii, îi vor învăța să aibă încredere în propria inteligență. Într-o lume mai bună, părinții își vor ajuta copiii să fie cât mai repede independenți, să fie pe cont propriu.

Acum, copiii trebuie să se încreadă în părinți, iar apoi în profesorii de la școală și în cei de la universitate. După ce a trecut o treime din viața lor, ies din universitate pe de-a-ntregul proști. O treime din viața lor au fost învățați să se încreadă în altcineva; așa a fost împiedicată inteligența lor să funcționeze.

Uită-te la copiii mici, ce inteligenți sunt, ce vii, ce proaspeți, ce gata sunt să învețe. Și uită-te și la oamenii mai în vârstă, ce apatici sunt, ce insipizi, nu sunt gata să învețe nimic, se agață de ceea ce știu, de ceea ce este cunoscut, niciodată gata să intre în vreo aventură.

Într-o lume mai bună, copiii vor fi lăsați să se descurce singuri cât mai repede cu putință. Întregul efort al părinților va urmări să-l facă pe copil să-și folosească inteligența. Același lucru va fi urmărit și de sistemul de învățământ. Poate că la început nu va fi foarte eficient, e drept, poate că răspunsul elevului, la care a ajuns singur, nu va fi foarte corect, nu va corespunde cu răspunsurile date în cărți, dar va fi inteligent. Și asta e tot ce contează. Însă noi distrugem inteligența copiilor pentru că ne preocupă prea mult răspunsul corect, nu cel inteligent. E o preocupare greșită. Să lăsăm răspunsul să fie inteligent, să fie puțintel original, să fie al copiluluî, să nu ne grăbim, și răspunsul corect va veni singur. Să lăsăm copilul să-l caute, să se împiedice singur de el. De ce atâta grabă?

Noi împiedicăm dezvoltarea inteligenței copilului, furnizându-i răspunsul corect. Copilul nu e lăsat să-l găsească singur. Noi îi dăm răspunsul. Când răspunsul e dat din afară, inteligența nu mai are de ce să se dezvolte, pentru că inteligența se dezvoltă numai atunci când trebuie să găsească singură răspunsul.

Însă noi suntem foarte obsedați de ideea de corectitudine. Nu admitem să greșim. Și de ce să nu greșim? Cel care nu greșește nu se dezvoltă. Dezvoltarea precupune s-o mai iei și razna câteodată, să te mai și joci, să descoperi lucruri noi, lucruri care s-ar putea să fie greșite, dar trebuie să ajungi la ceea ce este corect prin eforturi proprii – asta este inteligență.

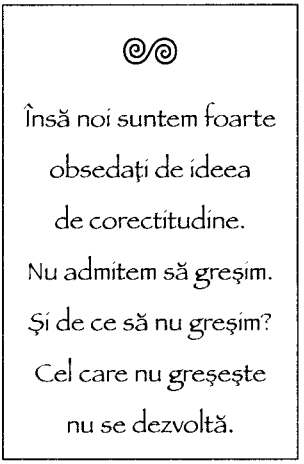

A fi simplu, natural înseamă a fi inteligent. Naturalețea înseamnă inteligență, înseamnă să trăiești fără idealuri, fără călăuze, fără hărți, să trăiești clipă de clipă fără nici o siguranță.

Preocuparea noastră pentru ceea ce este corect și frica noastră de greșeală nu sunt altceva decât frica noastră de nesiguranță. Nicăieri nu există siguranță. Poate că ai un cont în bancă pentru zile negre, dar banca poate da oricând faliment. Poate că ai siguranța de a avea un soț sau o soție, dar soția te poate părăsi în orice clipă, se poate îndrăgosti de altul, sau soțul poate muri.

Viața este nesigură. Siguranța este doar o iluzie pe care o creem în jurul nostru, o iluzie confortabilă. Și din cauza acestei iluzii confortabile ne ucidem inteligența. Omul care vrea să trăiască simplu va trebui să trăiască în nesiguranță, va trebui să accepte că nimic nu e sigur și cert, că ne aflăm într-o călătorie necunoscută, că nimeni nu știe cu siguranță încotro se îndreaptă și de unde vine.

De fapt, în afara oamenilor proști, nimeni nu are iluzia siguranței. Cu cât ești mai inteligent, cu atât ești mai nesigur. Cu cât ești mai inteligent, cu atât eziți mai mult – pentru că viața e vastă. Viața e imensă, incomensurabilă, misterioasă. Cum poți să fii sigur?

Naturalețea înseamnă să trăiești în nesiguranță, în insecuritate. Să trăiești fără idealuri, fără caracter, fără rădăcini în trecut, fără motivații pentru viitor; o viață pe de-a-ntregul aici și acum.

Lumina din tine

Ultimele vorbe pe pământ ale lui Gautma Buddha au fost: *Urmează lumina din tine.* Nu urma pe alții, nu imita, pentru că mersul pe urmele altora, imitația creează prostie. Te naști cu o posibilitate fantastică de inteligență. Te naști cu o lumină în tine. Ascultă glăsciorul din lăuntrul tău și el te va călăuzi. Nimeni altcineva nu te poate călăuzi, nimeni altcineva nu poate să-ți fie model în viață, pentru că tu ești unic. N-a mai existat nimeni care a fost exact ca tine, și nu va exista nimeni care va fi exact ca tine. Asta e slava ta, grandoarea ta – ești absolut de neînlocuit, ești tu însuți și nimeni altcineva.

Omul care îi urmează pe alții devine fals, devine mecanic. Poate să fie un mare sfânt în ochii celorlalți, dar în străfundul ființei sale e doar lipsit de inteligență, nimic altceva. O fi el un personaj foarte respectabil, dar asta e numai la suprafață. Zgârie-i puțin poleiala și vei vedea că înăuntru e cu totul altă persoană, exact opusă celei de la suprafață.

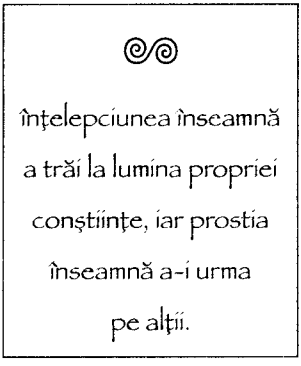

Urmând pe alții poți să-ți cultivi un caracter frumos, dar nu poți să ai o conștiință frumoasă, și atâta timp cât nu ai o conștiință frumoasă nu poți să fii liber. Poți să-ți schimbi încontinuu închisorile, poți să-ți tot schimbi lanțurile, sclaviile, poți să fii hindus sau mahomedan sau creștin sau jainist – asta nu te va ajuta. Să fii jainist înseamnă să-l urmezi pe Mahavira ca model. Urmându-l pe Mahavira, vei deveni o entitate falsă. Îți vei pierde toată realitatea, îți vei pierde toată sinceritatea, vei fi nenatural, vei fi mincinos față de tine însuți.

Conform spuselor lui Buddha, înțelepciunea înseamnă a trăi la lumina propriei conștiințe, iar prostia înseamnă a-i urma pe alții, a-i imita pe alții, a deveni umbra altcuiva.

Adevăratul maestru creează maeștri, nu adepți. Falsul maestru te convinge să-l urmezi, să-l imiți, să fii o copie la indigo a lui. Adevăratul maestru își dă toată silința să te facă independent de el, pentru că dependența nu duce nicăieri. Omul e dependent de secole, și tot mai continuă să se împiedice în noaptea întunecoasă a sufletului.

Numai lumina interioară poate deveni soare. Adevăratul maestru nu te va lăsa să fii o copie a lui, el vrea să fii original. El te iubește! El vrea să fii complet liber, să fii liber de toate dependențele exterioare.

Dar omul de rând nu vrea să fie liber. El vrea să fie dependent. El vrea să-l călăuzească altcineva. De ce? Pentru că atunci poate să arunce întreaga răspundere pe umerii altcuiva. Și cu cât arunci mai mult răspunderea pe umerii altcuiva, cu atât posibilitatea de a deveni inteligent e mai mică. Responsabilitatea, provocarea adusă de responsabilitate creează înțelepciunea.

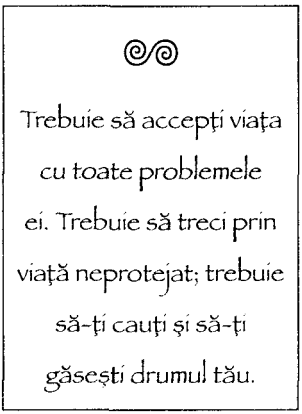
Trebuie să accepți viața cu toate problemele ei. Trebuie să treci prin viață neprotejat; trebuie să-ți cauți și să-ți găsești drumul tău.

Trebuie să accepți viața cu toate problemele ei. Trebuie să treci prin viață neprotejat; trebuie să-ți cauți și să-ți găsești drumul tău. Viața e un prilej, o provocare de a te găsi pe tine. Dar prostul nu vrea să meargă pe drumul greu, prostul alege scurtătura. El își spune: „Buddha a atins iluminarea, de ce să-mi mai bat și eu capul? Mai bine îi urmăresc comportamentul și îl imit. Iisus a atins nemurirea, așa că de ce să mai caut și eu? Mai bine devin o umbră a lui Iisus. Îl urmez oriunde merge".

Dar cum ai să devii inteligent urmând pe altcineva? Nu-i dai nici o șansă inteligenței tale să explodeze. Ea are nevoie de o viață plină de provocări, o viață aventuroasă, o viață care știe să riște și să intre în necunoscut. Și numai inteligența te poate salva – nimeni altcineva. Poți deveni propria ta nirvana, numai ascultând de inteligența proprie, de conștiința proprie.

Urmează lumina din tine și vei fi înțelept. Lasă pe alții să fie liderii tăi, călăuzele tale, și vei rămâne prost, vei continua să ratezi toate comorile vieții, care sunt ascunse în tine.

CAPITOLUL 6

Simptome, puncte de sprijin şi piedici

Răspunsuri la întrebări

Pot computerele să preia munca inteligenței umane?

Întrebarea ar putea părea uşor neserioasă, dar este una dintre cele mai serioase întrebări cu putință. Primul lucru de ținut minte este că lucrul ăsta o să se întâmple. Nu poate fi evitat, şi nici nu e nevoie să fie evitat. Poate sunt singurul din lume care este total în favoarea preluării muncii inteligenței umane de către creierele mecanice. Motivele care mă fac să susțin un astfel de lucru ciudat sunt foarte clare.

Primul, ceea ce numim noi minte umană este ea însăşi un biocomputer. Doar faptul că te naşti cu ea nu schimbă prea mult lucrurile. Ți se poate implanta în minte un computer mai bun, mult mai eficient, mult mai inteligent, mult mai cuprinzător.

Există oameni cărora le este frică de tot ce e nou. Fiecare lucru nou a fost combătut cu vehemență de religii, de biserici, pentru că fiecare lucru nou schimbă întreaga structură a vieții umane. De exemplu, computerul poate schimba întreaga prostie de care a dat dovadă omul de-a lungul istoriei. Eu nu cred că nişte computere cor da naştere la războaie, sau că vor exploata oamenii, sau că vor face discriminări între alb şi negru, între bărbat şi femeie.

Mai mult, tu eşti întotdeauna stăpânul, nu computerul. Poți oricând schimba programul computerului. Computerul nu este decât un instrument formidabil, care îți oferă posibilități uriaşe ce nu îți sunt disponibile biologic. Poți să faci lucruri la care omul nici n-a visat. Computerul poate să fie de o

mie de ori mai deștept decât Albert Einstein. Computerul îți poate dezvălui tot ce vrei. E un instrument în mâinile tale. Nu e un pericol.

Și pentru că el va face toată munca intelectuală, mentală, ție îți va rămâne timp să te relaxezi în meditație. Și computerul nu e creștin, nu e hindus, nu e mahomedan. Este doar un dispozitiv mecanic creat de conștiința umană și, la rândul lui, poate să ajute conștiința umană să ajungă la cel mai înalt potențial al său.

Dar fiecare lucru nou este combătut, pentru că fiecare lucru nou face ca lucrurile vechi să fie depășite. Există multe invenții care nici n-au ieșit pe piață din cauză că cei ale căror afaceri vor fi afectate de ele au cumpărat patentele. Iar oamenii de știință nu au bani ca să-și transpună concepția în realitate.

Computerul nu e creștin, nu e hindus, nu e mahomedan. Este doar un dispozitiv mecanic creat de conștiința umană și, la rândul lui, poate să ajute conștiința umană să ajungă la cel mai înalt potențial al său.

Există sute de invenții care ar putea ajuta omenirea să trăiască mai bine, să fie mai veselă, să aibă haine mai bune, mâncare mai bună. Dar ele nu vor ieși niciodată la lumină din cauză că există oameni care vor fi ruinați dacă pe piață apar acele lucruri noi. Și, în mod natural, lucrurile noi produc teamă.

Însă în ziua de azi multe fabrici sunt conduse de roboți. Ei nu obosesc niciodată, nu ies la pensie, nu cer salariu sau o mărire de salariu. Și lucrează douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru. Eficiența lor e perfectă, sută la sută. Însă ei sunt în pericol, din cauză că oamenii rămân șomeri. Acești șomeri or să creeze probleme; ei nu vor roboți. Însă eu sunt total în favoarea roboților. Toți oamenii ar trebui să fie șomeri și plătiți – plătiți pentru că sunt șomeri. Roboții fac treaba, tu încasezi plata. Viața ar deveni o nesfârșită bucurie.

Atunci ai putea să meditezi, ai putea să dansezi, ai putea să cânți, ai putea pleca în călătorie prin lume. Problema e că noi nu suntem în stare să găsim soluția. Soluția e simplă. Erai plătit pentru că produceai. Acum robotul produce mai mult, e mult mai eficient, iar el nu e plătit. Nu e nevoie să rămâi șomer, flămând, sărac. Aritmetica e simplă: ar trebui să fii plătit – plătit mai

mult, pentru că ai lăsat locul liber pentru un robot care produce de o sută de ori mai mult. Aşa că dacă ţi se dublează salariul nu e nici o pierdere.

Iar dacă toată lumea ar fi şomeră şi ar avea destui bani pentru a se distra, crezi că s-ar mai înrola cineva în armată? Oamenii s-ar duce la carnavaluri, la circ... Ar avea loc tot felul de sărbători, şi nimeni nu s-ar mai gândi la război. Şi chiar dacă războiul ar fi o necesitate absolută, avem roboţi, lasă-i pe ei să se lupte. Nimeni s-o să câştige. Ambele părţi beligerante sunt roboţi; nimeni nu o să moară în luptă. În fiecare zi ei se vor întoarce cu câteva piese lipsă; îi reparăm şi îi trimitem înapoi. Chiar şi războiul ar deveni o mare bucurie – nu se va pune problema înfrângerii sau victoriei.

Însă oamenii se tem din cauză că ei nu pot concepe o lume în care oamenii nu suferă. Pe ei îi îngrijorează faptul că aceste computere vor lua locul inteligenţei. Computerele vor fi superioare ca inteligenţă, dar se uită un lucru: aceste computere sunt în mâinile oamenilor. Nu oamenii sunt în mâinile lor, aşa că nu e nici o problemă.

Până acum ai trăit bazându-te pe memorie, care este o povară inutilă pe care o porţi în cap. Ce înseamnă douăzeci şi cinci de ani de învăţătură? Înseamnă, de fapt, crearea unui computer, dar cu o metodă veche, depăşită – obligarea copilului să memoreze. Nu e nevoie de asta. Computerul poate să facă totul, nu trebuie decât să i se dea informaţii.

Poţi să cumperi un computer care ştie totul despre medicină. Nu e nevoie să te duci la facultatea de medicină; întrebi computerul şi primeşti imediat răspunsul. Memoria ta nu este foarte de nădejde. Iar computerul poate fi oricând alimentat cu o memorie nouă, pentru că zilnic se fac noi descoperiri. Computerul poate fi conectat la computerul principal al universităţii, aşa că fără să-ţi mai baţi capul, în computerul tău intră toate descoperirile noi privitoare la subiectul care te interesează. Ele aşteaptă acolo, tu pui întrebarea şi computerul îţi răspunde.

Poţi avea un computer multidimensional care are tot felul de memorii, sau un computer unidimensional care are numai istorie, întreaga istorie a omenirii. În prezent nu ai în cap toată istoria omenirii. Ştii la ce dată s-a însurat Socrate cu Xantipa? Computerul poate să-ţi spună imediat. Acea dată nefericită... Mereu am bănuit că Socrate a acceptat cu atâta uşurinţă otrava din cauza soţiei lui, din cauză că viaţa cu ea era un chin – moartea nu putea fi mai rea de atât.

Cât poţi să memorezi? Memoria ta are o limită. Dar computerul poate să memoreze o cantitate de lucruri aproape nelimitată. Există mult mai

multe posibilități: un computer poate fi cuplat cu un alt computer și astfel să reușească să găsească noi invenții, noi medicamente, noi moduri de viață.

Computerele nu trebuie considerate niște monștrii. Ele sunt o mare binecuvântare. Iar ce a făcut intelectul omului este foarte puțin. Computerele pot face foarte multe – pot face ca nimeni să nu mai fie flămând, nimeni să nu mai fie sărac. Toată lumea să trăiască în belșug.

Dar probabil că nici un guvern nu va permite să se întâmple acest lucru. Nici o religie nu va permite să se întâmple asta, deoarece contravine scripturilor ei, contravine doctrinei ei. Hindușii cred că trebuie să suferi în viața asta pentru că în viața trecută ai comis fapte rele. Ei nu pot accepta o invenție care să înlăture suferința, sărăcia, boala, pentru că ce se va întâmpla atunci cu teoria reîncarnării și răsplătirea și pedepsirea faptelor bune și a celor rele? Întreaga doctrină a hinduismului n-ar mai avea nici un sens.

Un tânăr s-a întors de la facultate cu diplomă de doctor. Bătrânul său tată, care era tot doctor, abia îl aștepta, căci era obosit, muncise o viață. Avea trei fii studenți la medicină, și dacă se întorcea măcar unul, acesta putea să-i ia locul și să-i întrețină pe ceilalți doi în facultate. Iar tânărul a spus imediat: „Fii liniștit, odihnește-te, am să am eu grijă".

În a treia zi după întoarcerea acasă s-a dus la tatăl său și i-a spus: „Tată, am vindecat-o pe femeia pe care tu o tratai de trezeci de ani".

Tatăl a spus: „Tâmpitule! Femeia asta ți-a plătit ție studiile, și le plătea și pe ale fraților tăi. Eu o țineam în starea asta. Era o femeie foarte bogată și își putea permite să fie bolnavă. Nu era săracă".

Să fii bogat și bolnav este foarte periculos. Să fii sărac și bolnav nu e prea periculos. Vei fi vindecat foarte repede, pentru că nu poți plăti mult. Dimpotrivă, s-ar putea să-l întrebi pe doctor: „Ce e cu medicamentele și cu mâncarea pe care mi le-ați prescris? N-am bani". Doctorul își va spune: „Mai bine să-l vindec și să scap de el". Dar când e bolnav un om bogat, în mintea doctorului apare o dilemă foarte ciudată: să-l vindece, sau să lase boala să zăbovească? Cu cât lasă boala să zăbovească mai mult, cu atât primește mai mulți bani. Dacă îl vindecă, s-a zis cu banii ăia.

Prin implementarea computerelor pe scară largă, multe profesii vor fi afectate, iar aceste profesii vor face totul pentru a împiedica acest lucru, sub tot felul de pretexte. De exemplu, vor susține că Dumnezeu nu a creat

niciodată un computer, computerele sunt periculoase pentru că îţi fură toată inteligenţa.

Ce face omul cu inteligenţa lui? Este nefericit, este invidios. Măcar computerele nu vor fi invidioase, nu vor fi nefericite. Ce face omul cu inteligenţa lui? Tot felul de războaie, tot felul de violenţe.

Computerele pot să-i dea omului o vacanţă totală pe toată viaţa. Omul se poate destinde. Va trebui să înveţe să se destindă, pentru că mii de ani n-a făcut decât să muncească, să muncească din greu, atâta a ştiut. Computerele vor nimici întreaga condiţionare privitoare la muncă. Pentru prima dată, lenea va deveni o calitate spirituală: „Binecuvântaţi sunt cei leneşi, căci a lor este împărăţia acestei planete". Iar în lenea lor, dacă vor, pot să facă grădini frumoase. Doar de plăcere, fără nici un scop. Pot să picteze, pot să cânte – nu din motive de bani, nu ca o afacere, ci pur şi simplu de plăcere.

Viaţa poate deveni un paradis aici, pe această planetă. Dar paradisul trebuie creat; el trebuie să vină din conştiinţa omului.

Şi computerul face parte din creativitatea omului. Nu are de ce să fie un concurent – omul e stăpânul. Şi, pentru dată, computerul şi omul sunt separaţi. Asta îţi spun toate învăţăturile misticilor – tu şi mintea sunteţi separaţi. Însă e greu de înţeles, pentru că mintea e în capul tău, şi conştiinţa ta e foarte aproape de ea. Distanţa nu e prea mare. Însă, cu ajutorul computerelor, distanţa va fi foarte clară, n-o să mai fie nevoie să ţi-o spună nici un mistic.

Şi computerul face parte din creativitatea omului. Nu are de ce să fie un concurent – omul e stăpânul.

Un computer nu poate fi conştient. Un computer poate fi intelectual, un computer poate fi cunoscător; un computer poate fi atât de cunoscător încât să conţină toate informaţiile din toate bibliotecile din lume – un singur computer pe care poţi să-l ţii în buzunar. Lucrul ăsta va elibera milioane de oameni de memorarea lucrurilor inutile. Examenele şi tot felul de lucruri prosteşti vor dispărea.

Computerul poate fi unul dintre cele mai importante fenomene care s-au întâmplat vreodată. El poate deveni saltul cuantic. El poate aduce ruperea de trecut şi de toate condiţionările trecutului.

Hymie Goldberg a răspuns la un anunț din ziar care spunea „Ocazia vieții!". S-a dus la adresa respectivă și s-a pomenit față în față cu bătrânul Finkelstein.

– Ce caut eu este cineva care să se frământe în locul meu, i-a explicat bătrânul Fink. Slujba ta va fi să porți pe umeri toate grijile mele.

– Asta da slujbă! a spus Hymie. Și cu cât mă plătești?

– Vei primi douăzeci de mii de dolari pe an ca să transformi toate necazurile mele în ale tale, a spus bătrânul Fink.

– Bine, a spus Hymie. Când primesc banii?

– Aha! a spus Fink. Ăsta e primul tău necaz.

De ce pare omenirea atât de dornică să meargă pe calea spre sinuciderea globală?

Motivul e limpede. Oamenii s-au lămurit că viața lor nu are nici un sens, că în afară de suferință nu se întâmplă nimic; în afară de neliniște, frământări, viața nu are nimic de oferit.

Indivizii s-au sinucis dintotdeauna. Și este de mirare că cei care s-au sinucis au fost puțin mai inteligenți decât oamenii normali. Psihologii care se sinucid sunt de două ori mai mulți decât sinucigașii de orice altă profesie. Pictorii, poeții, filozofii fie înnebunesc, fie se sinucid. Nu se cunoaște nici un idiot care să fi înnebunit, sau să se fi sinucis.

Idioții nu se sinucid pentru că ei nici măcar nu se pot gândi la sens, semnificație, scop. Ei nu gândesc deloc; ei doar trăiesc, vegetează. Cu cât e inteligența mai mare, cu atât e mai periculoasă, pentru că ea te face să-ți dai seama că viața pe care o trăiești este găunoasă, absolut goală. Nu ai de ce să te ții. Știi că ziua de mâine va fi o repetare a zilei de azi, așa că ce rost are să continui?

Se sinucid numai acei indivizi care au ajuns la un anumit stadiu de inteligență, de înțelegere dacă viața are vreun sens sau nu. Acum, pentru prima dată, milioane de oameni de pe tot pământul au ajuns la acea maturitate care îi face să considere că viața nu are sens. De asta omenirea se îndreaptă spre o sinucidere globală. Se pare că nu există nici un motiv de a continua. La ce să mai trăiești? Ți-ai trăit viața, și n-ai găsit nimic. Acum vor trăi copiii tăi și nu vor găsi nici ei nimic; generație după generație, fără împliniri, fără mulțumire.

Dar, după părerea mea, lucrul ăsta îi oferă omului o ocazie fantastică. S-au sinucis sau au înnebunit numai oamenii foarte inteligenți, din cauză că ei n-au putut trăi în această lume nebună. Nu s-au putut adapta la demența din jurul lor. Au simțit că se năruie – asta a fost nebunia lor. Dar numai oamenii de acest gen au ajuns și iluminați.

Așadar, acestea sunt cele trei posibilități pe care le are inteligența. Omul inteligent fie înnebunește, pentru că nu-și dă seama ce se întâmplă, de ce se întâmplă, de ce trebuie să facă asta sau aia. Fie, înțelegând situația, asta îl împinge la nebunie, se sinucide, își pune capăt vieții. Acesta este cazul cel mai des întâlnit în Occident.

În Orient, genul ăsta de oameni n-a ajuns la nebunie, ci la meditație. Occidentul este sărac în această privință. El nu cunoaște bogăția meditației. Nu știe că meditația poate să-ți schimbe întreaga viziune despre viață; că poate să-ți ofere sens, frumusețe, binecuvântare. Atunci viața este ceva sacru, nu poți s-o distrugi.

Studiile arată că în Orient rata sinuciderii e foarte scăzută în comparație cu Occidentul, rata oamenilor care înnebunesc este foarte scăzută în comparație cu Occidentul. Și încă ceva: în Orient, oamenii care înnebunesc nu sunt de fapt prea inteligenți. Ei sunt bolnavi psihic. Nu inteligența lor îi duce la nebunie, ci o dereglare a minții lor. Poate că alimentația nu e corectă, poate că n-au hrană destulă pentru a ajuta mintea să se maturizeze. Din mâncarea lor vegetariană lipsesc anumite proteine absolut necesare dezvoltării inteligenței.

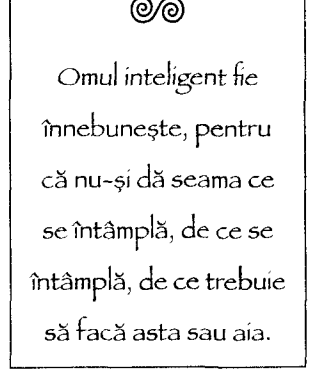
Omul inteligent fie înnebunește, pentru că nu-și dă seama ce se întâmplă, de ce se întâmplă, de ce trebuie să facă asta sau aia.

Așa că nebunia din Occident și cea din Orient sunt total diferite. Nebunia din Orient este ceva de natură psihică: oamenilor le lipsesc anumite lucruri, dezvoltarea lor e întârziată, mintea lor nu se dezvoltă pe măsura dezvoltării lor fizice.

Și cei care se sinucid în Orient sunt altfel decât cei care se sinucid în Occident. În Orient oamenii se sinucid din cauza foametei, din cauză că nu reușesc să trăiască și, pentru ei, viața e o nesfârșită tortură. Așa că există o diferență calitativă.

Dar oamenii inteligenți din Orient s-au întors întotdeauna spre meditație. Ori de câte ori au simțit că viața nu are sens, au încercat să găsească sensul în ei înșiși; asta e calea meditației. Au încercat să găsească însăși sursa vieții, a iubirii, și au găsit-o. Oricine caută înăuntru o s-o găsească. Ea nu e departe, e chiar în tine. O porți tot timpul cu tine!

Intelectualitatea occidentală caută sensul în afară, iar afară nu există sens. Ea caută binecuvântarea în afară. Dar nu uita că frumusețea se află în ochii celui care privește, nu în afară. Același lucru e valabil și pentru sens, fericire, binecuvântare. Toate astea se află în tine. Când le ai, le poți proiecta asupra întregii existențe. Dar mai întâi trebuie să le găsești.

Dacă Jean Paul Sartre, Martin Heidegger, Marcel, Ludwig Wittgenstein, Bertrand Russell și alții ca ei s-ar fi născut în Orient, ar fi ajuns ființe ilumînate. Dar, în Occident, ei au fost împovărați de neliniște, de suferință. Ei au găsit că totul e întâmplător și fără sens, că viața nu are nici un scop iar bucuria e doar un vis, ea nu există în realitate.

Occidentul are nevoie de meditație. Orientul are nevoie de medicină, el are trupul bolnav.

Occidentul are nevoie de meditație. Orientul are nevoie de medicină, el are trupul bolnav. Occidentul are sufletul bolnav. În prezent, nu Orientul reprezintă un pericol pentru omenire. Cel mult, orientalii pot fi lăsați să moară de foame, așa cum se întâmplă în Etiopia. Dar ăsta nu e un pericol pentru omenire. De fapt, moartea lor ajută omenirea. Ea reduce populația lumii. Lumea devine mai bogată, fără să știe. O mie de etiopieni mor zilnic, fapt care ajută confortul altora, pentru că dacă populația lumii scade, oamenii trăiesc mai confortabil, mai ușor.

Problema nu vine din Orient; problema vine din Occident. Problema e că intelectualitatea occidentală s-a săturat de viață, nu se mai opune cu adevărat armelor nucleare, unui al treilea război mondial. De fapt, în adâncul ei, mintea occidentală speră cumva ca acest lucru să se întâmple curând, pentru că viața nu are sens.

Decât să-ți asumi riscul să te sinucizi, va fi mult mai ușor dacă politicienii reușesc să distrugă întreaga lume. Nu vei mai fi în dilema a fi sau a nu fi. Nu va mai trebui să te gândești dacă să te omori sau nu, să te întrebi dacă nu cumva s-ar putea ca mâine lucrurile să fie altfel.

Sinuciderea este o responsabilitate individuală, dar un război global, un război nuclear te absolvă de orice responsabilitate. Nu e opera ta, așa s-a întâmplat.

De ce intelectualitatea occidentală nu luptă cu adevărat împotriva armelor nucleare? De ce oamenii de știință – care fac parte din intelectualitate – continuă să servească guvernele? Calea cea mai simplă ar fi ca toți oamenii de știință care produc arme nucleare să-și dea demisia. Ei ar trebui să spună: „Destul! Nu putem produce aceste arme care au să distrugă viața pe pământ". Și nici poeții, filozofii, pictorii nu par să protesteze. Ei au devenit simpli spectatori. În spatele acestui lucru există un motiv. Occidentalii au fost transformați încetul cu încetul în spectatori.

Tu nu joci fotbal, dar te uiți la douăzeci și doi de oameni care joacă, a căror meserie e să joace fotbal. Și la fel fac milioane de oameni – se uită, se agită, sar, strigă, urlă. Dacă nu sunt în tribună pe stadion, stau acasă în fața televizoarelor și fac aceleași gesturi. Altcineva joacă, ei sunt doar spectatori.

Viața are importanță numai pentru cei care participă la ea, numai pentru cei care sunt implicați activ în ea, nu pentru spectatori.

Americanul mediu se uită la televizor cinci până la șase ore pe zi – șase ore în care e doar spectacol, nu participă la nimic. E spectator la filme, e spectator la meciuri de box. Se pare că a pierdut contactul cu viața. Cineva participă la un campionat mondial de șah, iar tu te uiți. Nu poți să joci tu însuți șah? Nu poți să joci tu însuți fotbal?

Ia-i lăsat toată viața pe alții să trăiască în locul tău, și pe urmă te întrebi unde s-a dus sensul, de ce nu te simți viu, de ce în viața ta nu există nimic important. Viața are importanță numai pentru cei care participă la ea, numai pentru cei care sunt implicați activ în ea, nu pentru spectatori.

Așa că s-ar putea ca intelectualitatea occidentală să fie în situația de spectatoare, să se uite, când la televizor se anunță că a început Al Treilea Război Mondial. Să audă la radio, să citească în ziare... Dar o să facă ceva, sau nu?

Faptele îți țin seva în mișcare. Dacă doar te uiți, seva o să sece. Devii doar un schelet.

Mă mir că, deşi occidentalii reprezintă în lume o majoritate grozavă, educată, intelectuală, ei nu fac nimic, nu întreprind nici o acțiune. SIDA se răspândeşte, iar ei doar se uită. Guvernele lor strivuiesc arme nucleare, pregătind rugul funerar, iar ei stau şi se uită.

Trebuie să iasă din această stare hipnotică de simpli spectatori. Nu există mulți oameni care fac arme nucleare. Doar câțiva oameni de știință știu cum să le facă – nu pot ei să spună pur şi simplu: „Nu, nu avem de gând să fim servitorii morții"?

Şi ce fac poeții, pictorii, laureații Premiului Nobel, scriitorii, actorii, muzicienii, dansatorii? Ei ar trebui să inițieze un mare protest, să ceară ca toate armele nucleare să fie scufundate în Pacific.

Dar necazul e că dacă nu simți că viața are un rost, nu poți să lupți pentru viață. Şi, pentru prima dată în istoria omului, viața cere să lupți pentru ea.

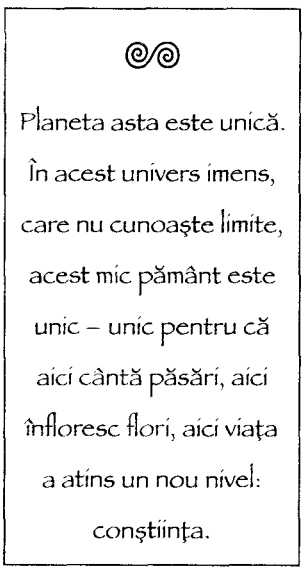

Meditația va crea atmosfera necesară. Ea te va readuce la acțiune, la iubire, la sens. şi atunci, în mod firesc, vei înțelege că e vremea să se facă ceva. Acest pământ frumos nu trebuie să moară.

Planeta asta este unică. În acest univers imens, care nu cunoaşte limite, acest mic pământ este unic unic pentru că aici cântă păsări, aici înfloresc flori, aici viața a atins un nou nivel: conştiința. Iar în câțiva oameni conştiința a atins punctul suprem: iluminarea.

În comparație cu acest pământ, întregul univers este mort. E mare, vast, dar chiar şi un singur trandafir e mult mai valoros decât cea mai mare stea. Oricine vrea să distrugă acest pământ vrea să distrugă ceva unic care evoluează. A fost nevoie de milenii pentru a se ajunge la această stare de conştiință. Chiar dacă numai câțiva oameni au atins fericirea şi extazul supreme, e suficient pentru a face din acest pământ cea mai mare comoară.

Există milioane de sisteme solare, dar nici un sistem solar nu poate pretinde că are un Gautam Buddha, un Lao Tzu, un Bodhidharma, un Kabir. Acest pământ a făcut ceva grozav, a făcut întregul univers bogat. El nu poate fi distrus.

Războiul trebuie oprit – și asta stă în puterile noastre. Nu te mulțumi să fii doar spectator. În loc să rămâi în suferința ta, începe să găsești surse de viață și mister în tine însuți. Asta e singura posibilitate de a salva întreaga lume.

Nu pot să fac față multelor situații sociale în care mă aflu. Am nevoie de ajutorul unui psihiatru?

Mintea ta e absolut în regulă. De fapt, în situația asta sunt toți cei care au o anumită inteligență. Nu e vorba că îți lipsește ceva, e vorba că ai o inteligență mai mare decât inteligența medie. Problema asta nu e generată de o lipsă, ci de ceva în plus: ai mai multă inteligență decât omul mediu.

Când mintea e puțin mai inteligentă, ea nu e niciodată mulțumită, pentru că mereu își imaginează situații mai bune; asta e problema. Dacă ai o mie de rupii și ești prost, ești mulțumit! Dar cum poate fi mulțumit un om inteligent? El se gândește la două mii, la trei mii, la cinci mii; oricât ar avea, el se gândește mereau la mai mult.

Prostul se mulțumește cu ce are, pentru că el nu are imaginație, el nu își poate închipui o situație mai bună. Așa că de ce să fie nemulțumit, cum să fie nemulțumit?

Prostul se mulțumește cu ce are, pentru că el nu are imaginație, el nu își poate închipui o situație mai bună. Așa că de ce să fie nemulțumit, cum să fie nemulțumit?

Prin urmare, psihiatrii nu te pot ajuta, pentru că n-ai făcut nimic rău. Nu pot îndrepta nimic, pentru că nu există nimic greșit. Ai o inteligență mai mare decât inteligența medie. Ei bine, va trebui să aplici mai profund această inteligență la problemele tale. În loc să ceri ajutorul altcuiva, va trebui să-ți aplici propria inteligență la problemele tale.

De exemplu, când ești nemulțumit de un anumit lucru, conștientizează de ce ești nemulțumit, pătrunde adânc în nemulțumire, strat cu strat, deschide toate ușile, cercetează fiecare situație, fiecare stare de spirit. Conștientizarea te va ajuta, trebuie doar să-ți analizezi profund stările de spirit.

Așa că ori de câte ori te simți nemulțumit, nu te gândi că s-a întâmplat ceva cu mintea ta. Nu s-a întâmplat nimic, doar că ești mai inteligent decât

alții. Ar trebui să te consideri norocos, pentru că puteai să fii prost – proștii n-au niciodată problema asta, idioții n-au nici o problemă. O problemă este un indiciu bun.

Iar când te gândești la viață, când te gândești că viața nu are sens, cum să fii mulțumit de ea? Iar dacă pătrunzi adânc în asta, încetul cu încetul îți vei da seama că în viață nu există nici o posibilitate de satisfacție. Atunci te vei împiedica de primul adevăr fundamental – că viața e lipsită de sens. Atunci te întorci în interiorul tău, atunci n-ai nevoie să mergi afară, pentru că afară nu e nimic care să aibă sens. Afară e numai neliniște și chin.

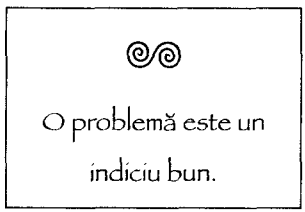

Și oamenii ca tine se sinucid. Când viața devine prea grea și totul e nesatisfăcător și nimic nu-ți aduce fericire, începi să te gândești: „Ce rost are să mai trăiesc? Mai bine mă omor!". Oamenii de genul tău fie se sinucid, fie devin mari căutători ai adevărului. Dacă nu se omoară, încep să se întoarcă în interior și creează o viață nouă. Viața care e disponibilă prin simțuri este fără sens, dar nu este singura viață. Mai există o viață, mult mai măreață, mult mai glorioasă, și aceea este viața conștiinței lăuntrice.

Așa că te rog să nu te gândești că ești bolnav. Dacă gândești în termenii ăștia, vei începe să te simți bolnav; te vei hipnotiza în a crede că ești bolnav. Nu ești deloc bolnav. Renunță complet la ideea asta! Să nu te duci la un psihiatru, pentru că dacă te duci la el o să-ți găsească ceva ce nu ai. Trebuie și el să trăiască, așa că îți găsește el ceva ca să-ți ia banii.

Nu e nimic rău cu tine, doar că, într-un fel, ai ghinionul să fii mai inteligent decât omul mediu. Așa că poți face din asta o nefericire, sau poți face din asta o binecuvântare – depinde de tine.

M-am săturat de mine, nu simt nici o legătură între lumea mea interioară și cea exterioară. Înainte mă interesau multe, dar acum nu mă mai interesează nimic.

Așa se întâmplă cu omul inteligent. Plictiseala e prețul plătit pentru inteligență. Lucrul ăsta nu trebuie interpretat negativ. E bine, pentru că înțelegând asta, există posibilitatea de a transcede. Dacă n-ai fi sătul, nu te-ai

transcede niciodată pe tine însuți. Binecuvântați sunt cei cu adevărat sătui, pentru că numai ei pot transcede. Bineînțeles că să transcezi e o treabă grea; nu e ușor. Este precum escaladarea Everestului, dar o dată ce te-ai săturat cu adevărat, chiar și în greutate există o provocare.

Așa că primul lucru este să nu fii îngrijorat – e bine că e așa. Și nu o lua în sens negativ, face parte din inteligență, iar tu ești un om inteligent, așa că era firesc să ajungi la această stare de plictiseală.

Al doilea lucru...

Când începi să te saturi, e normal să începi să te întrebi cum să intri înăuntru, pentru că de afară ești sătul, știi tot ce e afară. Tocmai citeam azi o poveste foarte veche cu un rege pe nume Bhartirhari.

Când a ajuns rege, Bhartirhari și-a chemat toți sfetnicii și le-a spus: „Aceasta va fi regula mea, și aceasta este porunca mea: Vreau să experimentez totul o dată, dar niciodată de două ori. Așadar, să nu mi se servească de două ori aceeași mâncare, să nu-mi fie adusă din nou aceeași femeie – totul o singură dată!".

La sfârșitul anului, sfetnicii au venit la el și au spus: „Nu mai e cu putință. Am făcut tot ce s-a putut face. Nu mai avem cum să găsim lucruri noi!".

Regele a răspuns: „Bine, atunci am să renunț la tot!". Și a devenit sannyasin. A spus: „Acum s-a terminat! Am gustat din toate o dată, ce rost mai are să gust de două ori? O dată e bine, știu ce gust are totul, așa că de ce să mai repet?".

Mi-a plăcut foarte mult povestea... este extraordinar de frumoasă.

Așa este orice persoană inteligentă. Prin urmare, n-ai de ce să fii îngrijorat, n-ai de ce să iei lucrurile în tragic. E bine, e foarte bine că simți că te-ai săturat. Oamenii care nu s-au săturat ei înșiși sunt într-o situație proastă, ei sunt în pericol, nu se vor schimba niciodată. Nu simt nevoia să se schimbe. Vor continua să trăiască mecanic.

Asta e prima rază de conștiință în tine – că simți că te-ai săturat. Asta înseamnă că tu conștientizezi faptul că felul în care ai trăit până acum și lucrurile pe care le-ai făcut până acum sunt lipsite de sens.

Acum, al doilea lucru... Acum că aproape ai terminat cu ce e afară, problema e că nu știi cum să intri înăuntru. Dacă începi să te zbați să intri, nu vei intra. Dacă te străduiești și faci un efort să intri, nu vei intra, pentru că tot ce facem cu efort duce în afară, ne scoate afară; orice lucru făcut cu efort conduce afară.

Să intri înseamnă să te relaxezi total – nu există altă cale.

Când te relaxezi, intri; când începi să faci ceva, ieși. A face înseamnă a ieși; a nu face înseamnă a intra. De asta lucrul ăsta e anevoios. Dacă ar fi fost ceva de făcut, ți-aș fi spus: „Fă asta și vei intra". Nu este o problemă de a face ceva. Va trebui să înveți să ai răbdare, va trebui să înveți să ai răbdare la infinit.

Începe prin a sta pur și simplu. Ori de câte ori ai timp, așează-te și stai în tăcere, cu ochii închiși, fără să faci nimic. Te-ai săturat de ce e afară? Încetul cu încetul, visele legate de ce e afară vor dispărea, pentru că nu vor mai avea de ce să continue.

Nu te vei mai gândi la mâncare – dacă te gândești la mâncare înseamnă că nu ești sătul. Dacă te gândești la femei înseamnă că nu ești sătul. Visele vor arăta dacă ești cu adevărat sătul, sau dacă unele interese mai zăbovesc încă. Dacă există vreun interes care mai zăbovește, atunci termină și cu el, nu e nimic rău în asta. Dacă ești cu adevărat sătul, încetul cu încetul vei începe să simți că energia se deplasează singură spre interior. Tu nu faci nimic, tu doar stai acolo, iar ea intră, cade înăuntru.

Iar acea forță interioară îți va aduce interese noi, un nou entuziasm, un nou stil de viață. Nu poți să cultivi acea forță lăuntrică. Tot ce poți să faci este să stai pasiv, să meditezi pasiv cât mai mult.

În munca mea, mă tem mereu că îmi pierd încrederea în mine.

În realitate, nu avem nevoie de atâta încredere cum credem noi.

Pentru unii, încrederea în sine poate fi fie o mare calitate, fie un obstacol. De exemplu, proștii au întotdeauna mai multă încredere în ei decât oamenii inteligenți. Prostia are în ea un anumit grad de încredere. Proștii sunt mai încăpățânați și, pentru că sunt orbi, pentru că n-au ochi să vadă, se năpustesc peste tot – chiar și acolo unde îngerii se tem să calce.

Omul inteligent e prin firea lucrurilor puțin ezitant. Inteligența este ezitantă. Asta dovedește pur și simplu că există milioane de oportunități,

milioane de alternative, iar tu trebuie să alegi. Fiecare alegere este arbitrară, așa că e firesc să existe o anumită lipsă de încredere în tine. Cu cât ești mai inteligent, cu atât o vei simți mai mult.

Așa că nu toată încrederea în sine e bună. Nouăzeci și nouă la sută din încredere e prostie. Numai unu la sută e bună, și nici acel unu la sută nu e absolut. Acel unu la sută ezită mereu, pentru că există foarte multe alternative. Ești mereu la o încrucișare de drumuri, neștiind care drum va fi cu adevărat cel bun. Cum să ai încredere în tine? De ce te aștepți să ai încredere în tine?

Toate drumurile arată aproape la fel, dar tu trebuie să alegi. E o alegere la noroc. Însă așa e viața, și e bine că e așa. Dacă totul ar fi limpede, prestabilit, prefabricat, și doar ți s-ar da instrucțiuni – „Ia-o la stânga și la dreapta, și fă asta și aia" – ai avea încredere în tine, dar la ce ți-ar folosi? Toată emoția ar fi pierdută. Viața n-ar mai avea lumină. Ar fi o rutină moartă.

Viața e întotdeauna palpitantă pentru că fiecare pas te aduce la o altă încrucișare de drumuri... iarăși multe drumuri, iarăși trebuie să alegi. Începi să tremuri. Va fi bună alegerea, sau nu? Și atunci, cum să fii încrezător?

Toate drumurile arată aproape la fel, dar tu trebuie să alegi. E o alegere la noroc. Însă așa e viața, și e bine că e așa.

Nu cere binele absolut și răul absolut. În viață nimic nu e așa. Totul e o problemă de procentaj; unul e doar puțin mai bun decât celălalt, atâta tot. Viața nu e împărțită în bine și rău, ca doi poli opuși. Între bine și rău există o mie și una de situații. Așa că ceea ce trebuie să faci este să privești în jur cu obiectivitate, în tăcere, cu simțire, să vezi toate posibilitățile, și să te îndrepți spre cea pe care o consideri puțin mai bună decât celelalte. O dată ce te-ai hotărât să te miști, uită de celelalte alternative, pentru că acum nu mai contează, și mergi cu încredere pe drumul ales.

Asta este cu adevărat încrederea inteligentă. Inteligența nu distruge de tot ezitarea. Se folosește de ezitare. Nu distruge alternativele. Alternativele există. Inteligența cugetă în mod conștient, evaluează toate alternativele.

Acestea sunt drumurile. Mulți o iau la dreapta; ei cred că e mai bine. Totuși, tu simți că e mai bine s-o iei la stânga, așa că e firesc să existe ezitare, pentru că știi că mulți oameni inteligenți merg în direcția opusă. Cum să ai

încredere în tine? Nu ești singur aici. Mulți oameni inteligenți merg pe celălalt drum, și totuși tu consideri că, pentru tine, drumul ăsta este cel bun.

Stai în intersecție, gândește-te, meditează, dar o dată ce te-ai hotărât, uită de toate celelalte alternative și pornește la drum. O dată ce te-ai hotărât să pornești, ai nevoie de toată energia ta. Nu-ți scinda mintea, lăsând jumătate din ea să se gândească la alternative. Așa trebuie folosită ezitarea.

Și nu există nici o certitudine că ai ales drumul cel bun. Nu spun asta. N-ai cum să fii absolut convins. S-ar putea să te fi înșelat, dar n-ai cum să știi asta până nu vei fi parcurs drumul până la capăt.

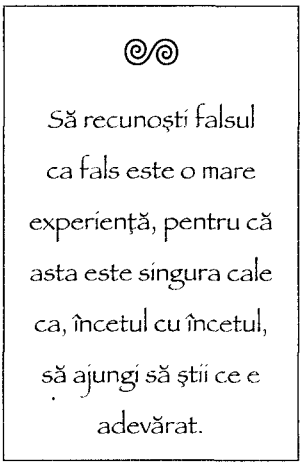

Însă părerea mea este că trebuie să te gândești bine. Însăși gândirea ta te face să te dezvolți. Urmează drumul – bun sau rău, este lipsit de relevanță. Însăși mișcarea te face să te dezvolți. Pentru mine nu e o problemă de încotro mergi. Pentru mine, lucrul cel mai important e că nu ești înțepenit într-un loc, ci mergi.

Chiar dacă drumul ăsta duce la o fundătură și, ajuns acolo, nu mai ai unde să te duci și trebuie să te întorci, n-ai de ce să-ți faci griji. E bine că te-ai dus până acolo. Prin mișcare ai căpătat multă experiență. Ai cunoscut un drum greșit. Acum știi mai bine decât înainte ce e greșit. Acum știi ce e fals. Lucrul ăsta te va ajuta să găsești adevărul.

Să recunoști falsul ca fals este o mare experiență, pentru că asta este singura cale ca, încetul cu încetul, să ajungi să știi ce e adevărat. Și trebuie să mergi pe multe drumuri greșite înainte să ajungi la cel bun.

În ce mă privește, chiar dacă te îndrepți spre iad, eu te binecuvântez, pentru că nu există altă cale de a cunoaște iadul. Iar dacă nu cunoști iadul, n-ai să poți niciodată să știi ce e raiul. Du-te în întuneric, pentru că asta este singura cale de a cunoaște lumina. Du-te în moarte, pentru că asta este singura cale de a cunoaște viața.

Singurul lucru important e să nu rămâi înțepenit undeva. Nu sta în intersecție, ezitând, nemergând nicăieri. Nu-ți face din ezitare un obicei.

Folosește ezitarea – e un instrument bun. Gândește-te la toate alternativele. Eu nu spun să nu te gândești, să nu eziți deloc, să te miști ca un prost și să

alergi cu ochii închişi, astfel încât să nu ştii că există şi alte drumuri. De asta oamenii proşti au mai multă încredere în ei, însă ei au făcut lumii mult rău. Lumea ar fi mai bună dacă ar exista mai puţini oameni care cred în ei.

Uită-te la nenumăraţii Adolf Hitler – ei au foarte mare încredere în ei. Ei cred că Dumnezeu le-a dat marea misiune de a schimba întreaga lume. Sunt proşti, dar au foarte multă încredere în ei. Nici chiar Buddha nu are atâta încredere în el cât are Adolf Hitler, pentru că Buddha nu e prost. El înţelege complexitatea vieţii. Viaţa nu e atât de simplă cum crede Hitler, însă el dă buzna şi oamenii îl urmează.

De ce atâţia oameni urmează astfel de lideri proşti? De ce atâţia oameni continuă să-i urmeze pe politicieni? Ce se întâmplă? Rareori se întâmplă ca un politician să fie inteligent – pentru că dacă ar fi inteligent, n-ar fi politician. Inteligenţa nu alege niciodată un aşa lucru tâmpit. Dar de ce îi urmează atâţia oameni?

Motivul e că oamenii nu prea au încredere în ei înşişi. Ei nu ştiu încotro s-o ia, aşa că aşteaptă vreun mântuitor, cineva care să le spună că ăsta e drumul bun, şi să le-o spună cu atâta certitudine obsesivă încât să le risipească temerile. Aşa că ei spun: „Da, ăsta este conducătorul. Acum îl vom urma. El e omul potrivit – are atâta încredere în el!".

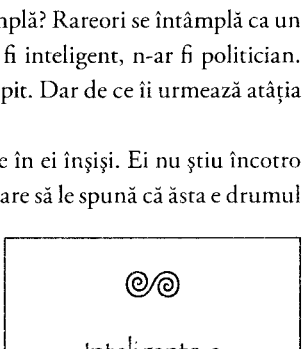

Acea încredere în sine a conducătorului – care se datorează prostiei – îl ajută să adune mulţi adepţi, pentru că oamenilor le lipseşte curajul, încrederea în ei. Ei rămân inteligenţi într-un loc. Le e teamă să se mişte. Ezitarea aproape că îi paralizează. Au nevoie de cineva care să le fie torţă, cineva cu mare încredere în el, astfel încât propria lor teamă şi lipsă de încredere în ei să nu-i deranjeze. Încrederea lui în sine o înlocuieşte pe a lor.

Aşa că nu întotdeauna încrederea în tine e o virtute.

Inteligenţa e întotdeauna o virtute. Prin urmare, insistă asupra inteligenţei. Uneori ea te va face să fii foarte ezitant, nervos. Aşa trebuie să fie... e firesc. Viaţa e foarte complexă, iar tu te mişti continuu în necunoscut. Cum să fii încrezător? Însăşi pretenţia e absurdă.

Aşadar, fă-ţi din inteligenţă ţel, şi apoi foloseşte în mod creativ ezitarea, nervozitatea, totul.

Îmi dau seama că mintea mea e tot copilăroasă. Ce să fac?

Există lucruri de care trebuie doar să fii conștient. Conștientizarea însăși aduce transformarea; nu mai întâi ești conștient și după aceea trebuie să faci ceva ca să te schimbi.

Dacă îți dai seama că mintea ta e copilăroasă, poți să-ți dai seama și că nu ești mintea – altfel cine să-și dea seama că mintea e copilăroasă? Dincolo de minte există ceva – privitorul de pe deal.

Tu te uiți doar la minte. Ai uitat de tot cine se uită la ea. Uită-te la minte, dar nu uita de cel care privește – pentru că realitatea ta e centrată în privitor, nu în minte. Iar privitorul e întotdeauna o conștiință pe deplin matură, centrată. Ea nu mai trebuie să se dezvolte.

Și o dată ce devii conștient de faptul că mintea e numai un instrument în mâinile sufletului tău care observă, nu mai e nici o problemă, poți să folosești mintea așa cum trebuie. Acum stăpânul e treaz și poate să-i ordone servitorului să facă ce e de făcut.

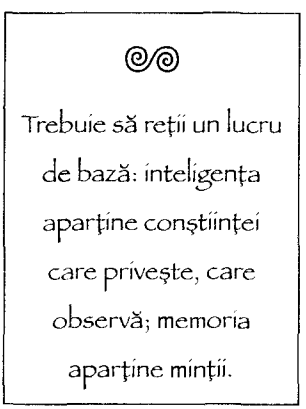
Trebuie să reții un lucru de bază: inteligența aparține conștiinței care privește, care observă; memoria aparține minții.

În mod obișnuit, stăpânul doarme. Am uitat de cel care privește, și servitorul a devenit stăpân. Iar servitorul e servitor – cu siguranță nu foarte inteligent.

Trebuie să reții un lucru de bază: inteligența aparține conștiinței care privește, care observă; memoria aparține minții.

Memoria nu este inteligență. Însă omenirea e păcălită de secole, spunându-i-se indirect că memoria înseamnă inteligență. Școlile, colegiile, universitățile nu sunt interesate de descoperirea inteligenței; ele caută să afle cine are capacitatea de memorare mai mare.

Iar acum știm foarte bine că memoria e un lucru mecanic. Un computer are memorie, dar nu poate să aibă inteligență. Un computer poate să aibă o memorie mai bună decât a ta. Memoria omului nu e foarte de nădejde. Ea poate să uite, poate să încurce lucrurile, se poate bloca. Uneori se întâmplă să spui: „Știu asta, îmi stă pe limbă". Păi, dacă îți stă pe limbă, de ce nu spui? Pentru că ți s-a blocat mintea. Iar mintea se blochează atunci când e încordată. Când nu te mai gândești, când ești total relaxat, lucrul respectiv iese la suprafață singur.

Mintea încordată se îngustează. Mintea relaxată se lărgește, prin ea pot să treacă mult mai multe amintiri. O minte încordată se îngustează atât de mult încât prin ea pot să treacă numai câteva amintiri.

Însă de mii de ani memoria e confundată cu inteligența. Memoria nu este inteligență, lucrul ăsta trebuie bine înțeles.

În India, precum și în țările arabe, și în China, Grecia, Italia, toate limbile depind de memorie, nu de inteligență. Poți să ajungi un mare cărturar sanscrit fără pic de inteligență – nu ai nevoie de inteligență, ai nevoie de o memorie perfectă. Exact ca papagalul. Papagalul nu înțelege ce spune, dar poate s-o spună absolut corect, cu pronunția corespunzătoare. Poți să-l înveți orice vrei. Toate limbile vechi depind de memorie. Și tot sistemul de învățământ din lume depinde de memorie. La examene, studentul nu este întrebat ceva care să-i dovedească inteligența, ci ceva care să arate ce memorie are, cât ține minte din ce scrie în manuale. Ăsta e unul din motivele pentru care mintea omului e înapoiată. El și-a folosit memoria de parcă ar fi fost inteligență – o confuzie extrem de gravă. Pentru că ține minte și poate să citeze din scripturi, omul începe să creadă că e adult, că e atotcunoscător, că e înțelept. Asta e problema.

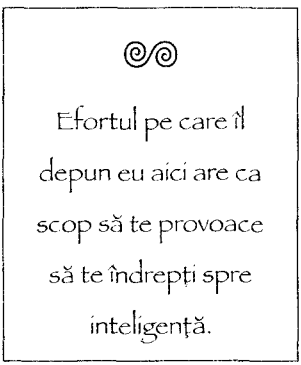

Eu nu sunt un om cu memorie bună. Efortul pe care îl depun eu aici are ca scop să te provoace să te îndrepți spre inteligență.

Faptul că ții minte multe lucruri nu îți ajută la nimic. Important e cât ai experimentat tu însuți, câte ai cunoscut personal. Iar ca să-ți cunoști lumea interioară, îți trebuie multă inteligență, memoria nu e de nici un ajutor. Da, dacă vrei să fii cărturar, profesor, pundit, poți să memorezi scripturile și să te mândrești că știi atât de multe. Și alții vor considera că știi multe dar, în profunzime, memoria ta nu e decât ignoranță. În fața mea nu poți să-ți ascunzi ignoranța. Eu încerc în toate modurile cu putință să te aduc față în față cu ignoranța ta, deoarece cu cât îți înțelegi mai repede ignoranța, cu atât scapi mai repede de ea. Iar a cunoaște e o experiență atât de frumoasă încât, in comparație cu ea, cunoașterea împrumutată este pur și simplu imbecilă.

Am auzit o întâmplare cu arhiepiscopul Japoniei. El voia să convertească la creștinism un maestru zen. Neștiind nimic despre lumea interioară, s-a dus la maestru, unde a fost primit cu multă iubire și respect.

A deschis Biblia și a început să citească. Predica de pe munte. Voia să-l impresioneze pe maestru. Citise numai două fraze când maestrul zen a spus: „Ajunge. Urmați un om bun, dar și el urma alți oameni buni. Nici voi nu cunoașteți, nici el nu cunoaște. Du-te acasă".

Arhiepiscopul a fost șocat. A spus: „Trebuia cel puțin să mă lași să termin toată predica".

Maestrul a spus: „Nu avea rost. Dacă știi ceva, spune. Închide cartea! – pentru că noi nu credem în cărți. Porți adevărul în însăși ființa ta, și cauți în cărți moarte? Du-te acasă și privește în tine. Dacă găsești ceva înăuntru, întoarce-te. Dacă tu crezi că rândurile astea pe care mi le-ai repetat mie sunt de la Iisus Hristos, te înșeli".

Iisus Hristos repeta pur și simplu Vechiul Testament. Toată viața lui a încercat să convingă poporul că „Eu sunt ultimul profet al iudeilor". El nici nu auzise de cuvântul „creștin". El s-a născut evreu, a trăit evreu, a murit evreu. Și tot efortul lui a fost să-i convingă pe evrei că „Eu sunt profetul așteptat, mântuitorul pe care vi l-a promis Moise. Am venit".

Evreii ar fi putut să-l ierte... evreii nu sunt oameni răi. Și nu sunt nici oameni violenți. Nimeni atât de inteligent ca evreii nu poate să fie violent. Patruzeci la sută din laureații Premiului Nobel au fost evrei. Aproape jumătate din premiile Nobel au revenit evreilor, iar cealaltă jumătate restului lumii. Un popor atât de inteligent nu l-ar fi răstignit pe Iisus dacă el ar fi spus ceva din propria sa experiență. Însă el spunea lucruri pe care nu le știa din experiență – lucruri împrumutate. Totuși, pretindea că erau ale lui. Evreii n-au putut ierta această nesinceritate.

Altfel, Iisus n-a creat nimănui nici o problemă. A fost o mică pacoste, exact cum sunt Martorii lui Iehova sau cei din secta Hare Krishna. Dacă pun mâna pe tine, nu te ascultă deloc și te copleșesc cu tot felul de sfaturi înțelepte; pe tine nu te interesează, ai treabă, vrei să fii lăsat în pace. Dar ei sunt hotărâți să te salveze. Nu contează dacă tu vrei să fii salvat sau nu – trebuie să fii salvat.

Odată eram în Allahabad și stăteam pe malul Gangelui, când un om a început să strige din apă: „Salvează-mă! Salvează-mă!". Pe mine nu mă interesează să salvez pe nimeni, așa că m-am uitat în jur... dacă e cineva interesat să-l salveze, lasă să aibă el prima șansă. Dar nu era nimeni, așa că a trebuit în cele din urmă să sar eu.

Dar a fost greu, căci era un om greu, gras. Cei mai graşi oameni din India îi găseşti în Allahabad şi Varanasi – brahminii, preoţii hinduşi, care nu fac altceva decât să mănânce. Am reuşit cumva să-l trag afară. Iar el s-a supărat – „De ce m-ai tras afară?".

I-am spus: „Ştii că eşti bine? Nu tu strigai după ajutor, strigai să te salvez?".

„Asta din cauză că începuse să mi se facă frică de moarte. Dar, de fapt, mă sinucideam", a spus el.

„Scuză-mă", am spus „habar n-aveam că te sinucideai".

Şi l-am împins înapoi în apă! El a început să strige din nou: „Ajutor!".

Am spus: „Acum aşteaptă să vină altcineva. Eu am să stau aici şi am să mă uit cum te sinucizi".

„Ce fel de om eşti? Mor!" a strigat el.

„Mori! Asta e treaba ta!".

Însă există oameni care ţin morţiş să te salveze.

Maestrul zen i-a spus arhiepiscopului: „Iisus repeta ce au spus vechii profeţi. Tu repeţi ce a spus Iisus. Repetiţia nu o să ajute pe nimeni. Ai nevoie de experienţa proprie – asta e singura eliberare".

Este bine că începi să înţelegi că mintea ta se comportă ca un copil, că nu e natură. Dar ţine minte şi cine se uită la mintea copilăroasă, şi fii alături de privitor. Detaşează-te de minte – pentru că mintea e doar un mecanism – şi ea începe să funcţioneze foarte bine. Şi o dată ce privitorul este treaz, începe să se dezvolte inteligenţa.

Treaba minţii e memoria, şi şi-o face foarte bine. Însă societatea a împovărat mintea cu inteligenţă, care nu e treaba ei. Lucrul ăsta a schilodit memoria. Nu te-a făcut mai inteligent, ci ţi-a afectat memoria.

Treaba minţii e memoria, şi şi-o face foarte bine. Însă societatea a împovărat mintea cu inteligenţă, care nu e treaba ei. Lucrul ăsta a schilodit memoria. Nu te-a făcut mai inteligent, ci ţi-a afectat memoria.

Să nu uiţi niciodată: ochii sunt pentru văzut, nu încerca să asculţi cu ochii. Urechile sunt pentru ascultat, nu încerca să vezi cu urechile. Altfel, vei

intra într-o stare de demență. Când ochii tăi sunt în stare perfectă, și urechile tale sunt în stare perfectă, tu încerci să faci ceva cu un mecanism care nu e destinat să facă asta.

Când privitorul e treaz, corpul are grijă de funcțiile lui, mintea are grijă de funcțiile ei, inima are grijă de funcțiile ei. Nimeni nu se amestecă în treaba celuilalt.

Și viața devine o armonie, o orchestră.

Uneori mă simt zăpăcit, de parcă mi-aș fi pierdut memoria.

Într-o zi memoria trebuie să dispară complet. Dacă dispare, e semn bun. Să rămâi fără memorie înseamnă să rămâi fără trecut, iar să rămâi fără trecut înseamnă să fii absolut deschis la viitor, să fii disponibil. Memoria nu e a viitorului, e a trecutului, e întotdeauna un cimitir. Iar viitorul aparține întotdeauna vieții, inteligenței, tăcerii, meditației.

O dată ce un om devine iluminat, el nu mai acționează din memorie, acționează spontan. Și chiar și pe drumul către iluminare, spontaneitatea înlocuiește încetul cu încetul memoria. Memoria este calea omului lipsit de inteligență. Cel care nu poate să răspundă imediat realității are nevoie de un sistem de memorie, astfel încât să țină minte răspunsurile vechi, situațiile vechi – ce a făcut înainte. Dar atunci răspunsul lui nu mai e răspuns, e reacție. Iar reacțiile nu corespund situației pe care o are în față, întrucât situația se schimbă continuu, iar răspunsurile din memoria lui nu se schimbă, rămân aceleași.

De asta persoana care îmbătrânește pierde contactul cu tânăra generație care e în creștere. Vina nu este a noii generații, vina este a omului bătrân care trăiește din memorie, din amintiri, iar memoria aparține trecutului, care nu mai este. Noua generație răspunde mai mult la prezent – asta creează prăpastia. Generația vârstnică vrea mereu răspunsuri vechi, scripturi vechi, sfinți vechi.

Fiecare religie caută să dovedească faptul că scripturile ei sunt cele mai vechi. E ciudat că vrea să dovedească asta. Și își face un titlu de glorie din

vechimea ei. În realitate, cu cât e mai veche religia, cu atât e mai inutilă, pentru că a pierdut complet contactul cu realitatea. Omul cu conștiință și înțelepciune, viu, răspunde la situația prezentă. Altfel, toate răspunsurile nu corespund și viața devine din ce în ce o harababură.

Așadar, n-ai de ce să-ți faci griji că îți pierzi memoria și vezi că, în paralel, nu simți nici o dezvoltare a inteligenței. Nu vei simți. Inteligența e atât de subtilă încât n-ai să-i auzi pașii. Dar, încetul cu încetul, ea îți va transforma întreaga ființă și apoi, dintr-o dată, când lucrarea e terminată, te vei trezi dintr-un somn adânc și vei vedea că ești o ființă nouă, renăscută.

Dacă începi să devii tot mai inteligent, de unde vei lua energia? Energia care este implicată și investită în amintiri trebuie retrasă, și nu e nici un rău în asta. Probabil că, pe piața obișnuită, poate fi periculos să n-ai o memorie bună. Dar dacă te uiți la geniile lumii, vei constata că unul din punctele lor comune este lipsa memoriei.

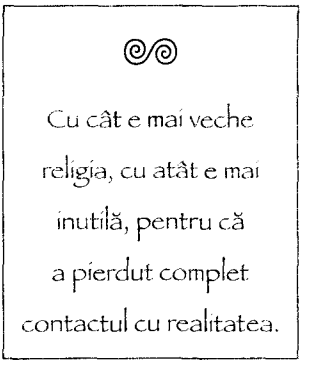

Edison pleca să țină un număr de prelegeri la câteva universități. Și-a luat la revedere de la soție și de la servitoare, care îl condusese și ea la ușă. A sărutat-o pe servitoare, crezând că e soția sa, și i-a făcut cu mâna soției. Șoferului nu i-a venit să creadă ce vedea. „Domnule, ați încurcat lucrurile. Femeia căreia îi faceți cu mâna e soția dumneavoastră, iar cealaltă e servitoarea".

Edison a spus: „Dumnezeule mare! Nu-i nimic, mă dau jos din mașină și îndrept lucrurile. Deseori mi se întâmplă să uit lucrurile esențiale". A coborât din mașină și și-a sărutat soția, iar servitoarei i-a făcut cu mâna.

George Bernard Show călătorea odată cu trenul. A venit controlorul și Bernard Show mai să facă o cădere nervoasă pentru că nu își găsea biletul. Controlorul i-a spus: „Stați liniștit, domnule. Vă cunosc, toată lumea vă cunoaște. Biletul trebuie să fie undeva în bagajul dumneavoastră. Mi-l arătați când trec a doua oară, și chiar dacă nu-l găsiți, nu-i nici o problemă". „Ba e o problemă", a răspuns Bernard Show, „căci pe el scria unde merg. Ce mă fac dacă nu-l găsesc?".

Însă, în cea mai mare parte, în fiecare moment e nevoie de inteligență, nu de memorie. Părerea mea e că, dacă vrem să facem omenirea mai conștientă, mai luminată, accentul trebuie pus pe inteligență, nu pe memorie.

Dar pentru profesori, pentru educatori, accentul pe memorie e mai simplu. Pui cinci întrebări, și dacă elevul a memorat cartea știe să răspundă la ele.

Când am dat eu examen de absolvire a facultății, profesorul meu era foarte îngrijorat din cauză că niciodată nu mă omorâsem cu buchia cărții, cu răspunsurile exact ca în carte. Mi-a spus: „Tu ai capacitatea să termini primul facultatea, dar așa cum te porți n-ai să poți nici măcar să treci".

În ziua examenului m-a luat de la cămin și m-a dus până în sala de examen ca să fie sigur că mă prezint. Ia-- spus fiecărui examinator: „Stai cu ochii pe studentul ăsta și nu-l lăsa să iasă din sală până nu vor fi trecut trei ore. Fie că răspunde sau nu, obligă-l să stea aici trei ore".

Eu m-am opus, dar examinatorii l-au ascultat pe el, pentru că era și decanul Facultății de Arte.

Toți profesorii mei s-au mirat foarte tare când am terminat primul facultatea și am primit medalia de aur. Dar importantă este reacția pe care a avut-o profesorul Ranade, unul dintre cei mai renumiți profesori ai Universității Allahabad, care a fost șeful comisiei de examinare. După ce mi-a citit lucrarea, a scris un bilet, cu specificația să-mi fie arătat. În bilet scria: „Ești singura persoană din viața mea care mi-a îndeplinit dorința". Aici trebuie să fac o paranteză și să spun că de când era el profesor dăduse numai două note de nouă. Altfel era greu să obții de la el chiar și o notă de trecere. Și era considerat nu numai profesor, ci și înțelept. Revin la bilet. „Dintotdeauna am urât răspunsurile memorate; răspunsurile tale sunt foarte proaspete, foarte scurte, la obiect. Nu ești un om care se bazează pe memorie. Am vrut să-ți dau zece, dar ar fi putut să pară puțin suspect, s-ar fi putut crede că te favorizez, de aceea îți dau nouă nouăzeci. Întreaga mea carieră de profesor am așteptat genul ăsta de răspunsuri, am așteptat acest curaj. În loc să răspunzi la întrebare, tu ai pus la îndoială întrebarea și ai demolat-o complet. N-ai răspuns nimic la ea pentru că nu era nimic de răspuns; întrebarea era absurdă. Ți-ai folosit inteligența; toți ceilalți și-au folosit memoria".

El era conștient de faptul că memoria este doar mecanică, inteligența este adevărata comoară. Iar în prezent lucrul ăsta a devenit o realitate absolută. În viitor memoria nu va mai fi folosită deloc, pentru că un mic computer de buzunar va oferi toate răspunsurile la toate întrebările puse. Chiar și la întrebări absurde... de exemplu, pe ce dată s-a însurat Socrate. Sau, cine a fost primul om care a folosit arcul și săgeata.

Nu trebuie să fii îngrijorat din cauza memoriei. Ce e esențial este inteligența. Și toată energia trebuie îndreptată spre inteligență. Asta te va

face să te simți foarte ușor. În ceea ce privește memoria, folosește un carnet. Notează în el tot ce este esențial, fundamental.

Paddy, Sean și Mike erau într-o zi la vânătoare, și au dat de niște urme.

După ce s-a uitat îndeaproape la ele, Paddy a spus:

– Astea sunt urme de urs.

– Ba nu, a spus Sean, sunt urme de căprioară.

– Hei, Mike, au strigat amândoi, tu ce crezi că sunt?

Înainte ca Mike să apuce să răspundă, toți trei au fost loviți de un tren.

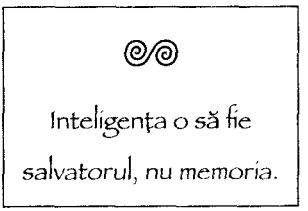

Inteligența o să fie salvatorul, nu memoria.

Cum se pot comporta îndrăgostiții mai inteligent?

Când ești într-o relație profundă cu cineva, apare o mare nevoie de a fi singur. Începi să te simți obosit, epuizat – bucuros obosit, fericit obosit, dar fiecare emoție este istovitoare. Începutul relației a fost minunat, dar acum ai vrea să treci la singurătate, simți nevoia să te aduni, să te înrădăcinezi iarăși în ființa ta.

În iubire, te muți în ființa celuilalt, pierzi contactul cu tine însuți. Acum simți nevoia să te regăsești. Dar când ești singur, apare din nou nevoia de iubire. Iubirea răsare din singurătate.

Singurătatea te face prea plin. Iubirea îți primește darurile. Iubirea te golește pentru ca să poți să te umpli din nou. Ori de câte ori ești golit de iubire, singurătatea te hrănește, te integrează. Ăsta e un ciclu.

Fă persoana iubită să-și dea seama de acest ciclu. Oamenii trebuie învățați că nimeni nu poate iubi douăzeci și patru de ore din douăzeci și patru; e nevoie de perioade de odihnă. Și nimeni nu poate iubi la comandă. Iubirea e un fenomen spontan – se întâmplă când vrea ea. Nu se poate face nimic în privința asta. Dacă faci ceva, nu mai e iubire, e actorie.

Adevărații îndrăgostiți, îndrăgostiții inteligenți înțeleg fenomenul și îl respectă. Fiecare știe că dacă celălalt vrea să fie singur, nu înseamnă că e

respins. Dimpotrivă, celălalt vrea să fie singur, pentru că a dat atâta iubire încât acum e gol și trebuie să se umple din nou ca să aibă ce revărsa.

Asta înseamnă inteligență.

În mod obișnuit, dacă cel iubit îți spune că vrea să fie singur o zi, câteva zile, te consideri respins. Eul tău e rănit. Acest eu nu este un lucru prea inteligent. Toate eu-rile sunt tâmpite. Inteligența nu cunoaște eu; inteligența vede fenomenul, încearcă să înțeleagă de ce persoana iubită nu vrea să fie cu tine. Ea nu te respinge, știi că te-a iubit mult, că te iubește mult, dar ăsta e un moment în care vrea să fie singură. Și dacă o iubești, o lași în pace, nu o chinuiești, nu o obligi să stea cu tine.

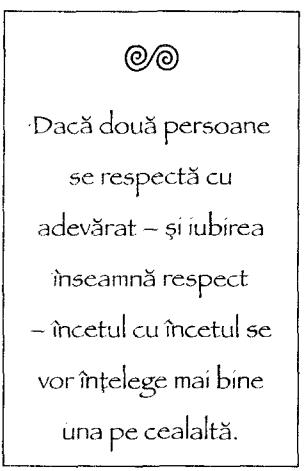
Dacă două persoane se respectă cu adevărat – și iubirea înseamnă respect – încetul cu încetul se vor înțelege mai bine una pe cealaltă.

Acest ciclu e ca ziua și noaptea, ca vara și iarna, se rotește mereu.

Dacă două persoane se respectă cu adevărat – și iubirea înseamnă respect – încetul cu încetul se vor înțelege mai bine una pe cealaltă. Vor cunoaște mai bine ciclul celuilalt, și vor ajunge să se sincronizeze.

Ai observat că adevăraților îndrăgostiți au multe lucruri asemănătoare? Nici chiar frații și surorile nu seamănă atât de bine. Expresia feței, mersul, felul în care vorbesc, gesturile... lucrul ăsta se întâmplă în mod natural. Adevăraților îndrăgostiți nu trebuie să spună nimic unul altuia – celălalt înțelege imediat, înțelege intuitiv.

Dacă femeia e tristă, și s-ar putea să n-o spună, bărbatul înțelege și o lasă în pace. Dacă bărbatul e trist, femeia înțelege și îl lasă în pace – găsește ea un pretext să îl lase singur. Proștii fac exact pe dos – ei nu se lasă niciodată în pace unul pe celălalt, sunt permanent împreună, obosindu-se și plictisindu-se unul pe celălalt, nelăsându-se reciproc să respire.

Dragostea dă libertate, și dragostea îl ajută pe celălalt să fie el însuși. Dragostea e un fenomen paradoxal. Pe de o parte te face să fii un suflet în două corpuri; pe de altă parte, îți dă personalitate, unicitate. Te ajută să te lepezi de identitățile tale mărunte, dar te ajută și să ajungi la sinele suprem. Iubirea și meditația sunt două aripi care se echilibrează una pe cealaltă, iar tu te dezvolți între ele două.

Uneori am îndoieli cu privire la inteligența mea.

Fiecare om se naște inteligent. Inteligența e o calitate intrinsecă. Așa cum fiecare se naște respirând, fiecare se naște inteligent.

Ideea că unii oameni se nasc inteligenți și unii nu este total greșită, este insultătoare, degradantă și a dezumanizat foarte mulți oameni. Toți oamenii se nasc inteligenți, deși modul de exprimare al inteligenței poate să difere. Unul e inteligent la muzică, altul e inteligent la matematică, dar dacă faci din matematică criteriul de bază, muzicianul pare lipsit de inteligență. Dacă îi supui pe amândoi unui examen de matematică, muzicianul cade. La un examen de muzică va cădea matematicianul.

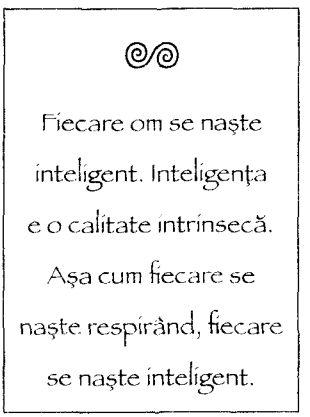
Fiecare om se naște inteligent. Inteligența e o calitate intrinsecă. Așa cum fiecare se naște respirând, fiecare se naște inteligent.

Noi am ales anumite criterii, și de asta mulți oameni sunt condamnați ca proști, când de fapt nu sunt. Eu n-am dat niciodată de un singur om care să fie prost, dar inteligența lui poate să fie alt gen de inteligență. Poezia are nevoie de altfel de inteligență decât afacerile. Poetul nu poate să fie om de afaceri, iar omului de afaceri îi va fi foarte greu să fie poet. De un fel de inteligență e nevoie pentru a fi politician, de alt fel de inteligență e nevoie pentru a fi pictor. Și există milioane de posibilități.

Ține minte: fiecare om se naște inteligent, așa că nu e nimeni exclus. Trebuie doar să-ți găsești inteligența – unde e. Și o dată ce ți-ai găsit inteligența, te-ai lămurit.

Oamenii trăiesc în neclaritate pentru că trăiesc cu idei greșite despre ei înșiși. Cineva – un învățător, un profesor, un patron – ți-a spus că nu ești inteligent. Dar criteriul lui e un criteriu ales; criteriul lui nu e valabil pentru toți. Universitățile nu sunt totuși universale. Ele nu acceptă toate genurile de inteligență, nu acceptă toate manifestările inteligenței.

O dată ce ți-ai acceptat inteligența și începi să o respecți, te lămurești; nu mai e nici o problemă.

Poetul se consideră prost pentru că nu poate fi un bun om de afaceri. Lucrul ăsta creează confuzie. El scade în proprii săi ochi, își pierde respectul

față de sine, se condamnă. Încearcă să reușească în afaceri dar nu poate. Asta îl derutează. El trebuie să înțeleagă că e poet, că menirea lui nu e să fie om de afaceri, și a reuși ca om de afaceri ar însemna să se sinucidă ca poet. Asta e inteligența lui, ea trebuie să se reverse în poezie. S-ar putea ca societatea să nu-l răsplătească, pentru că de poezie nu e atâta nevoie câtă e de bombe. De iubire nu e atâta nevoie câtă e de ură.

De asta în filme și la televizor e permisă crima; ea nu e numită obscenă. Dar scenele în care se face dragoste sunt numite obscene. Această societate trăiește cu ură, nu cu iubire. Dacă cineva e omorât, e perfect în regulă. Dacă cineva te înjunghie și sângele curge ca din fântână, e în regulă. Dar dacă cineva te îmbrățișează, te sărută, te iubește, societății îi este frică.

E ciudat că iubirea e obscenă și omorul nu, că îndrăgostiții sunt condamnați și soldații nu, că războiul e un lucru drept și iubirea un lucru greșit.

Acceptă-ți inteligența, acceptă-te pe tine și toți norii vor dispărea.

Cum să ajut dezvoltarea inteligenței mele?

Mai întâi, fii din ce în ce mai atent la lucrurile mărunte. Când mergi pe stradă, fii mai atent, mai vigilent, încearcă să fii mai atent. Iar când spun să fii atent, nu spun să te uiți bine să nu te calce vreo mașină, ci spun să fii atent la tine însuți, să conștientizezi tot ce se întâmplă. De exemplu, când faci duș, fii atent la apa care cade pe tine, la corpul tău care savurează senzația, fii conștient de ce se petrece, relaxat dar conștient.

Iar acest moment de conștientizare trebuie readus iar și iar în tot ce faci – când vorbești, când te întâlnești cu un prieten, când meditezi, când faci dragoste. În toate situațiile încearcă să fii din ce în ce mai atent. E greu, dar nu imposibil. Încetul cu încetul praful va dispărea și conștiința ta oglindă se va dezvălui; vei deveni mai inteligent.

Apoi trăiește inteligent. Tu trăiești atât de confuz, atât de stupid încât dacă ai vedea pe altcineva trăind așa ai spune că e prost. Însă tu faci același lucru, numai că nu te uiți la propria-ți viață.

Dacă ți-ai cerceta viața ai vedea cât de lipsit de inteligență te comporți. Citești o carte și acumulezi cunoștințe și începi să crezi că tu cunoști. Ai învățat cuvântul *Dumnezeu* și crezi că l-ai cunoscut pe Dumnezeu. Ești gata să te certi – nu numai să te certi, ești gata să omori și să fii omorât. Câți

mahomedani, câţi hinduşi, câţi creştini au murit pentru ceva pe care l-au citit doar în carte! Ce proşti pot fi oamenii! Unii se luptă pentru Coran, alţii se luptă pentru Gita, iar alţii se luptă pentru Biblie – se luptă pentru nişte cărţi şi ucid oameni vii şi sacrifică vieţi extrem de preţioase.

Dar oamenii se comportă prosteşte. Dacă toţi ceilalţi se comportă la fel, asta nu te face inteligent. Dacă toţi sunt proşti, faptul că îi urmezi nu te face inteligent.

Am auzit o anecdotă.

Un stol de păsări zbura pe cer şi o pasăre a întrebat altă pasăre: „De ce îl urmăm întotdeauna pe conducătorul ăsta prost?".

Cealaltă a răspuns: „Nu ştiu. Am auzit că numai el are harta".

Harta! Nimeni n-are harta. Dar oamenii continuă să-l urmeze pe Papă, pe Shankaracharya, pe pundit, pe politician crezând că ei au harta, crezând că ei ştiu. Ia cercetează-le vieţile – ce ştiu ei? Ba s-ar putea ca ei să fie mult mai proşti decât tine. Uită-te la viaţa lor! Uitându-te la ei, simţi tăcerea pogorându-se asupra ta? Nimic de genul ăsta. Simplul fapt că ei au o carte şi au citit-o şi au studiat-o ani de zile nu îi îndreptăţeşte să fie conducători.

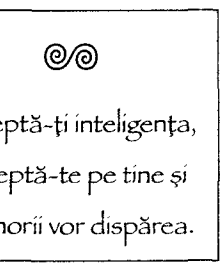

Trăieşte inteligent când ai cunoaştere, nu cunoştinţe.

Pentru mine, inteligenţa este moralitatea fundamentală, virtutea de bază. Dacă eşti inteligent, nu faci rău nimănui, pentru că asta e o prostie. Dacă eşti inteligent, nu-ţi faci rău ţie, pentru că asta e o prostie. Viaţa este foarte preţioasă, nu trebuie irosită. Ea trebuie trăită cu mare recunoştinţă, trebuie să fie veşnic o sărbătoare.

Şi trebuie să fii foarte atent, pentru că o clipă care s-a dus s-a dus pentru totdeauna. Nu se mai întoarce. Aşa că dacă o iroseşti în prostie iroseşti un mare prilej. Trăieşte total fiecare clipă, fii pe deplin conştient, ca să nu-ţi pară rău mai târziu că n-ai trăit mai mult, că nu te-ai bucurat mai mult. Inteligenţa înseamnă să trăieşti total, să fii mereu mulţumit, să ştii că ai trăit la maxim.

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

Redescoperirea inteligenței prin meditație

În minte există un întrerupător. Numele întrerupătorului este atenție, conștientizare. Când începi să urmărești, mintea începe să se oprească. Cu cât intensitatea urmăririi crește, cu atât mai mult îți dai seama că mintea poate fi oprită cu ușurință. Momentul în care poți să oprești mintea pentru câteva ore este un moment de eliberare. Iar când mintea se întoarce, când o rechemi, se întoarce întinerită, proaspătă.

Cei care meditează sunt mai inteligenți decât alți oameni. Dacă nu sunt, înseamnă că meditația lor e falsă.

De aceea cei care meditează sunt mai inteligenți decât alți oameni. Dacă nu sunt, înseamnă că meditația lor e falsă, nu știu ce e meditația; ei fac altceva în numele meditației. Un om care meditează este mai sensibil, mai inteligent, mai creativ, mai iubitor, mai înțelegător. Aceste calități se dezvoltă singure. Iar tot secretul constă într-un singur lucru: învață să oprești mintea. În clipa în care știi să oprești mintea devii stăpânul, și atunci mintea e doar un mecanism frumos. O folosești când vrei, când e nevoie, iar când nu e nevoie o oprești.

Ce este meditația? Este o tehnică ce poate fi practicată? Este un efort pe care trebuie să-l faci? Este ceva ce poate realiza mintea? Nu.

Tot ce poate face mintea nu poate fi meditație; meditația e ceva ce transcede mintea, aici mintea e total neajutorată. Mintea nu poate penetra meditația; unde se sfârșește mintea, începe meditația. Lucrul ăsta trebuie ținut minte pentru că, în viață, tot ce facem facem prin intermediul minții, tot ce realizăm realizăm cu ajutorul minții. Iar apoi, când ne întoarcem

spre interiorul ființei noastre, ne gândim tot la tehnici, metode, fapte, pentru că experiența de o viață ne arată că totul poate fi făcut de către minte. Mintea poate să facă tot, în afară de meditație. Pentru că meditația nu e o realizare, ea există deja, e natura ta. Ea nu trebuie realizată, trebuie doar recunoscută, trebuie doar reamintită. Ea te așteaptă s-o redescoperi. O porți cu tine mereu.

Meditația e natura ta intrinsecă, e ființa ta, ea nu are nimic de a face cu faptele tale. Ea nu poate fi posedată, nu e un lucru. E ființa ta. Ești tu.

O dată ce înțelegi ce e meditația lucrurile devin foarte clare. Altfel, continui să bâjbâi în întuneric.

Meditația e o stare de claritate, nu o stare a minții. Mintea înseamnă confuzie. Mintea nu e niciodată limpede. Nu poate fi. Gândurile creează nori – ele sunt nori subtili. Când gândurile dispar, când în jurul tău nu mai sunt nori, când ești în ființa ta simplă, se produce claritatea; atunci poți să vezi departe; atunci poți să vezi chiar capătul existenței; atunci privirea ta devine pătrunzătoare, ajunge până la însăși esența ființei.

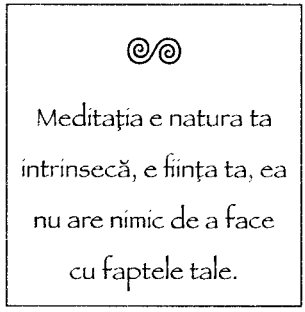

Meditația înseamnă claritatea vederii. Nu poți să te gândești la ea. Trebuie să abandonezi gândirea. Iar când spun „să abandonezi gândirea", asta înseamnă să nu faci nimic. Să stai. Să lași gândurile să se așeze. Să lași mintea să se oprească singură. Tu doar să stai într-un colț liniștit și să te uiți la perete, nefăcând nimic. Să stai relaxat. Fără efort. De parcă ai dormi cu ochii deschiși – ești treaz și ești relaxat, dar tot corpul tău adoarme. Rămâi treaz în interior, dar corpul se cufundă într-o relaxare profundă.

Gândurile se așează singure, nu e nevoie să te repezi tu să le pui la locul lor. Este ca și cum ai încerca să cureți de mâl și de frunze uscate un pârâu pentru a-l face iar limpede; n-ai face decât să-l tulburi și mai rău. Stai pe mal. Așteaptă. Uită-te cu indiferență. Pe măsură ce pârâul curge la vale, frunzele uscate sunt duse de apă iar mâlul se așează singur.

După un timp, îți vei da seama dintr-o dată că pârâul este iar limpede precum cristalul.

Ori de câte ori prin minte îți trece o dorință, pârâul se tulbură. Așa că stai pur și simplu. Nu face nimic. În Japonia, acest „stat pur și simplu" se

numeşte zazen; doar stai şi nu faci nimic. Şi, intr-o zi, se întâmplă meditaţia. Când vine, o recunoşti imediat; a fost tot timpul acolo, dar nu te-ai uitat în direcţia cea bună. Comoara a fost cu tine, dar tu erai ocupat cu altcineva: cu gânduri, cu dorinţe, cu o mie şi unu de lucruri. Un singur lucru nu te-a interesat – propria ta fiinţă.

Ţine minte, meditaţia îţi va aduce din ce în ce mai multă inteligenţă, inteligenţă infinită, inteligenţă radioasă. Meditaţia te va face mai viu şi mai sensibil; viaţa ta va deveni mai bogată.

Poţi intra în meditaţie stând pur şi simplu, dar atunci stai, nu face nimic altceva. Dacă poţi doar să stai, asta devine meditaţie. Nemişcarea trebuie să fie singura ta mişcare. De fapt, cuvântul *zen* vine de la cuvântul *zazen*, care înseamnă doar să stai, să nu faci nimic. Dacă poţi doar să stai, fără să faci nimic cu corpul şi cu mintea ta, asta devine meditaţie; însă e greu.

Poţi să stai foarte uşor când faci şi altceva, dar în clipa in care doar stai şi nu faci nimic, statul devine o problemă. Fiecare fibră din corp începe să se mişte; fiecare venă, fiecare muşchi încep să se mişte. Începi să simţi un tremur subtil; devii conştient de multe puncte din corp de care n-ai ştiut înainte. Şi cu cât te străduieşti mai mult doar să stai, cu atât mai multă mişcare simţi în interiorul tău. Aşa că statul poate fi folosit numai dacă înainte ai făcut alte lucruri.

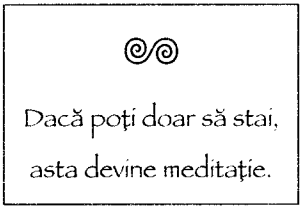

Poţi doar să mergi, asta e uşor. Poţi doar să dansezi, asta e şi mai uşor. Şi, după ce ai făcut alte lucruri care sunt mai uşoare, poţi şi să stai. Statul în poziţia de buddha este, de fapt, ultimul lucru care trebuie făcut; el nu trebuie făcut de la început. Numai după ce ai început să te simţi identificat total cu mişcarea poţi să începi să te simţi identificat total cu nemişcarea.

Aşa că eu nu le spun niciodată oamenilor să înceapă cu statul pur şi simplu, cu statul şi atât. Începe de unde începutul e uşor, altfel vei începe să simţi multe lucruri inutile – lucruri care nu există.

Dacă începi cu statul (cu poziţia şezândă în care nu faci nimic), vei simţi mult freamăt înăuntru, multă tulburare. Cu cât te străduieşti mai mult doar să stai, cu atât vei simţî mai mult freamăt; vei deveni conştient numai de mintea ta nebună şi nimic altceva. Va apărea deprimarea, te vei simţi frustrat. Nu te vei simţi cuprins de fericire, dimpotrivă, vei începe să simţi că eşti nebun. Şi, uneori, chiar s-ar putea să înnebuneşti.

Dacă faci un efort sincer „doar să stai", chiar s-ar putea să înnebunești. Nebunia nu se produce prea des doar pentru că, de fapt, oamenii nu încearcă în mod sincer doar să stea și atât. În poziția șezând începi să cunoști atâta nebunie în tine încât, dacă ești sincer și continui să stai și atât, chiar s-ar putea să înnebunești. Lucrul ăsta s-a mai întâmplat, și chiar de foarte multe ori. De aceea eu nu propun niciodată ceva care poate să genereze frustrare, deprimare, tristețe – ceva care să-ți permită să fii prea conștient de nebunia ta. S-ar putea să nu fii pregătit să fii la curent cu toată nebunia care există în tine; trebuie să fii lăsat să ajungi treptat să cunoști anumite lucruri. Cunoașterea nu întotdeauna e bună; ea trebuie să se dezvăluie încet, pe măsură ce capacitatea ta de a absorbi crește.

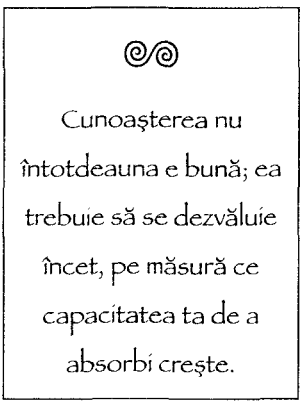

Eu încep cu nebunia ta, nu cu poziția șezând. Eu îți las nebunia să se desfășoare. Dacă dansezi nebunește, în tine se întâmplă opusul. Printr-un dans nebun, începi să devii conștient de un punct tăcut din interiorul tău; șezând liniștit, începi să devii conștient de nebunia din tine – ești liniștit la exterior, dar în interior ești nebun.

E mult mai bine să începi cu ceva activ – ceva pozitiv, viu, în mișcare; atunci vei simți cum crește o liniște interioară. Cu cât crește ea mai mult, cu atât îți va fi mai ușor să folosești o poziție șezând sau o poziție culcat. Dar atunci lucrurile vor fi diferite, total diferite.

O tehnică de meditație care începe cu mișcare, acțiune te ajută și în alte privințe. Ea devine un catarsis. Când stai și atât, ești frustrat; mintea ta vrea să se miște iar tu doar stai. Fiecare mușchi se mișcă, fiecare nerv se mișcă. Încerci să-ți impui ceva care nu e firesc pentru tine; atunci te scindezi în cel care impune și cel căruia i se impune. Și, în realitate, partea căreia i se impune, partea care e înăbușită este partea mai autentică; ea deține majoritatea minții tale și, de regulă, majoritatea învinge.

Ceea ce înăbuși tu trebuie de fapt aruncat, nu înăbușit. S-a acumulat în tine din cauza înăbușirii constante. Creșterea, civilizația, educația, toate sunt represive. Ai înăbușit multe lucruri care puteau fi aruncate ușor cu o educație diferită, cu o educație mai conștientă, cu părinți mai atenți. Cu

o mai bună cunoaştere a mecanismului interior al minţii, cultura ţi-ar fi permis să arunci multe lucruri.

De exemplu, când un copil e furios noi îi spunem: „Nu fii furios". El începe să-şi înăbuşe furia. Încetul cu încetul, ceea ce a fost o întâmplare de moment devine permanent. Acum el nu va acţiona cu furie, ci va rămâne în sinele lui furios. Noi am acumulat multă mânie din lucruri care la început au fost momentane; nu poţi să fii mânios continuu, decât dacă mânia a fost reprimată. Mânia e o treabă de moment care vine şi pleacă; dacă o exprimi, nu mai eşti furios. Fii mânios, dezlănţuie-te, nu reprima mânia.

Bine-nţeles, vor fi probleme. Dacă spun „Fii mânios", ai să-ţi reverşi mânia pe cineva. Dar un copil poate fi modelat; i se poate da o pernă, spunându-i-se: „Mânie-te pe pernă. Fii violent cu perna". Dintr-un bun început copilul poate fi crescut într-un fel în care mânia să-i fie deviată; i se poate da un obiect cu care să arunce până îi trece mânia. În câteva secunde, mânia lui se va risipi şi nu o va acumula.

Tu ai acumulat mânie, sex, violenţă, lăcomie, totul! Această acumulare e nebunia din tine. E acolo, în interiorul tău. Dacă începi cu o tehnică de meditaţie reprimantă – de exemplu, stând pur şi simplu – tu înăbuşi toate acestea, nu laşi să fie eliberate. Aşa că eu încep cu un catarsis. Mai întâi, aruncă în aer tot ce e înăbuşit; iar atunci când poţi să-ţi arunci în aer mânia, te-ai maturizat.

Dacă nu pot fi iubitor singur, dacă pot fi iubitor numai cu cineva pe care îl iubesc, nu sunt încă matur. Depind de cineva chiar şi prin iubire; ca să pot iubi, trebuie să existe cineva. Atunci această iubire nu e decât o treabă foarte superficială; nu e natura mea. Dacă sunt singur în camera pe care n-o iubesc deloc, calitatea de a iubi nu a pătruns adânc în fiinţa mea, nu face parte din ea.

Te maturizezi din ce în ce mai mult atunci când eşti tot mai puţin dependent. Dacă poţi să fii mânios singur, eşti mai matur. Nu ai nevoie de vreun obiect ca să fii mânios. Aşa că, la început, eu fac din catarsis o necesitate. Trebuie să arunci totul din tine, fără să fii conştient de vreun obiect.

Fii mânios fără prezenţa persoanei pe care ţi-ar plăcea să-ţi verşi mânia. Plângi, fără să cauţi vreun motiv; râzi, fără să ai de ce să râzi. Aruncă tot ce ai acumulat, aruncă pur şi simplu şi, după aceea, vei fi despovărat de tot trecutul.

În câteva clipe te poţi despovăra de toată viaţa – ba chiar de mai multe vieţi. Dacă eşti gata să arunci totul, dacă poţi să-ţi laşi nebunia să iasă, în

câteva momente se produce o curățenie profundă. Acum, ești curat, ești proaspăt, inocent, ești iarăși copil. Acum, în inocența ta, poți să meditezi stând – doar stând, sau doar culcat – pentru că acum în tine nu mai există nebunie care să deranjeze statul.

Curățirea trebuie să fie primul lucru, altfel, prin exerciții de respirație, prin statul pur și simplu, prin practicarea pozițiilor, a asanelor yoga, nu faci decât să înăbuși ceva, să reprimi.

Când în tine coboară tăcerea, ea nu e un lucru fals. Nu e ceva cultivat de tine, ci ceva care ți se întâmplă. Începi s-o simți crescând în lăuntrul tău, la fel cum o mamă își simte copilul crescându-i în pântece. Numai atunci când tăcerea crește în interiorul tău există transformare; altfel e doar autoamăgire. Și poți să te amăgești așa vieți la rând, la infinit chiar.

*

* *

Inteligența poate fi redescoperită. Iar singura metodă de a o redescoperi este meditația. Meditația face un singur lucru – distinge toate barierele ridicate de societate pentru a te împiedica să fii inteligent. Ea înlătură pur și simplu blocajele. Funcția ei este negativă: înlătură pietrele care împiedică apele tale să curgă și lăstarele tale să prindă viață. Fiecare om poartă în el un mare potențial, dar societatea pune pietre mari pentru a-l împiedica să se manifeste. Societatea a creat în jurul omului Ziduri Chinezești; l-a întemnițat.

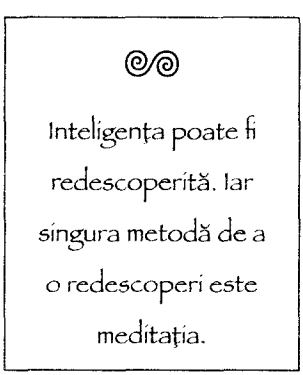

Dacă ești creștin, ești întemnițat de preoții creștini. Dacă ești hindus, ești întemnițat de preoții hinduși. Închisorile sunt diferite; arhitectura e diferită, camerele sunt altfel făcute, din alt material. Și s-ar putea ca unele închisori să fie mai confortabile decât altele, mai sofisticate decât altele. Bineînțeles că închisoarea americană e mai bună decât închisoarea indiană, mult mai bună, mai confortabilă; acolo deținutul are la dispoziție radio și televizor. Închisoarea indiană nu are cum să fie altfel decât indiană. Indienii trăiesc într-o lipsă totală de confort, cum ar putea să li se pună la dispoziție

deținuților radio și confort? Imposibil. Acolo ei trebuie să fie pedepsiți; nu li se permite să se bucure.

Creștinismul poate că e o închisoare puțin mai bună decât mahomedanismul, dar închisoarea e închisoare. Și, de fapt, o închisoare mai bună este mult mai periculoasă pentru că s-ar putea să te agăți de ea, să nu mai vrei să ieși din ea; s-ar putea să începi s-o iubești de parcă ar fi casa ta. Dar toate astea sunt închisori.

Și uneori oamenii se satură de o închisoare și schimbă închisorile. Hindusul devenise creștin și creștinul devine hindus. Acum există mulți creștini nătărăi care au devenit Hare Krishniști – aceeași prostie, dar într-o altă formă. Există mulți hinduși care au devenit creștini, dar persistă aceleași superstiții; nu există nici o diferență. Nu există nici o schimbare nici la hindușii care au trecut la creștinism, nici la creștinii care au trecut la hinduism. Ei au schimbat doar închisorile.

Inteligența înseamnă să știi să ieși din toate închisorile, și nu să nu mai intri niciodată în vreuna. Inteligența poate fi descoperită prin meditație, întrucât toate aceste închisori există în mintea oamenilor. Din fericire, ele nu pot ajunge la ființa omului. Nu îi pot polua ființa, îi poluează numai mintea, ele acționează numai asupra minții. Dacă oamenii pot să iasă din minte, vor ieși din creștinism, din hinduism, din jainism, din budism, și va termina cu toate prostiile, va pune punct.

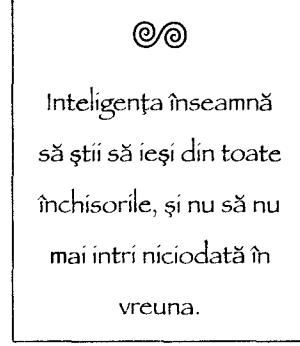

Așadar, descoperă-ți inteligența, ieșind din minte; și când ești afară, uită-te la ea, fii conștient de ea, fii doar un privitor, un martor. Descoperindu-ți inteligența repari răul pe care ți l-a făcut societatea, distrugi răul, distrugi conspirația preoților și politicienilor. Ai scăpat, ești liber. Pentru prima dată ești cu adevărat o ființă umană, o ființă umană autentică. Acum tot cerul e al tău.

Cuprins

Cuvânt înainte. Inteligența nu e ce crezi 5

CAPITOLUL 1 Inteligența – un dar al naturii 7
Poezia inimii 18
O franchețe a ființei 20

CAPITOLUL 2 Ce îi face pe oameni proşti 23
Supraviețuirea celor mai capabili 24
Lupta pentru eficiență 28
Reprimarea şi manipularea 31
Păcatul nesupunerii 34
Urmarea strictă a ordinelor 37

CAPITOLUL 3 Mintea – o cutie a Pandorei 41
Ieşirea din piramidă 54

CAPITOLUL 4 De la minte la non-minte 61
De la gândire la înțelegere 66
De la reacție la răspuns 69
De la credință la convingere 71
De la simpatie la compasiune 71
De la comunicare la comuniune 72
Stăpânul şi servitorul 74
Cunoscut, necunoscut, incognoscibil 75

CAPITOLUL 5 În afara cutiei – eliberarea de condiționare 87
Un alt fel de nesupunere 90
Inteligența inocenței 97
Darul de a fi viu 104
Descoperirea întrerupătorului „Oprit" 106
Fii simplu 107
Lumina din tine 115

CAPITOLUL 6 Simptome, puncte de sprijin și piedici 117
Răspunsuri la întrebări 117

Cuvânt de încheiere. Redescoperirea inteligenței prin meditație 147